

LA COSTA BRAVA

ANY IV

SANT FELIU DE GUÍXOLS, 1.er D'AGOST DE 1933

NÚM. 170

SETMANARI D'INFORMACIÓ LOCAL I COMARCAL :: NÚMERO EXTRAORDINARI

SUMARI

Ofrena.—La tragèdia del cinyell, *Prudenci Bertrana*.—Pati nocturn, *F. Xavier d'Olot*.—Rialles de ventall, *Artur J. Palau i Ximenes*.—Sonet a l'amada, *J. M.ª Rovira Artigues*.—Les fonts de la ciutat, *Joan Bordàs*.—El pervindre de la cultura, *F. Valls Taberner*.—Artistes guixolencs: *Joan Goula, Josep M.ª Vilà*.—Josep Lloret, *J. Palahi*.—Dalt la muntanya de Sant Elm, *Joaquim Renart*.—El Port de Sant Feliu de Guíxols, *D. Girona Llagostera*.—Atribució d'una obra de Domènec Rovira, *Cèsar Martinell*.—La contrada beneïda, *Josep Palahi*.—Cançó marinera, *E. Bosch Montalat*.—Els monuments de la Costa Brava, *P. Bosch Gimpera*.—Ni acusació, ni excusa, *Joan Ayats*.—La primitiva església de Iecsalis. — Les restes del barri antic guixolenc. — Les creus de terme de la nostra ciutat, *Llambert Font, pre.*—La psicologia del pagès català i la qüestió de la terra, *Tomàs Carreras i Artau*.—El cor de la tortuga, *Valeri Serra i Boldú*.—De la llengua catalana i del Cristianisme, *Joan de Bas*.—Jardí abandonat, *Josep Maria de Puig Surós*.—Enyorança de la plenitud patriòtica, *Joan Estelrich*.—Sant Guim, *Tomàs Roig i Llop*.—Una tasca urgent, *Pau Romera*.—D'un any a l'altre, *F. Maspons i Anglasell*.—Ferran Agulló, *O. Saltor*.—La platja nua, *R. Rucabado*.—Ortografia futurista, *Emili Vallés*.—Nocturn, *Joan Torrent Fàbregas*.—Tossa de mar, *Josep Pla*.—El silenci fecund, *Josep Maria Capdevila*.—Petits clixés, *Josep Alsina*.—Programa de Festes.

Amb la més complaent tradició, a tots els fills i habitants d'aqueixa noble terra guixolenc, als admiradors de la incomparable Costa Brava, als nostres amics, llegidors i anunciants, a tots, sense excepció

OFRENA

aquest extraordinari de la Festa Major de St. Feliu de Guíxols

LA REDACCIÓ

LA TRAGÈDIA DEL CINYELL

Els déus han volgut que en les meves velleses, presenciés un acte generós d'aquells que'ns reconcilien amb la vida i amb els vius.

Aquest hivern, no sé quin estrany caprici em portà a passejar el meu barret i les meves sabates bàrbares pel Passeig de Gràcia. Estava considerant que allí com en totes les estretors, el fregadís engendra la simpatia. En aquestes, va sorprendrem una certa inquietud dels meus companys de ruta. Devia succeir quelcom imprevist, inusitat, catastròfic. Els colls s'estiraven, els llavis emmudien i una especial consternació es reflectia en les fesomies. Els amics i els familiars es tustaven amb els colzes i esguardaven, seguidament, en determinat indret. Oh, no vull pas matar-vos d'impaciència! Es tractava del cinyell d'un abric de senyora, un botó del qual s'havia descosit. Ningú no podria imaginar-se la consternació dels que seguien la dama i veien penjar aquella tira de roba, pendiculant, com una serp morta, lligada al sarró d'un caçador. La dama era jove i bella i anava de bracet amb el seu espòs, circumstàncies totes que predisposaven a la pietat...

Calia, costès el que costès, avisar el confiat matrimoni. Però qui li posa l'esquella al gat! Qui tindria prou fortalesa espiritual per a interrompre la ventura d'aquells dos éssers! L'anunci sobtós d'una desgràcia, sempre ha estat una missió ingrata i de mal complir. Els esguards passaven del cinyell sinistrat de la dama, a la cara del marit, i de la cara del marit a la cara dels veïns, per cercar un possible ambaixador de paraula discreta i insinuant, capaç de posar terme, sense perill, a aquella situació insostenible.

I es destacà de la multitud un cavaller respectable. Co-

mençà per posar les seves mans venerables a l'esquena de l'home, amb gest paternal i de compenetració íntima i, a cau d'orella, li administrà la terrible beguda.

Llavors la gent pogué admirar la serenitat d'aqueix marit i la seva impassibilitat d'home de món. Com qui no fa res, prengué la punta del cinyell i mantingué en el lloc que li pertocava, disposat sostenir-lo pels segles dels segles. Interiorment jo no diré pas que no maleís la modista, però la seva resignació davant l'infortuni i el seu esperit de sacrifici féu sorgir, al seu redol, un murmurí admiratiu.

Però ella va notar aquell contacte salvador i prenent-lo per una carícia indiscreta, apartà amb la seva mà la mà d'ell, la mà heroica.

Tot intent d'amagar el drama havia estat endebades. La multitud els envoltà com envolta els accidentats i els que han pres mal.

Cent oferiments i cent frases de consol brotaren alhora de cercle d'apiadats.

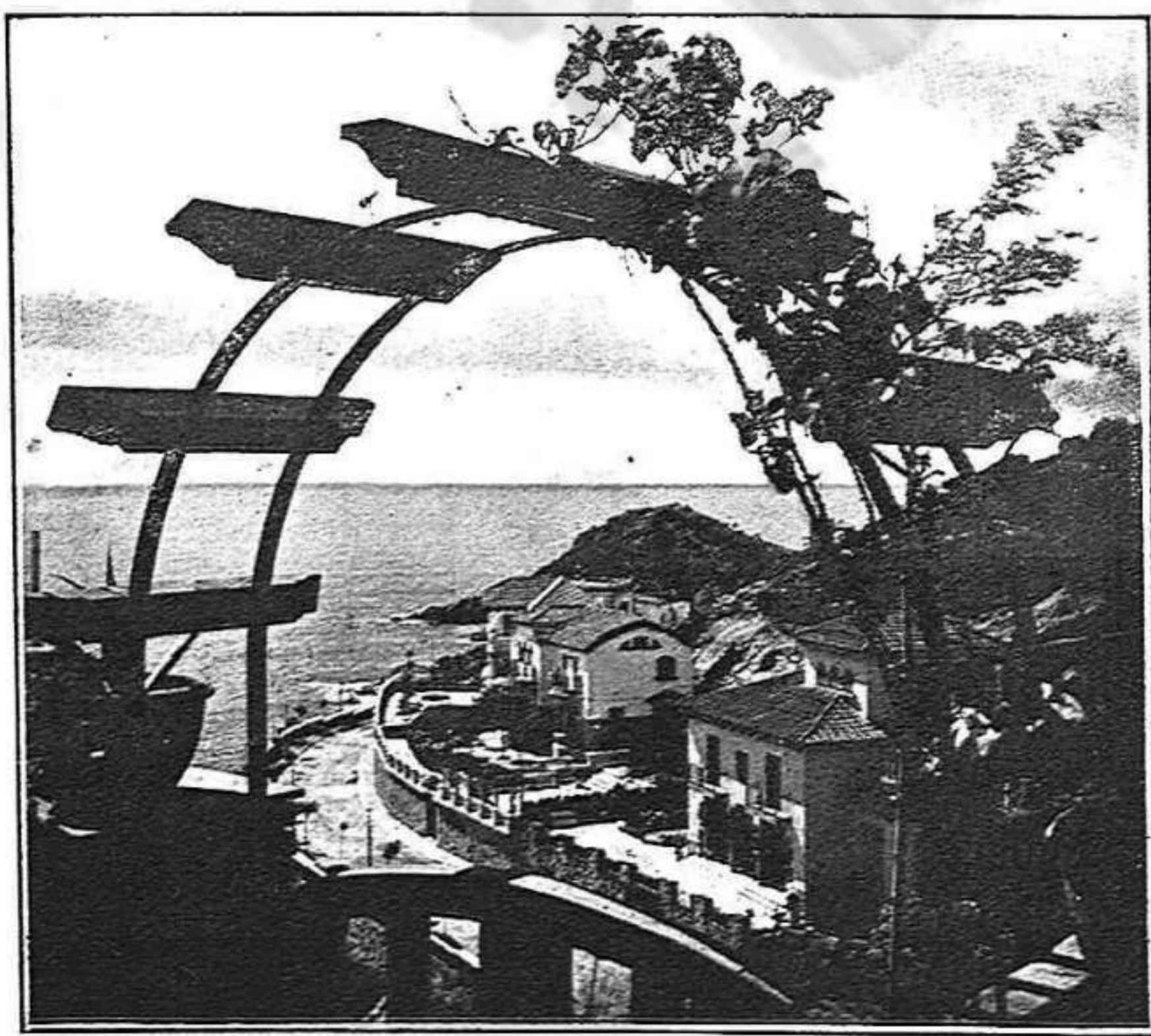
Una agulla! una agulla! cridava la multitud, com se crida aigua! aigua! davant d'un incendi.

I l'agulla fou trobada, i el cinyell fou apuntat, i els interessats somrigueren i feren reverències, i remerciaren amb paraules efusives, l'etern agraïment, el favor que acabaven de rebre i el Passeig de Gràcia recobrà el seu aspecte festiu i venturos i —qui ho diria!— frèvol.

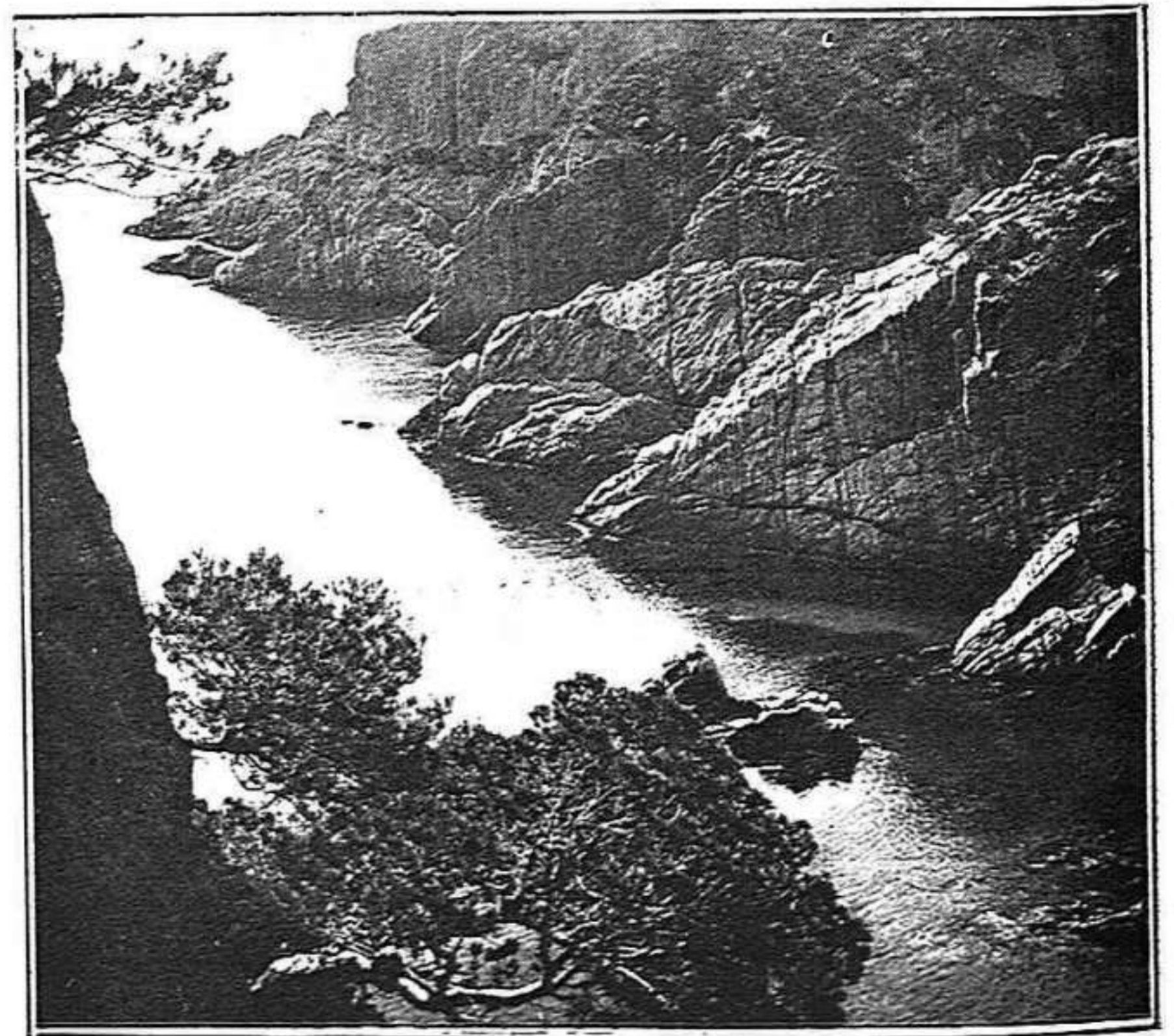
Convé recordar, de tant en tant, fetes com la del cinyell per a no desconfiar —per coses que passin— de la solidaritat i germanor dels homes.

Prudenci Bertrana

Tots els articles publicats en el present número han estat escrits expressament, en la seva major part, per «La Costa Brava». Els restants, que són inèdits, és publiquen per primera vegada en les pàgines d'aquest extraordinari.

«Urbanització Sant Elm». Passeig marítim.

Costa Brava. Cala del «Cap de Mort».

PATI NOCTURN

*Al capdevall del pla
encara deu cantar,
plàcid, el mar lleument il·luminat.*

Aci, dins el repòs

del clos

beat,

sembla més clara la claror de lluna,

dementre el brollador

no desgrana ni una

estrofa nova.

Tanmateix l'alenada del vent,

misteriosa,

suau, hi prova

la més subtil cançó,

quan la palmera victoriosa

gronxa les branques amb discret esclat

i a l'aigua cau pols d'argent occidat.

F. Xavier d'Olot

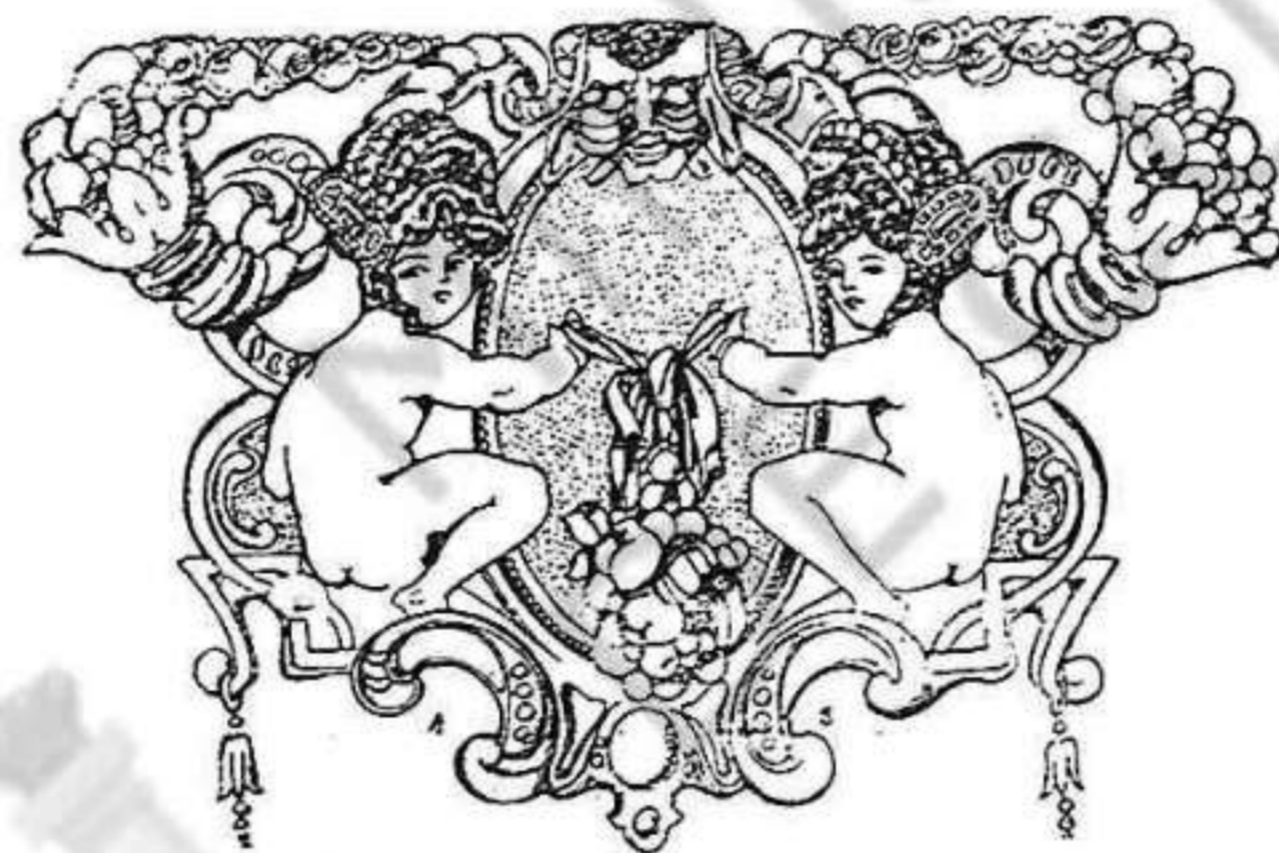
RIALLES DE VENTALL

*Si l'aire riu d'un ventall
que mou una mà coqueta
és la rialla indiscreta
d'un amor de cap-per-call.*

*Si el ventall riu fressejat
per una mà «encopetada»
és la rialla embafada
d'un amor encarcerat.*

*Si riu, però, l'airet fi
ton ventall de mareperla,
és la rialla que esberla
un amor que sap sentir.*

Artur J. Palau i Ximenes

SONET A L'AMADA

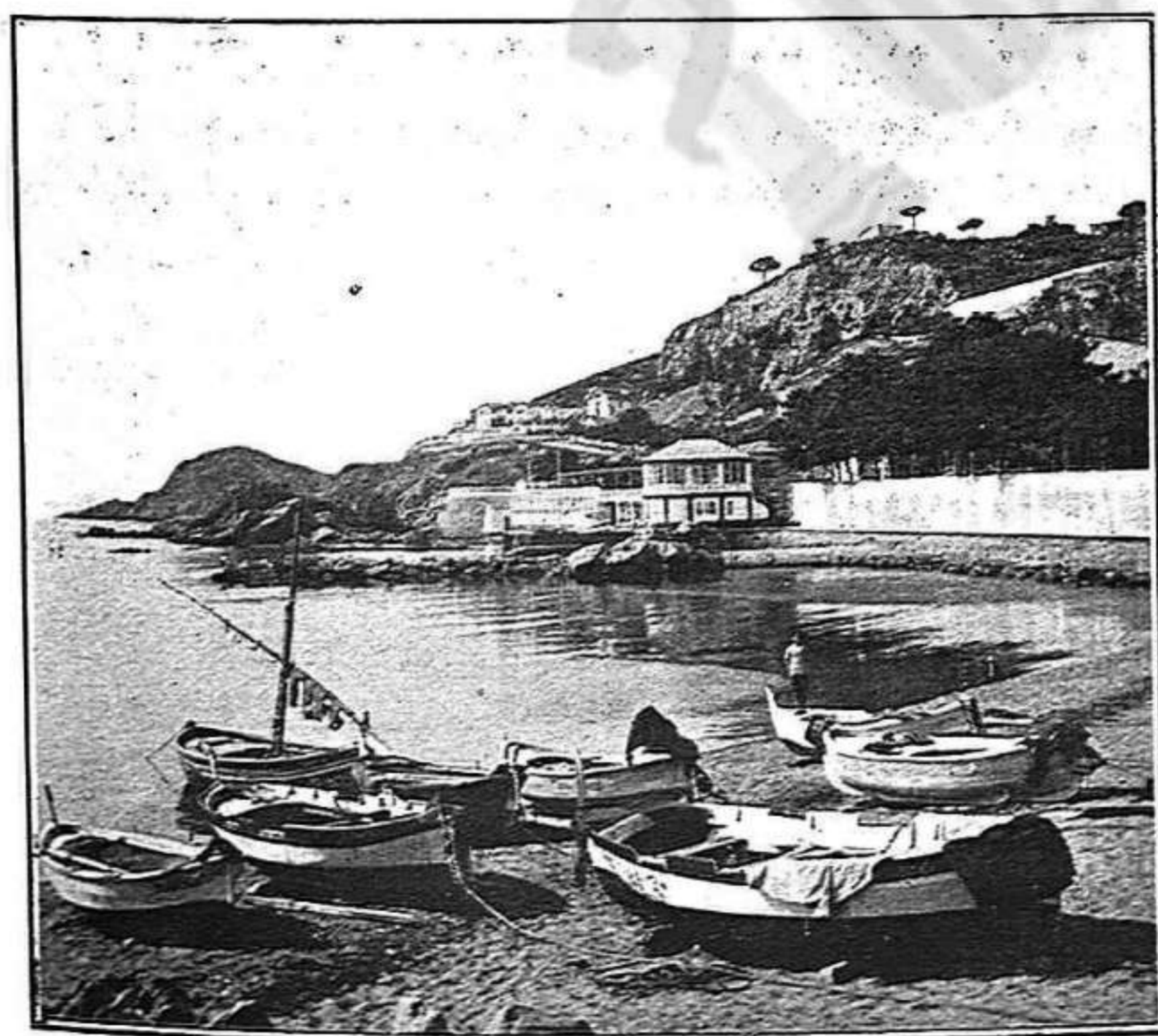
*O transperència de l'amor primè,
fris lleu de seda que ennobleix i aclara
la pensa en un llac límpid i serè
que en resplandeix per sempre més la cara.*

*Companyia que ve en la soledat,
com una força que empara i emmena;
senyera lluminosa del combat
que refresca d'amor tota la pena.*

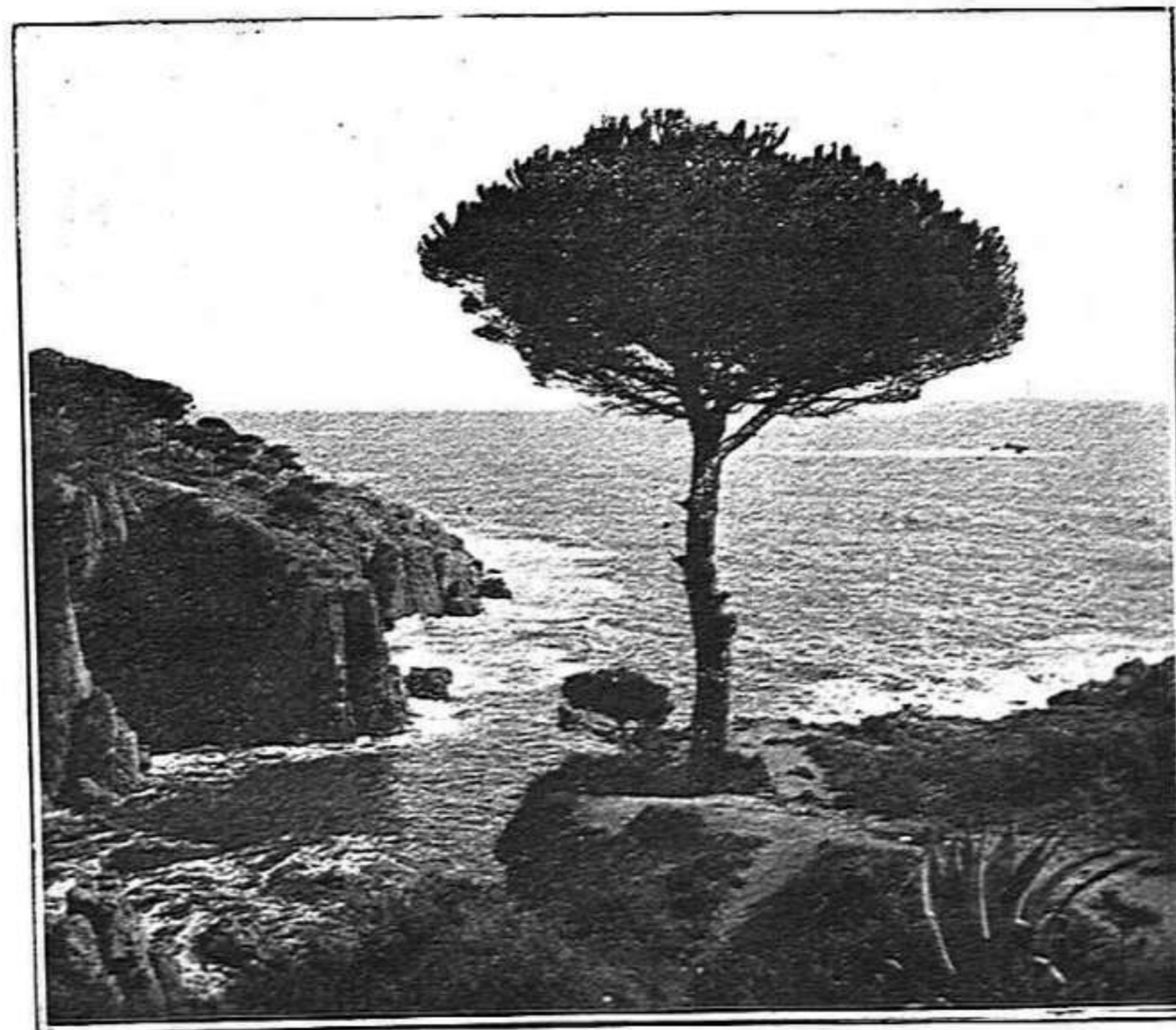
*Repòs dintre la lluita que ens abriva,
i quan el cor esdevé flama viva,
ens calma, amor, la teva gràcia humil.*

*I és llavors que cerco ta mirada,
per trobar dins tos braços, o estimada,
la serenor del teu esguard tranquil.*

J. M.^o Rovira Artigues

«Balneari Sant Elm» des de la platja.

Costa Brava guixolenc. Detall.

***

LES FONTS DE LA CIUTAT

En altres temps, quan encara no hi havia a les cases el servei d'aigua corrent, tothom tenia de procurar-se aquest líquid indispensable per medi de pous o cisternes, o bé recorrent a les fonts públiques. Podria semblar, doncs, a primera vista, que en l'actualitat ja no tenen d'ésser les fonts tan necessàries; mes és el cas, que no per això se'n prescindeix, ans bé pot observar-se la tendència a instal·lar-ne en major nombre, tant per a la pública utilitat com per a ornament de les places, jardins i parcs.

Ja a la més remota antiguitat, tenien les fonts aquesta doble missió utilitària i ornamental. N'hi havien a Atenes, Alexandria, Roma, Bizanci, Pompeia i en moltes altres ciutats, en les quals encara se'n conserven exemplars notables, o bé vestigis arqueològicament interessants.

Tant a l'Edat Mitja com en els períodes del Renaixement i Barroc, les fonts adquiriren amb freqüència ver caràcter monumental. Solien construir-se amb estudiada composició arquitectònica, i s'enriquien amb valuosos elements *esculptòrics*.

Podem distingir entre les fonts, les aïllades, en forma de monument, temple, edícol, obelisc, etc; les adossades a un mur o façana, i les que per elles soles

formen ja la totalitat d'una façana. Entre les primeres és una de les més notables la «Fontaine des Innocents» a París, obra excel·lent de l'arquitecte Pierre Lescot, amb relleus *esculptòrics* de Jean Goujon (Segle XVI); entre les adossades a un mur, és molt important la font de Carles V.ª a l'Alhambra de Granada; de les que són fonts i façanes ensem són remarcables la «Fontana de Trevi» a Roma, i la «Fontaine Bouchardón» a París.

Tornant ara a les fonts més humils, que són les de què ens tenim d'ocupar en aquest article, les trobarem amb profusió a totes les ciutats; a Catalunya, en tenim també alguns exemplars dignes d'esment. Tals són l'original font de Prades, —reproduïda al «Poble Espanyol» de l'Exposició de Barcelona—; la font gòtica de Blanes; les de la «Plaça del Rei», de Santa Maria del Mar, i del Pedró a Barcelona; la de la «Mare de Déu de la Pera» a Girona i algunes altres.

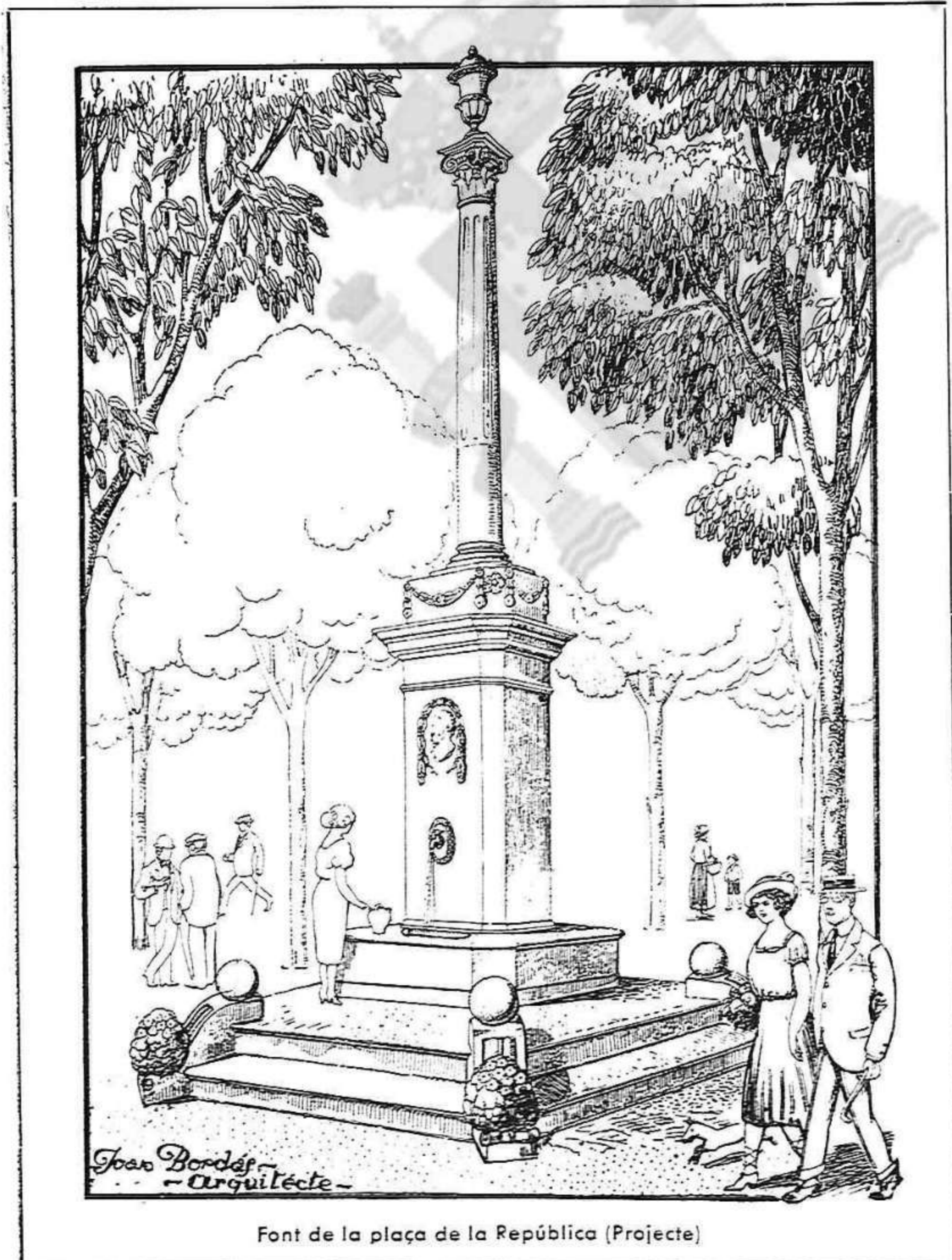
L'industrialisme, que en el nostre temps ho ha invadit tot, creà els tipus de les fonts de ferro fos, tan generalitzades a tots els pobles, viles i ciutats. En general, aquestes fonts fabricades en sèrie, no es distingeixen pas pel seu bon gust artístic. Caldria, no obstant, fer una excepció a favor d'unes fonts—avui ja en

desús, pot ésser per manca de condicions higièniques—d'una disposició ben característica, i estèticament força acceptable; ens referim a les petites fonts «Wallace», executades en ferro fos, de les quals fa alguns anys n'hi havien moltes a Barcelona (encara se'n pot veure una d'inutilitzada a la Gran Via, tocant al Passeig de Gràcia). Per beure-hi s'utilitzava un recipient semiesfèric subjectat per una cadena.

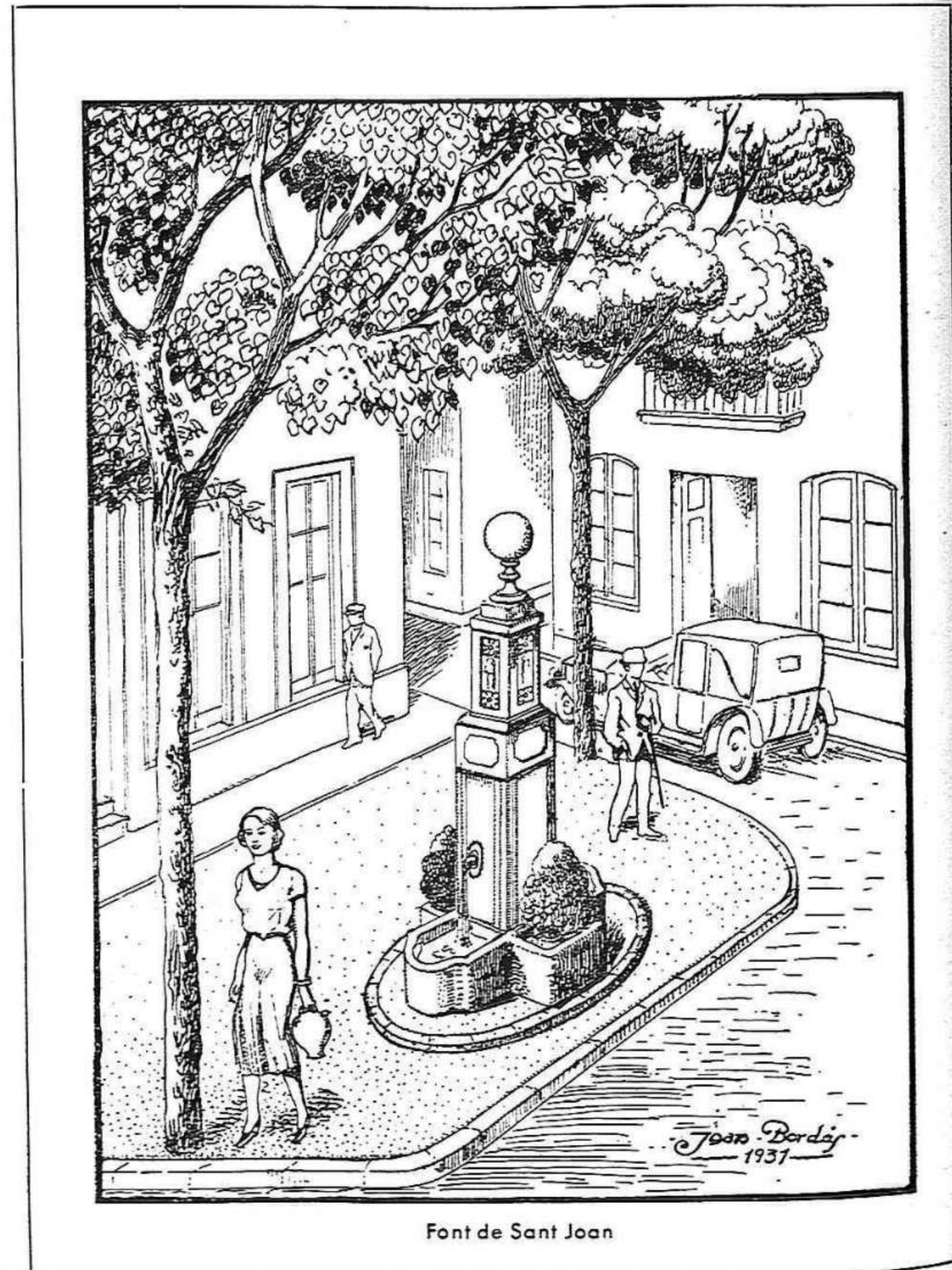
Fernand Bournou, en la seva obra «La Vie Publique et son Décor» dona respecte d'aquestes fonts, les següents dades, que a títol de curiositat transcrivim: «A l'endemà de la nostra desfeta en 1872, Sir Richard Wallace afegí un nou benifet als que ja havia fet als parisencs durant el seti. Els dotà de 50 fonts públiques—o més ben dit, de la suma necessària per a instal·lar-les, deixant a la ciutat la cura d'elegir el model i els emplaçaments.»

«Aquets petits monuments, que l'Administració després ha augmentat en nombre considerable, tingueren tot seguit una gran popularitat.»

«Tots ells són semblants; formats per un alt sòcol octavat, damunt el qual una pica rep l'aigua que cau a plom constantment des de l'interior d'una cúpula

Font de la plaça de la República (Projecte)

Font de Sant Joan

sostinguda per quatre esbeltes figures femenines.»

D'acord amb les modernes normes d'urbanisme, i procurant evitar la monotonia de la repetició dels mateixos models de fonts de ferro a tots els indrets de la ciutat, fa pocs anys que el Municipi de Barcelona n'encarregà algunes a diferents artistes. Encar que no es tracti d'obres de gran envergadura, no hi ha dubte que aquestes fonts amb esculpures en bronze, pedra o marbre, i cada una d'elles exemplar únic, contribueixen no poc a l'embelliment de la ciutat. Recordem entre elles la de la plaça d'Urquinaona, la del carrer de Claris (amb diagonal), la de la plaça Sepúlveda, i la dels jardins de la plaça de Tetuan, que té un relleu amb vàries figures que dansen la típica sardana.

Sant Feliu de Guíxols no és, en proporció, de les ciutats on hi ha menys fonts. Deixant de banda les dels tipus corrents de ferro fos, una d'elles amb columna i un gerro (a la Rambla de Pi Maragall), tenim les següents.

La del centre de la plaça de la República, i la de la placeta de Sant Pere, de les que ens ocuparem tot seguit; la que forma angle o cantonada, a l'encreuament dels carrers de Fermí Galan i de la Lluna, tota de pedra picada, i d'original disposició, en la qual es resol hàbilment el problema d'aprofitar un espai molt just; la de l'extrem del carrer de Maragall, (tocant al pont de la riera de Tueda), ornada amb un escut de la ciutat, de pedra finament treballada; totes aquestes fonts tenen ja més de 30 anys; cap d'elles, però, és anterior a la meitat de la passada centúria.

De recent construcció són les fonts de l'interior de la plaça Mercat, la nova de Sant Joan, i una de més senzilla al carrer del Monestir.

La font de la plaça de la República, tota de pedra picada, és integrada per una vorera (que formava graó abans d'elevar-se el nivell de la plaça), un ample basament, on hi ha les dues piques, i un cos vuitavat de regular alçada, (amb les aixetes i dues plaques de marbre incrustades), que serveix de pedestal a una esbelta columna acanalada, amb base, però sense capitell; manca l'acabament o pinacle.

En cares oposades del cos central vuitavat, hi han com ja havem dit, plaques de marbre, una d'elles amb la inscripció: «A sus compatriotas. D. Felio Cabarrocas» i l'altra amb l'escut de Sant Feliu i a sota la data 1859.

Com a il·lustracions del present article, es publiquen la font en el seu actual estat, i un projecte de restauració dibuixat fa alguns anys, però inèdit.

Exactament igual que la que acabem de descriure, és la font de la placeta de Sant Pere; té també les dues plaques de marbre, una d'elles amb la mateixa data i escut que aquella; a l'altra placa la inscripció és així: «A sus compatriotas. D. José Carbó». Com a pinacle té una pinya de terra cuita.

La nova font de St. Joan, inaugurada el dia 28 de maig de 1932, fou executada segons el projecte que adjunt pu-

bliquem, per tal de substituir l'antiga font adossada al mur del dipòsit d'aigua, i que no podia subsistir en aquell lloc en construir-se el garatge i regularitzar-se les voreres del carrer de Sant Pere i Rambla Vidal.

Després de la ressenya breu que acabem de fer, i abans de posar el punt final, no creiem pas inoportú d'observar que tractant-se de l'embelliment i estructuració de les ciutats, no hi ha cap element, per insignificant que sembli, que no tingui un gran interès.

La instal·lació d'un quiosc, la construcció d'una font, la col·locació de fanals, bancs, indicadors, etc., seran potser minúsculs problemes. Cal, però, resoldre'ls amb tota cura, de la millor manera possible, si es vol evitar que la multiplicitat de petits defectes anul·li tot l'encert que es podia haver aconseguit amb les més importants urbanitzacions.

Joan Bordàs
Arquitecte

Font de la plaça de la República

FOT. E. MATEU

EL PERVINDRE DE LA CULTURA

Nacionalisme o ecumenicitat? Cultura nacional o cultura humana? Crisi o avenç continuat de la cultura? Tradició cultural o rutes absolutament noves? Perills actuals de la cultura. Especialisme o cultura general? Humanisme i Cristianisme. Coneixement i Fé. Què és, després de tot, la Cultura? Heus aquí una sèrie de problemes que varen ésser plantejats en el curs de les converses sobre el pervindre de la Cultura celebrades a Madrid a primers del mes de maig passat per eminents personalitats del pensament europeu i que ara venen ressenyades en el darrer número del Butlletí de l'Institut Internacional de Cooperació Intel·lectual

Les resolucions adoptades en la reunió de Madrid sobre alguns d'aquests punts presenten verament interès, sobre tot la darrera, en la qual fou declarat que, sense participar gens dels sentiments pessimistes d'aquells qui proclamen la decadència de la cultura europea, hom pot creure que l'esdevinidor d'aquesta cultura està lligat a determinades condicions, de les quals algunes de les més importants, a més de la necessitat del manteniment de la pau general i de les relacions indispensables entre les diverses cultures nacionals, són les següents:

1.er L'esforç creador d'una selecció d'esperits que imprimeixin als productes del pensament humà un valor i una qualitat superiors. 2.^{on} La fluïdesa i diversitat de formes de vida que, tot facilitant el lliure joc de les iniciatives originals, evitin els perills de la uniformitat. 3.er Una organització del treball que corregixi els defectes de la inevitable especialització per mitjà del sentiment de la unitat radical dintre el conjunt de totes les produccions de l'esperit.

Conclusions certament interessants i mereixedores de bon nombre de comentaris. Contra l'acció funesta d'una asfixiant uniformitat, contra l'esmicolament produït per l'excés d'especialització, heus aquí exaltats ben encertadament un sentit d'unitat fundamental i la tendència favorable a la llibertat de les iniciatives individuals a la protecció en cert grau de espontaneïtat social. Com n'és d'eloqüent i d'oportuna la proclamació solemne d'aquests principis sobre tot en els moments actuals quan en la pràctica, dintre de certs païssos de progressisme eixorc, tan sovint els veiem contrariats.

F. Valls Taberner
Diputat del Parlament de Catalunya

ARTISTES GUIXOLENCES

JOAN GOULA
(RECORDANÇA)

Heus ací un nom que no serà desconegut per la majoria dels guixolencs. Grans i petits haveu anomenat, tal volta amb indiferència, aquest il·lustre guixolenc, avui una mica oblidat.

Joan Goula i Soler nasqué a Sant Feliu de Guíxols el 29 de març de l'any 1843, on s'havien recollit els seus pares bo i fugint de les bombes d'Espartero. Cosí del qui fou notabilíssim actor del Teatre Català, N'Ermengol Goula, també fill de la nostra ciutat.

Molt jove encara es traslladà a Barcelona, on acabats els seus estudis musicals amb el reputat mestre Nicolau Manent (el qual aleshores gaudia de certa fama) de l'any 1860 al 66 exercí variats càrrecs: en el teatre dels Camps Elíseus, com al Liceu; dedicant-se ensems a l'ensenyament de piano, en el qual demostrà posseir una habilitat extraordinària. De l'any 1866 al 1870 fou director d'orquestra en un important teatre de Palma de Mallorca, més tard, tingué aquest mateix càrrec a Moscou. Aleshores és quan comença pel mestre Goula una veritable època apoteòsica i triomfant. Els seus èxits són seguits, un de l'altre, de mica en mica guanya en prestigi i fama arreu del món; els seus passos per Lisboa, Sevilla, València, Barcelona, Sant Petesburg, Berlin, Leipzig, Dresde, Breslau, Frankfurt, Hamburg, Munich i Stuttgart, entre altres no menys importants, donen lloc a que el nom d'aquest Mestre guixolenc vagi creixent en reputació en el món musical.

A l'estiu de 1871, el nostre paisà tingué la sort de dirigir en un lloc important com és Hamburg, *Lohengrin* i *Els mestres cantaires*, de Ricard Wagner. L'any següent donà a conèixer al públic barceloní l'òpera de Josep Verdi, *Aida*, fent-se aplaudir en aquella ocasió pels seus amics i paisans, orgullosos dels seus èxits triomfals.

Tres anys gaudí de la crescuda renumeració assignada al càrrec de director del teatre d'òpera italiana de Sant Petesburg; més tard al consolidar-se la seva glòria i reconeguda la seva fama per totes les capitals estrangeres fixà la residència a Barcelona per cercar els aplaudiments dels catalans com a una justa coronació de la seva obra meritoria i carrera artística.

El Mestre Goula fou més director d'orquestra que compositor; com a tal, és bastament discutible. No per això deixaren de sortir de la seva ploma inspirades composicions corals, ballables i música religiosa, entre les quals s'ha de remarcar una «Salve» a Nostra Dona de Montserrat.

Entre les obres d'aquest Mestre cal esmentar apart per l'ovació espontània que meresqué la «Cantata» dedicada al Czar de Rússia en ocasió del seu retorn de la guerra d'Orient. Aquesta producció és d'original factura i la instrumentació amb tot el regust d'estil alemany, amb tota la gama de sentiments i riquesa harmònica que caracteritza les obres dels compatriotes de Wagner.

Cal que no oblidem el nom d'aquest guixolenc il·lustre. Devem lloar el gest simpàtic de l'«Associació Euterpense de Cors de Clavé» al dedicar al Mestre Joan Goula un dels carrers cèntrics de la nostra ciutat. Els bons coristes palesaren no tenir a l'oblit, l'autor de *Glòria a l'art!* Entre les figures musicals vuitcentistes mundials, pot posar-s'hi el nom d'aquest fill accidental de Guíxols, el qual logrà posar en atenció els crítics d'aquell temps. El poble que honora els seus fills il·lustres, s'honora ell mateix; cal que els guixolencs recordin tothora el nom d'aquest músic notable, el qual al portar el seu art a terres estrangeres, no féu altra cosa que enaltir el nostre poble.

St. Feliu de Guíxols, juliol de 1933. Josep M.ª Vià.

JOSEP LLORET
EXIMI AQUAREL·LISTA

Fa bastants anys, amb motiu d'una exposició de dibuixos i pintures d'artistes locals, se'ns revelà un fet insospitat; o sigui, que el Notari Sr. Lloret, sota el seu aire displicent i ses activitats professionals, amagava un formidable aquarel·lista. No es tractava d'improvisacions d'*amateur*: a la inversa, el grau de maduresa d'algunes obres seves denotava llargs temps de gestació.

Més tard sabérem que el Sr. Lloret havia continuat la seva tasca, calladament i sense treva, fins a la mort. Veus ací un artista apassionadament fidel a la seva vocació sense necessitar l'estímul de l'admiració pública. Envoltat d'una comprensió intel·ligent i afectuosíssima en el recés de la llar; aprofitant les hores que el despatx li deixava lliures, anà enriquint sos mitjans tècnics d'expressió, donat de ple a satisfer exigències de la pròpia consciència artística.

Gràcies a l'exquisida amabilitat de la Sra. Vídua de Lloret, fa pocs mesos tinguérem ocasió d'admirar els originals que ornien la casa on visqué l'artista, diversos apunts al llapis i els copiós contingut de carteres plenes d'estudis i d'aquarel·les d'acabat irreprotxable. De sorpresa en sorpresa, amb delícia per als ulls i per a l'esperit, poguérem considerar la totalitat de l'obra realitzada.

Aquesta, feta excepció d'un magnífic retrat de l'esposa de l'artista, consisteix en visions personals i variadíssimes d'aspectes del paisatge de la terra.

La influència d'altres autors i la incursió pels camps de visió aliens són escasses: un suburbi emplujat i monocrom, acusat amb forts perfils, revela empelts de gust nòrdic; la silueta d'unes dones dansant entre llums crepusculars suggereix escenes decoratives de Puvis de Chevannes; uns prats i un bosc que els empara ofereixen analogies de tècnica i de color amb determinades obres de paisatgistes anglesos; uns grups arboris fluctuen i s'esfumen en l'opacitat de l'ambient a la manera de Corot... però aquests tanteigs són fugissers i ofegats per la qualitat de l'obra personal, abundosa en matisos i realitzacions definitives.

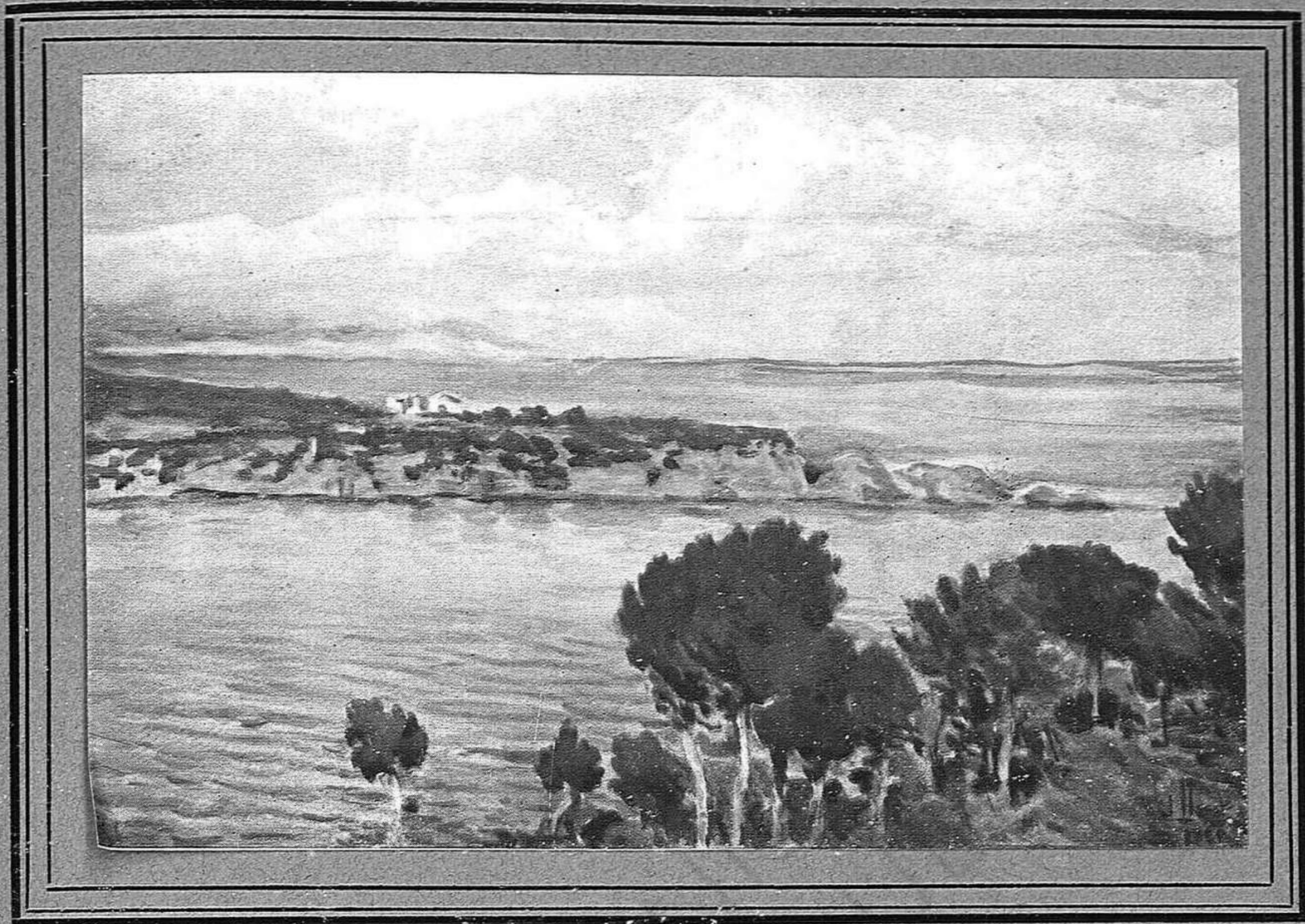
Com a tret dominant, el conjunt de l'obra evidencia una gran amor pel paisatge de les nostres contrades: fixa un diàleg ple d'encisos, entre l'interpretador i la natura, i és alhora expressió d'un profund respecte per a la cosa amada.

Així com de la nostra terra Joan Colom en dóna una visió àuria (taques solellades i claps violacis d'ombra anegats en l'aire diàfan), Josep Lloret ens n'ofereix una visió argentada: moments en què l'inici del crepuscle suavitzava amb vels eteris la cruesa de les imatges; instants en què, a través d'una lluminosa calitja, els accidents i el color del paisatge adquireixen una claredat i finor extraordinàries.

L'execució, segura i deseixida, denota un aciençat mestratge. El colorit és ric de tonalitats i de contrastos. Un bon gust ingènit cenyeix i equilibra els motius comunicant-los un to d'elegant distinció.

És digna de tots els nostres respectes la persistència de la Sra. Vídua de Lloret a mantenir l'obra de l'artista dintre el clos d'intimitat en què fou creada. Entenem, però, que el fet d'exposar al públic, amb les honors degudes, una tria de les belles aquarel·les que l'artista produí i que més el caracteritzen, no fóra en cap manera profanar el seu record, sinó, més aviat, acréixer al seu volt l'alta estima i l'admiració que es mereix.

J. Palahí.

S'Agaró. La badia.

Josep Lloret

S'Agaró. Visió original.

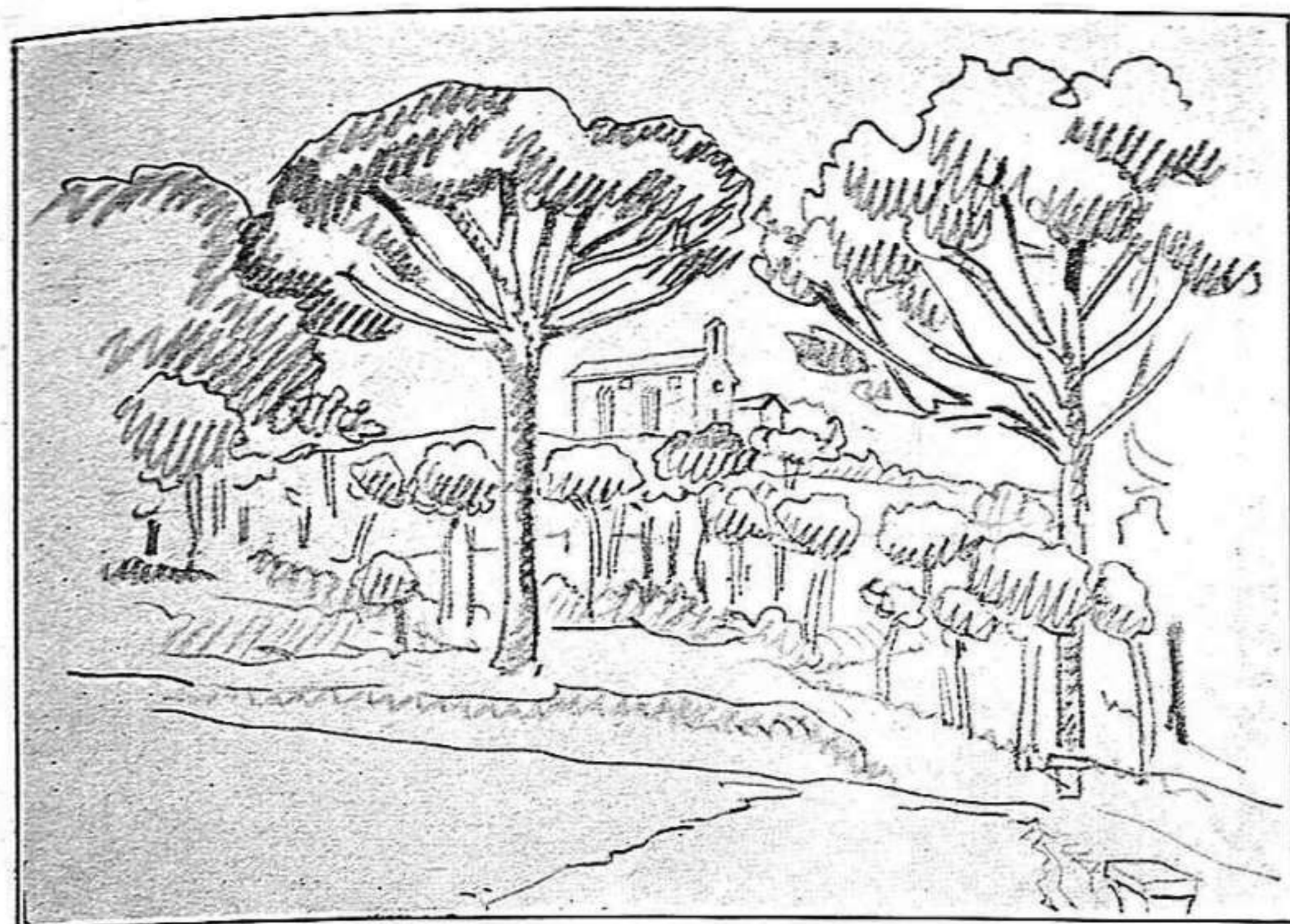
Pere Gorro

MINISTERIO DE CULTURA

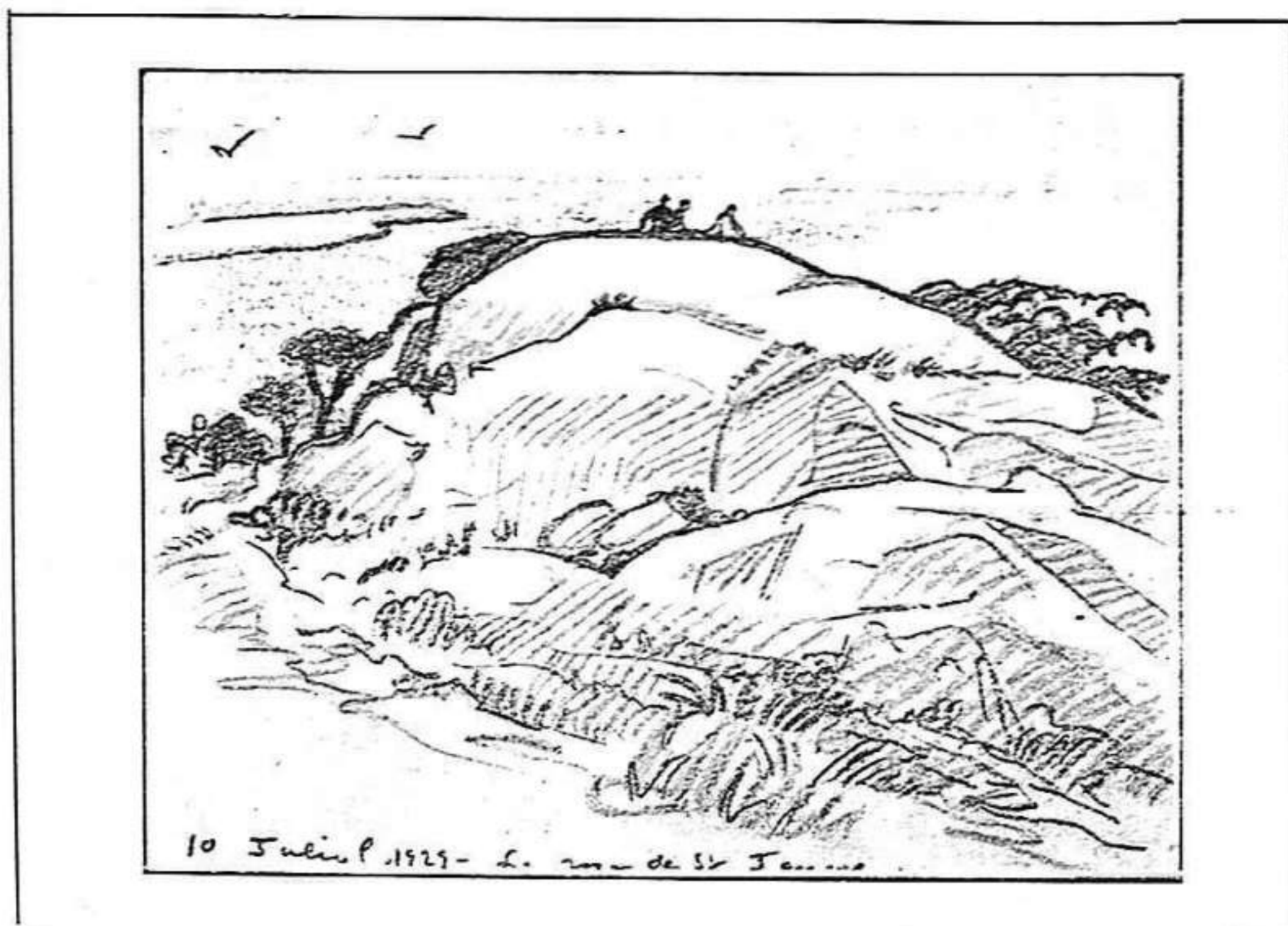

DALT LA MUNTANYA DE SANT ELM

L'ermita de Sant Elm. Dibuix de l'autor.

La Roca de Sant Jaume. Dibuix Renart.

En ocasió d'haver pres part activa, l'any 1929, en la restauració de l'interior de l'ermita de Sant Elm poguérem gaudir, durant una temporada, del magne espectacle, sempre canviant, d'un tal lloc de delícia, talaia de la ciutat guixolenc que podria contar històries i tragèdies, i on el vent, com ho féu en el comte d'Andersen bufant per les terres ombrívols de Valdebaar Dar, podria també brodar-nos belles i emotives llegendes.

Dalt de Sant Elm, totes les emocions que donen un espectacle de natura s'hi afinen i apleguen. El món, el cel i les muntanyes, en un conjunt mesurat, acollidor i optimista, que no ha sentit encara la roentor de la costa brava que tot just apunta...

Del nostre Diari íntim, que fa anys seguim fent en arxiu d'impresions, n'extraurem aquests fragments que ajudaran, si més no, a fer més viscut el record que ens plau evocar:

«Des del mirador de Sant Telm, o de Sant Elm, com afirma ple d'arguments Mossèn Llambert Font (1), la cala que es desplega a baix, era, com sempre, meravellósament bella, més bella avui per la calma sobirana d'una mar d'ensomni. Al lluny, la punxa de Tossa, apuntant-s'hi les torres i casones de la vila vella. Çà i enllà plenúries d'un verd maragdí, i punts que s'encenen i s'apaguen com estels en nit serena. El mar tan transparent, tan impintable, que es veien, al fons, les clapes ben morades de les roques submergides, les herbes i les algues, i la llum dels roquissers a flor d'aigua, agafant tots els colors de la paleta i els que mai podran existir».

«Mirant la cala salvatgina oberta als nostres peus, en un jorn i hora de calma absoluta, semblava que havíem de veure-hi sorgir algun monstre barbut de conte de fades, les barbes plenes de

muscles i herbes marines regalimant sal. O alguna sirena color verd i pedreria, besada per xicavrines onades que es confondrien amb l'argent de l'escata. O alguna regina de la mar, d'un palau de meravella, que espera el llapis colorant d'un Dulac per fer-se lluminosa i ben visible».

«L'horitzó i la mar es confonien. Un vaixell passava per la llunyania. Un altre quasi a tret de fona. Es veien peixos de gros tamany color d'argent, i altres que no podria descriure, calmosos i decoratius; uns furgant les roques, o tombant la panxa en un bellugueig d'esmalteria».

«Lloc deliciós el de Sant Telm o Sant Elm, balcó natural enfrontat a la mar mediterrània, mar nostra avui tan manyaga i quieta, que sembla que mai més pugui tornar-se imponent i agressiva.»

Per contra, dalt de Sant Elm hem sentit també roncar i enfurismar-se l'aigua. Tornar-se negre, color de fúria, i encomanar-nos l'angoixa dels perills que comporta, del replegar-se les barques, de l'ambient tenebrós; del pas d'un avió a frec d'aigua. Poder recordar, des del cim evocador i santificat de Sant Elm, aquells vaixells de la llegenda i de la història, models dels que hem vist ofrenats als nostres santuaris, protagonistes d'ex-vots i dures promences, lluitant a la vista de l'ermita de la Mare de Déu del Bon Viatge en un temporal desfet, en els llargs moments que la llum de la imatge devia esdevenir la vida i la salvació.

Hem vist batre la pluja en cortines d'aigua damunt l'aigua revoltada de la mar. I el vent atiar-la i regolfar-la, estrellant-se damunt les roques en jocs fantàstics. Hem vist els llamps rebotent pels núvols, en un espectacle sublim del vast

escenari dominat per tots els elements, ben refugiats nosaltres en aquell sant lloc de pau on uns ex-vots magnífics, que algun dia caldrà catalogar amb altres de ben importants escampats per Catalunya, ens parlaven, gràficament, de pitjors temperis.

En aquells dies que evoquem, que la muntanya era tota trashedada en pla d'urbanització, i la munificència del Sr. Pere Rius Calvet feia possible la restauració de l'ermita marinera, el mirador de Sant Elm ens havia ofert més d'un espectacle de delícia que recordarem sempre amb fruïció.

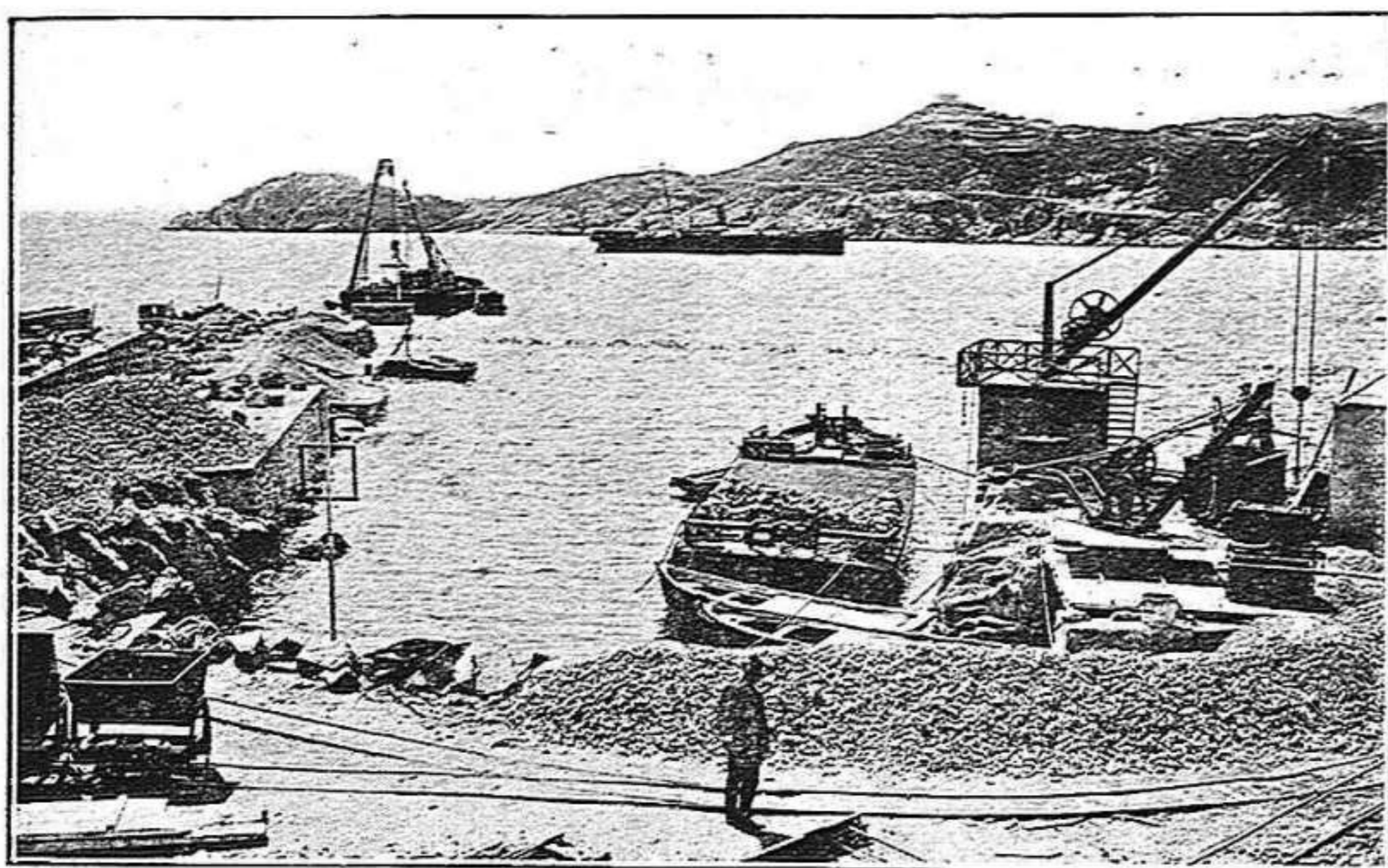
Servarem també el record dels moments de repòs dalt la roca dita de Sant Jaume, en l'hora tarda quan tots els misteris apunten i la vida sembla més bona. Rocassa gegantina on tots els colors hi són reunits. Llom d'un monstre fet pedra policroma i que vos fa tornar figuretes de pessebre...

Sant Feliu i el port als vostres peus. Les barques pesqueres a l'encesa sortint com llumenetes de Sant Joan que es passeguen pel mar blau. Tot calma i benaurança. ¿Qui parla en tals moments? Sols callar i oir el rossinyol precursor de la nit, mirar les roques i els pins indòmits, i el vellut dels arbres, i l'horitzó llunyà. I per l'obertura de la mar, la faixa de Palamós i el far de Sant Sebastià. I encara, amb ulls d'imaginació, endevinar aquelles llunyanes illes Medes que musicà el malaguanyat i plorat Juli Garreta, el guixolenc il·lustre que glosà i estimà belles coses de Catalunya, i ens cantà la bellesa de la mar, sobirana i senyora.

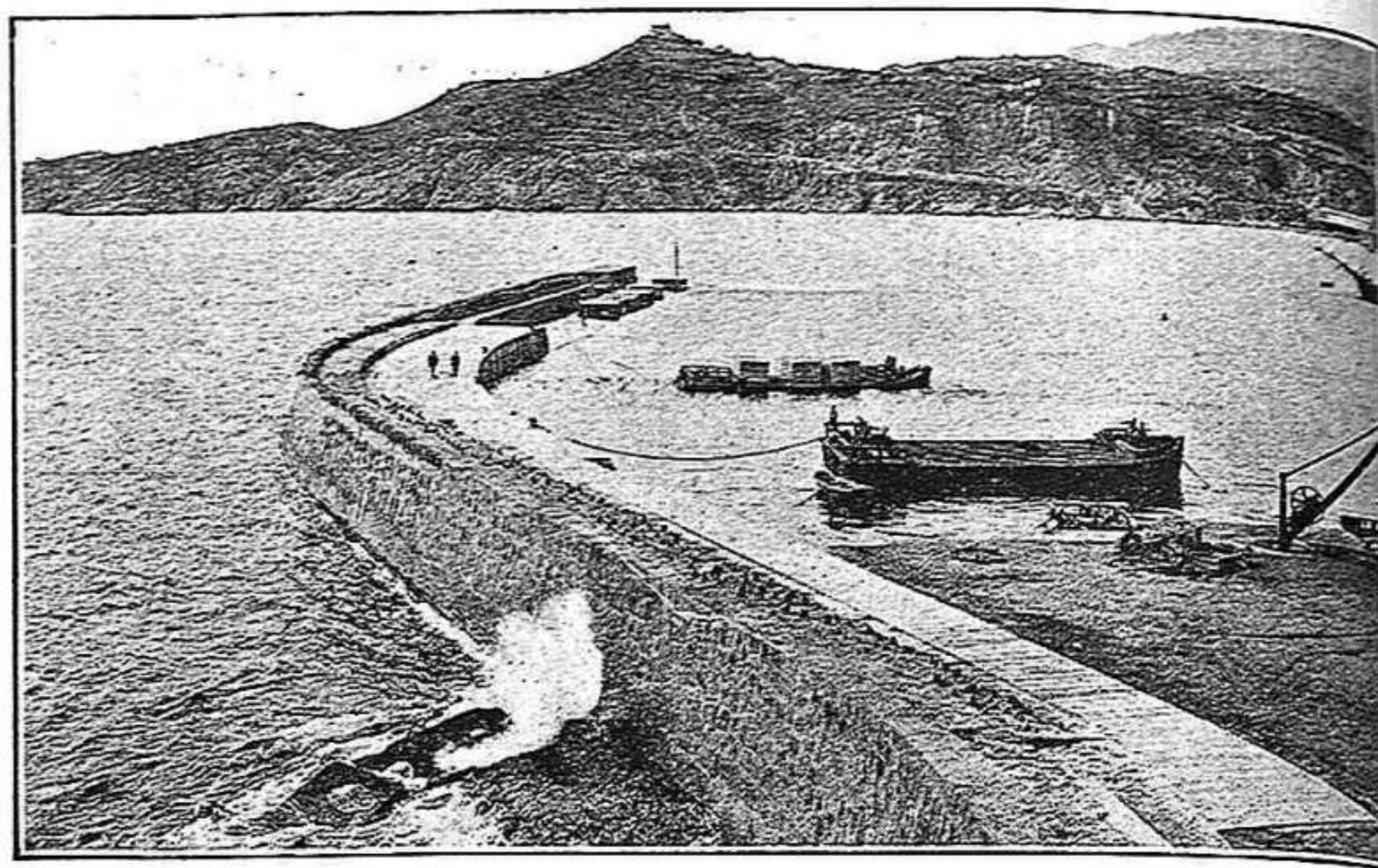
Joaquim Renart.

1 En la data que escrivíem aquesta impressió Mn. Font estava escorcollant els arxius guixolencs per posar en clar aquesta qüestió històrica, avui plenament confirmada.

EL PORT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

Construcció del port de St. Feliu en el seu començament.

El port guixolenc a les darreries de les obres.

Era jo, dies enrera, treballant en els arxius departamentals de Perpinyà, antiga capital del nostre comtat de Rosselló, en recerca de dades per a un treball meu en curs de publicació. Compel·lit pel prec d'un meu bon amic, en demanda d'un article pel periòdic «La Costa Brava» se m'ocorregué intentar de recollir dades per a un estudi de les relacions comercials i marítimes entre Perpinyà, — a mitjà dels seus ports naturals de Colliure, i en menor escala, Canet i Port Vendres, — amb el port de Sant Feliu, en l'Edat Mitjana.

La sort no em fou gaire propícia, i més que tot, la premura del temps de què jo disposava, no em permeté estendre la investigació més amplament a fi de reunir matèria suficient per a un petit treball.

Ha calgut, doncs, circumscriure's a esmentar alguns documents curiosos que demostren la importància que Sant Feliu de Guíxols, o millor, el seu port natural, tenia en els segles XIIIe, XIVe i XVe.

El port de Sant Feliu, tal com és de present, l'havem vist fer dels nostres dies: és doncs moderníssim. Això no vol dir, però, que compleixi completament i bé totes les necessitats comercials, i primer de tot, els fins nàutics que els ports moderns han de subvenir. En quant a aquests, la gent de mar de navegació a la vela, sap per experiència, com ha de maldar, per no anar a estavellar-se contra les roques de Sant Elm, quan en les llevantades de l'hivern, han de virar a la boca del port i remuntar la torre del far.

El port de Sant Feliu, quan era solament un port natural, tenia realment els inconvenients d'ésser un port obert; però tenia no obstant moltes qualitats nàutiques.

En l'Edat Mitjana, aleshores que la marina catalana competia amb aventatge amb les marines de les repúbliques de Pisa, Venècia, i amb la de Gènova, — la

rival secular de Catalunya en la mar Mediterrània, no solament en l'aspecte nàutic, sinó també en poder militar naval —, el port de Sant Feliu era tingut per un dels ports naturals millors de Catalunya. De tota la costera catalana, i també del port de Sant Feliu, salpaven naus vers l'extrem orient marítim; i recorrien els ports del Nord d'Àfrica, l'Alger, Tunis, Trípoli i l'Egipte; àdhuc les costes de Palestina, l'Àsia menor, així com les d'Itàlia, Sicília, Grècia, el Peloponès, les innumerables illes de l'Hel·lespont, i per l'estret de Bizanci (Constantinoble), entraven al Pontus Euxinus, dels Romans, (Mar Negra) fins a les costes de la Sarmàtia Asiàtica. La navegació catalana no es concretava a les mars esmentades, sinó que travessant l'estret de Gibraltar, unes naus feien rumb vers les costes d'Àfrica, i altres feien proa vers Anglaterra i l'Escandinàvia, fins les regions àrtiques. I de totes aquestes mars, de tots aquests ports venien naus a ancorar en el port de Sant Feliu.

Els «nautxers» catalans es distingien per llur perícia i aptesa nàutiques, per llur ardidesa, per llur intel·ligència comercial. Ells feren conèixer la llengua catalana en tot el món aleshores conegut, i saberen fer respectar arreu la bandera catalana.

Una de les primeres expedicions navals catalanes de què es tenen noves documentals certes, la comandà Ramón Berenguer III, en 1115 en combinació amb les forces navals de Pisa, contra els serraïns qui s'eren ensenyorits de les illes de Mallorca. Totes les naus de l'expedició s'aplegaren en el port de Sant Feliu de Guíxols. Fou aclamat el dit comte com almirall en cap; i a les seves ordres hi havia els comtes de Rosselló i d'Empúries, el vescomte de Cardona, vescomte de Narbona, i senyors de Llenguadoc, de Provença i de Montpeller.

En el segle XIVe Sant Feliu era el

port per on passava tot el moviment comercial marítim provinent del Geronès. En la seva drassana eren construïdes naus per a navegació d'altura, i eren adobades llurs avaries.

En l'epistolari del rei En Martí, es troben amb molta freqüència encàrrecs i comandes seves d'objectes procedents de comarques gironines les quals eren embarcades en el port de Sant Feliu, per a ésser transportades a Barcelona i a altres llocs. Entre altres, una pica de marbre feta a Girona, per al brollador dels peixos del seu palau de Barcelona.

L'infant Joan, en 1385, procedent de Perpinyà, anà precipitadament a reunir-se amb el seu pare, rei Pere III, per a fer crida en tot Catalunya de l'ús «*Princeps namque*», pel qual tots els vassalls eren tinguts de prendre les armes en ajut de llur senyor en cas d'agressió estrangera. Eren partides de gents d'armes, a sou del comte de Tolosa, secular enemic del Casal de Barcelona, que invadint la terra, malmenaven el Rosselló. L'infant aturà a Girona: i amb son pare anà a Besalú, d'on escrigué a la seva muller l'infanta Yolanda, romasa a Perpinyà, de no venir a Girona per terra, a causa del perill de trobar alguna de les dites partides pels camins pireneus. I l'aconsella d'anar de Perpinyà directament a Colliure, i d'embarcar amb llurs fills els infantons en la galea que ha tramessa al dit port, la qual la durà a Sant Feliu de Guíxols, d'on podrà anar amb tota seguretat a Girona, centre d'enrolament de l'exèrcit que es formava per a encalçar i foragitar del territori català les esmentades partides de gents d'armes que havien invadit sobtadament Catalunya per a damnificar-la. «Perque volem, — deia l'infant a la seva muller en la dita lletra, — que vos en anets amb los dits infants e infantones, a Cochliure on trobarets la dita galea, car lo senyor Rey e nos havem manat al patró qui és aci, que

decontinent vos haia la dita galea a Cochliure, e creem be que la us hi haurà de continent, com de fet hic es partit. Vos, com siats a Cochliure sperats un bell dia, e recullits vos en lo nom de Déu; car de sol a sol vos haurem, ab l'ajuda de Déu, segons que en's han dit, de Cochliure a Sant Feliu de Guixols».

I li diu també que no temi la mar pels infants; car el rei Jaume I tantost fou nat son fill Pere, el trameté per mar a Tarragona, a fi de què l'arquebisbe N'Espàrrrech el bategés, i així fou fet sens tot perill.

Així l'infant Joan seguia la tradició eminentment marítima dels seus avantpassats, prínceps del Casal de Barcelona: i acostumava els seus fills, des de llur tendra edat, a conviure en la mar.

Al mateix temps, escrivia al seu camerlenc encara a Perpinyà, de trametre-li la seva roba en una nau de Colliure al port de Sant Feliu, i consemblantment al seu vice-canceller, de portar-li així mateix la cancel·leria i l'escrivania del propi infant.

Molts altres documents semblants podrien ésser aportats aci en comprovació de la importància de la població de Sant Feliu i del seu port marítim; més, si bé llur transcripció aci no minvaria en res l'interés per les dades que hi portarien, ultra de donar proporcions massa llargues al present escrit, faria més palesa la diferència d'aquella esplendor durant l'època medieval, i la minva i decaïment dels temps presents.

Aquests i molts altres pensaments venia recordant-me un paper trobat poc abans de la meua partença a Perpinyà. Paper esgrogueït i flairant certa sentor d'arxiu, que la casualitat havia fet tor-

nar a la llum. Fortament desordenat, no per temperament sinó per excés de treball, els papers i llibres s'apilen en tanta abundor en la meua biblioteca que cal fer-ne amb certa periodicitat, una endreça i una catalogació, ajudat per altres mans no barroeres com les meves. En una d'aquestes, tornà a les meves mans, un paper ja de temps oblidat; el qual copiat a la lletra, diu com segueix: «Fiestas marítimas de San Feliu de Guixols que se celebrarán en los dias 31 de Agosto y 1, y 2 de Septiembre de 1918».

Sota, hi ha l'escut de Sant Feliu estilitzat, i el peu d'impresora.

Ultra que sa lectura em recorda alguna anècdota curiosa, com les «Regatas de botes a remo tripulados por señoritas», la seva lectura m'ha causat un efecte deplorable per tal com la seva redacció en espanyol, demostra un provincialisme cursi de cara a Espanya, que revela una manca lamentable de consciència de la propia dignitat nacional. Clou el paper la relació del respectable «Jurado», en el qual m'hi trobí sense previ avís ni coneixement. Això, em valgué participar, en la meua part alíquota, de les ires i amenaces d'una de les tripulacions de «señoritas.»

Les festes terminaren amb un sopar i un ball, «en obsequio de los Sres. que han tomado parte en las regatas.» Al sopar, a l'hora del xampany, hi hagueren molts parlaments. Com era conseqüent amb la redacció del programa, foren pronunciat en llengua espanyola. En tots ells, es parlà de la conveniència i «urgent necessitat» de construir un Club nàutic al port de Sant Feliu, per a propulsar l'esport marítim entre els joves de la comarca. Jo en silenci, mig somreia d'incredu-

litat. Em vaig excusar de parlar. El meu parlament en català hauria estat una nota poc agradosa per aquells senyors qui havien emprada una llengua forastera, (indubtablement per tal com devia fer més solemniament distingida la festa); i el meu tema hauria estat una dutxa d'aigua glaçada damunt d'aquells entusiasmes d'ocasió envers l'esport marítim. No vaig voler fer de derrotista; però el temps (15 anys) m'ha donat la raó. Els fisiòlegs diuen que la funció fa l'òrgan. Jo hauria dit simplement que no creia en l'eficàcia pràctica d'aquells propòsits ni d'aquelles promeses; car el Club s'imposaria indefectiblement el dia en què al port de Sant Feliu hi haguessin una dotzena, no més, de balandres de joves de la comarca. Entre tant, la meua modesta però valenta embarcació, era l'única dels qui erem en aquell sopar, que es gronxava plàcidament en les aigües tranquiles del port, fondejada a poques brases de distància dels convidats.

Aquests records omplien la meua pensa, dies enrera, en tornar a ciutat, mentre l'express corria per la formosa plana rossellonesa, tota plantada de vinyes ufaneses. Allà els habitants parlen un català barrejat de paraules franceses; al cantó d'ençà de les Alberes, frontera artificial i iníquia que divideix una mateixa nació per a sotmetre-la a dos Estats, el llenguatge és barrejat de paraules espanyoles. I el poble d'ambdues parts, masell, no es dona compte de l'estigma d'esclavatge que això significa.

Oh! que és trista la tragèdia de Catalunya.

D. Girona Llagostera

President de la «Unió Catalanista».

Apedaçant les xarxes en la platja guixolenc.

Atribució d'una obra de Domènec Rovira

Fa dos anys que plantejàvem en aquest mateix lloc la personalitat de l'escultor guixolenc Domènec Rovira, el que més treballà durant el segle XVIIIe per a l'organització dels escultors, ço que donà lloc a la creació de confraria pròpia cap a les darreries de centúria.

Per bé que teníem la certitud que devíem considerar aquest Rovira com un escultor de categoria, donada la coexistència d'un altre escultor dels mateixos nom i cognom, nebot de l'anterior, i el fet d'haver treballat els seus retauls més coneguts en unió d'altres escultors, calia deixar en interrogant les característiques escultòriques de les obres d'aquest guixolenc.

Vet ací, però, com una sospita, certament fonamentada, ve a donar-nos una fita prestigiosa d'aquesta determinació, que ens interessa. Es tracta de la imatge de Sant Benet, existent a la sagristia de la parroquial de Sant Feliu la qual a partir de la primera vegada, quantes l'hem vist ha atret la nostra atenció per les seves altes qualitats i ens ha portat a la memòria el nom del cèlebre escultor. Sempre volguérem, no obstant, resistir el miratge d'una possible suggestió, en front d'una bona escultura del XVIIe descoberta al cor de la ciutat guixolenc, pàtria de l'escultor.

És una lletra del bon amic Mossèn Llàmbert Font, historiògraf local infatigable, que ens parla d'un document en el qual s'afirma que la parròquia de Sant Feliu de Guíxols «encarregà a mestre Rovira la escultura de la imatge de N. P. San Benito». Cal resistir més l'atribució de l'escultura mestra al mestre escultor? Creiem que no; que sens pecar de lleugers podem donar com del nostre Rovira aquesta bella imatge, que Sant Feliu haurà conservat com un homenatge subconscient al seu fill preclar.

És aquesta imatge una mostra valuosa de l'escultura de mitjans del segle XVIIe, una mica atemperada l'ampulositat de la moda, per l'austeritat del pare dels monjos negres, que hom tractava de representar, i també pel bon gust ordenador de l'artista.

En aquesta imatge, de grandària dos terços del natural, hom hi destria fàcilment dos trets dominants; un, la perfecció tècnica, ostensible en els plecs del ropatge, disposats sense amanerament, donant qualitat a cada un dels detalls, sobretot a la caputxa i a la part de l'hàbit que cau verticalment des del pit fins als peus. Igual o superior perfecció tècnica es pot veure també a la testa i mans, resoltes amb coneixement de l'anatomia i les bones normes escultòriques.

Ultra aquestes qualitats tècniques, merament formals, la imatge que ens ocupa revela un artista de talent, sensible a l'expressió anímica de l'obra que tracta de representar. Aquesta imatge de sant Benet és una felicitat conjunció d'elegant amplitud de concepció amb la humilitat pròpia de l'ordenador dels monjos d'occident. L'escultor sabé agermanar el caràcter auster del monjo amb la seva dignitat abacial i el pregon sentit d'humanitat que informa tota l'obra del Sant fundador.

Aquest sentit d'humanitat és altra de les característiques d'aquesta imatge. Contemplar-la és enfrontar-nos amb un tipus de la nostra terra d'aquells als quals la bonhòmia no fa perdre el dinamisme ni la rectitud. És el sant varó imposat dels destins que li han estat conferits per la Providència, que de vegades es dona entre els homes i que un artista de talent, fa vora tres centúries, sabé plasmar, amb trets d'actualitat perenne.

Una imatge així, en aquell segle d'abundosa producció escultòrico-religiosa, revela la personalitat del seu autor i la

Sant Benet. Segle XVIIIe.

intervenció directa d'un escultor de talent, amb contraposició a ço que passava en algunes obres, que, tot i encomanades a artistes de nom, no poden considerar-se més que com imatges fetes a l'obrador per fadrins dependents del mestre. Per això a aquesta escultura, que, tantes qualitats conté, reveladores d'una forta personalitat artística, ens fa suposar majorment que sigui encomanada a mestre Rovira pel fet d'haver-li encarregat solament la escultura de la imatge, motiu pel qual l'artista pogué concentrar la seva atenció en aquesta obra de plenitud.

Hauria estat tot un retaule l'obra contractada i possiblement la imatge del Sant, amb tot i ésser el seu detall principal, hauria diluït part del seu interès en el conjunt del retaule. Aquesta imatge, com obra d'art, resta completa; no demana el complement d'un retaule, que no sabem si tingué o que tal vegada fou esplendorós. El que si sabem és que una imatge com la que ens ocupa és obra d'un gran mestre i que aquest, en treballar-la, probablement no pensava en altres detalls complementaris que ajudessin a fonamentar la seva fama.

Mentre no surtin documents que desmenteixin aquestes suposicions d'ara, Sant Feliu pot mirar aquesta imatge de sant Benet com una obra característica del seu escultor siscenista i com un punt de referència valuósíssim per a valorar degudament la seva obra.

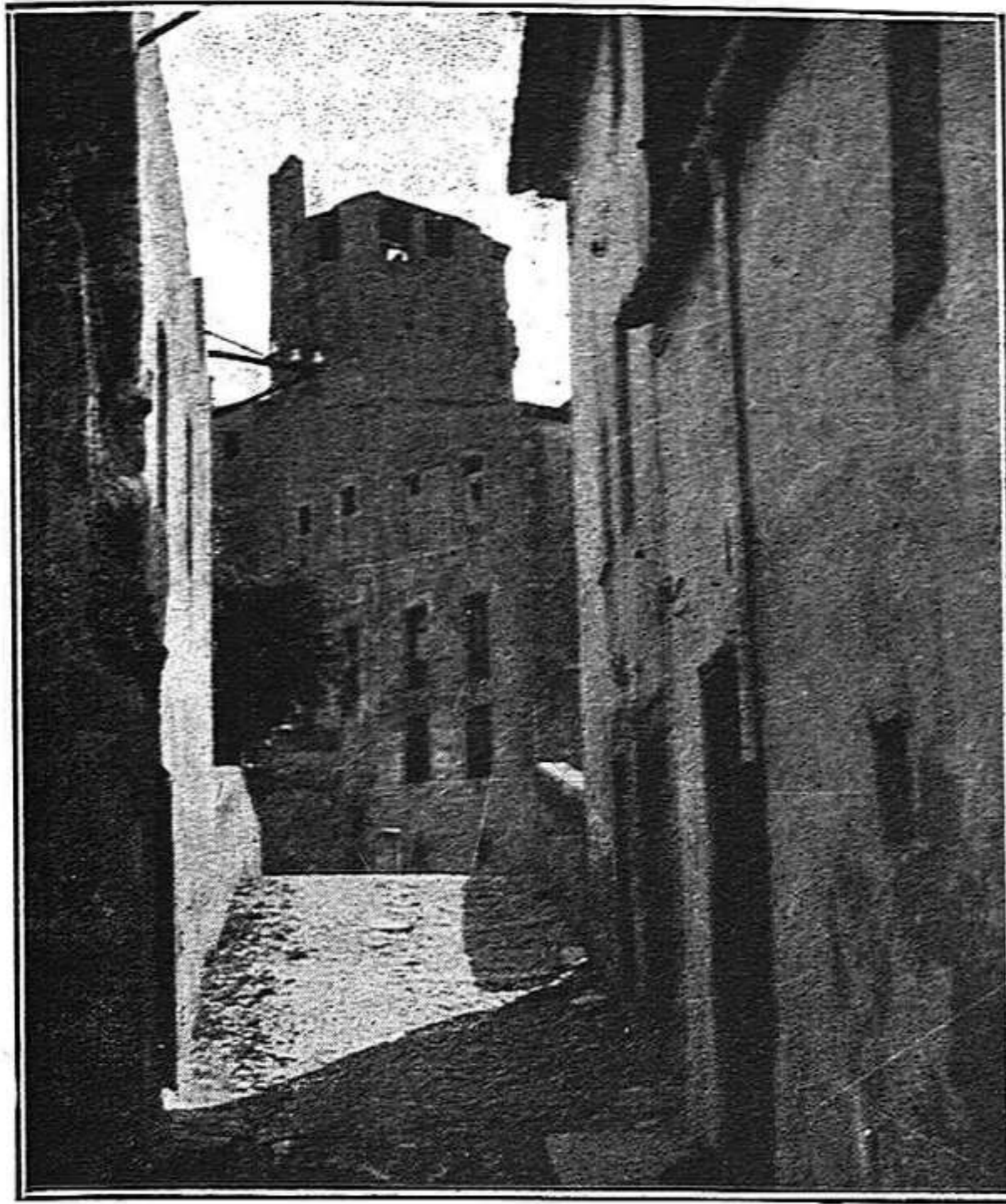
Cèsar Martinell

ARQUITECTE

Secretari General dels «Amics de l'Art Vell»

CANÇÓ MARINERA

Per als bons amics de "La Costa Brava"

El campanar i l'antic convent des del pont de pedra RIGAU

LA CONTRADA BENEÏDA

Al P. Antoni M.^o de Barcelona, O. M. Cap.

S'alça el matí de Pasqua resplendent
treient-se un vel de boira.

Els verds conreus, xops de rosada, brillen
esglaonats al flanc del pujolar;
sota el fulgor del sol,
reposant-se a l'empar de la badia,
la mar llisa enlluerna: sos esclats,
breus sagetes de llum, foraden l'ombra
que dansa al grat de l'aire
pel brancatge dels pins.

Des dels marges i els trencs de l'espadat,
les ginesteres, en plena florida
precursora de Corpus,
exhalen tanta olor
que tota la muntanya de Sant Elm
en resta perfumada.

* *

Pel caminal que fressen cada dia
la dona amb l'infantó que mira i riu,
l'home del feix boscà
i els dos enamorats que xiuxiuegen,
ara una multitud en processó
puja, pausadament i fervorosa,
cantant llaors a Déu.

Damunt de la veu gràvida dels homes
i el refilar d'infants,
el clar ressò de les veus femenines
tremola i s'expandeix
com una rosa blanca que es desclou.

Vinguts del bosc i dels romponents de l'ona,
els murmuris diversos de la terra
s'entrelliquen al cant: un pregon ritme
els acorda i enlaira al mateix fi.
Colorida d'emblemes i senyeres,
munta la processó
i ondula, resseguint
els accidents del solellat coster
fins assolir Montjoi.

En arribar-hi el tàlem,
tot brandant dolçament al bes de l'aire,
la gernació s'aplega al seu entorn
i es fa una gran quietud.

Gradualment fins a la llunyania,
la blavor de les serres
vibra en la claredat.

En finir un breu lapse de repòs
revenen les fervors de la gentada:
ix l'oració, amb la bonior d'un rusc,
amorosint els llavis,
i la fe ardent que s'abranda als esguards
es reflexa en les coses.

Damunt la formosor del clos pairal
i la flaqueza nostra,
el sacerdot, solemniament, eleva
el Sagrament Santíssim;
en nom de Déu, alhora beneeix
ço que roman de pur en cadascú
i la contrada esplèndida.

La custòdia fulgura
als signes de la Creu,
i les coses, en rebre el doll d'efluvis,
prenen inusitades suavitats:
tothom, genolls en terra, sent al pit
el misteriós contacte.

Tot pàl·lid d'emoció
el sacerdot serva alta la eustòdia;
la mostra als quatre vents, amb ampli gest,
i enclou dins un abraç espiritual
la ciutat glatidora,
el mar i les muntanyes.

* *

Quasi a frec de les ones, blanament,
s'atansa un floc de boira:
així que arriba en terra
munta els cims dels comals, s'esfilagarsa
i es fon a l'aire tebi.

Josep Palahí

Pasqua Granada de 1928.

L'esgarip del vent
em duu la musica
variada i rica
de l'ona fervent;
em du l'harmonia que en el pensament
sembla la flonjor de la nuvolada.
La mar flectomera,
la mar irritada
exalta la joia densa, esbogerrada,
l'aguda quimera
que branda el ventall de la marinada.
L'invicte penyal
fortitud vital
injon al meu pit.

El ramell d'escuma que el bat enfollit
alegra el meu cor amb la meravella
del seu brau despit,
amb sa cantarella
que no venç el dia ni apaga la nit.
I l'encantament
de la lluna clara
que irònicament
entremig dels núvols llambrega a l'atzar...

Oh núvols! encens que munta de l'ara,
de l'ara del mar.
Rosari infinit

dels estels inquietes amarats de febre,
que en mig la tenebra
em donen guiatge pel cor de la nit.

Els amics fidels
que l'ona emmiralla,
floració dels cels
l'aroma dels quals vers a mi davalla.

I la barca fràgil, pacient, ardida,
barca acollidora
que em dona la vida,
on la vela arbora
la seva esbeltesa, la seva embranzida.

Barca, dolça llar,
més bella i augusta
que tots els palaus que en l'entranya adusta
s'ha bastit la mar.

Benorosa lluna i estels i ventada,
penyal, nuvolada
i mar flectomer,
sigueu ben propicis al brau mariner!

E. Bosch Montalat

ELS MONUMENTS DE LA COSTA BRAVA NI ACUSACIÓ NI EXCUSA

Catalunya comença ara una nova etapa de la seva vida i en la tasca de reconstrucció del seu esperit i de forjar la Catalunya de demà, cal que faci honor a la seva tradició de cultura, salvant per a les generacions futures el tresor històric-arqueològic del passat, lligat indissolublement amb la terra catalana i amb les seves belleses incomparables.

Anem a estructurar l'organització de la Catalunya autònoma i cal que ens preocupem de crear institucions d'estudi i de protecció del susdit tresor o de desenvolupar les existents, ja que el nucli fonamental d'elles existeix ja. La Generalitat té Serveis d'Excavacions i de Conservació de Monuments, tenim els Amics de l'Art Vell que han recollit l'interès del poble per les despulles de la seva tradició monumental i que organitzen la col·laboració de tots al seu salvament, els organismes públics locals es preocupen cada volta més per les coses de cultura, es comença d'organitzar el turisme.

Cal que treballem tots intensament perquè cap recó de la terra catalana deixi d'ésser valorat en relació amb el seu passat històric i artístic a la vegada que amb les seves belleses naturals per a que Catalunya sigui exemple de poble civil. I en lloc trobarem més possibilitats que a la Costa Brava, tant per la seva riquesa en restes arqueològiques a posar en valor i per l'excel·lent bellesa de la terra, com per l'esperit d'amor i de respecte als valors de la nostra cultura que es sent arreu.

Anem a rependre les excavacions d'Empúries, la porta d'entrada de la civilització grega a Catalunya, els Amics de l'Art Vell de Sant Feliu promouen la restauració de les troballes de la necròpolis ibèrica del Fortim, així com restauraren la Porta Ferrada i esperem que el Museu aviat tindrà una instal·lació adequada. Tossa vol conservar els seus mosaics romans i fer també el seu museu a la vegada que posa en valor el seu recinte amurallat, Sant Pere de Roda sorgeix de les seves ruïnes, comença la peregrinació de tot Catalunya a la Costa Brava i S'Agaró comença a ésser conegut per tot el món.

Tot això és encara un començament. Hi ha molt a fer i en aquesta obra tots hi podem posar el nostre esforç. Col·laboració d'amor abans que tot, ajut a crear interès i a fer estendre el coneixement, estudi, aportació de mitjans materials, organització. Tots els ciutadans, tots els tècnics, tots els organismes públics o privats tenen una tasca a complir.

Que ningú no deserti del seu lloc d'honor humil o brillant. Que tothom es senti animat del mateix esperit de cultura i de patriotisme. I així transmetrem als nostres fills el llegat dels segles passats salvat de la ruïna i ennoblit pel nostre esforç.

P. Bosch Gimpera

Degà de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona i president dels «Amics de l'Art Vell» de Catalunya.

S'Agaró. Plaça dels roserars.

La ciència és un daler i un ensopec per a l'home. Per això alguns l'han blasmada. Altres, desil·lusionats, s'han valgut de la seva força despulladora per a negar.

Si l'home pogués tenir mai una ciència completa, no negaria. Ara no podent-la-hi tenir, val més que s'accontenti amb la necessària i posi un límit raonable a la que està enlla de la seva fretura. Així, segurament que no la blasmarà mai i, convençut que tothom ha de saber certes coses, no s'aver-gonyirà de no saber aquelles que no té obligació de saber.

De vegades la descurança de la ciència ve a ésser un elogi indirecte de la ignorància o incapacitat i una professió afectada de santedat. Per als que llisquen en tals pendents aquell satíric sant que morí a Betlem ve a dir: «la lira sona debades per a l'ase... tanmateix no tinc la pensa tan obtusa ni una rusticitat tan crassa quan ells tenen l'una i l'altra per santedat, puix diuen que són deixebles de pescadors, com si la raó d'ésser ells justos fos que no saben res... No cal tenir per camperoles les dites de Crist, quan tants homes d'enginy han treballat per a explicar-les; ni blasmar sant Pau, quan per la molta lletra li fou dit que follejava.»

Hi ha qui sap l'art de la taula i la recerca de les bosses en canvi tracta de boigs els estudiosos. Aquell eremita en dir: «El nostre temps posseix i coneix homes erudits que saben en quina fondària del mar es fan tals peixos, en quina costa les ostres; llur pañadar no dubta en la distinció de la carn d'avi ram; llurs ulls van sobre les hisendes; llurs sentits a les plates i si algú dels filòsofs o cristians amb mantell gastat i túnica vella es dedica a lectures, és esbronat com a foll.»

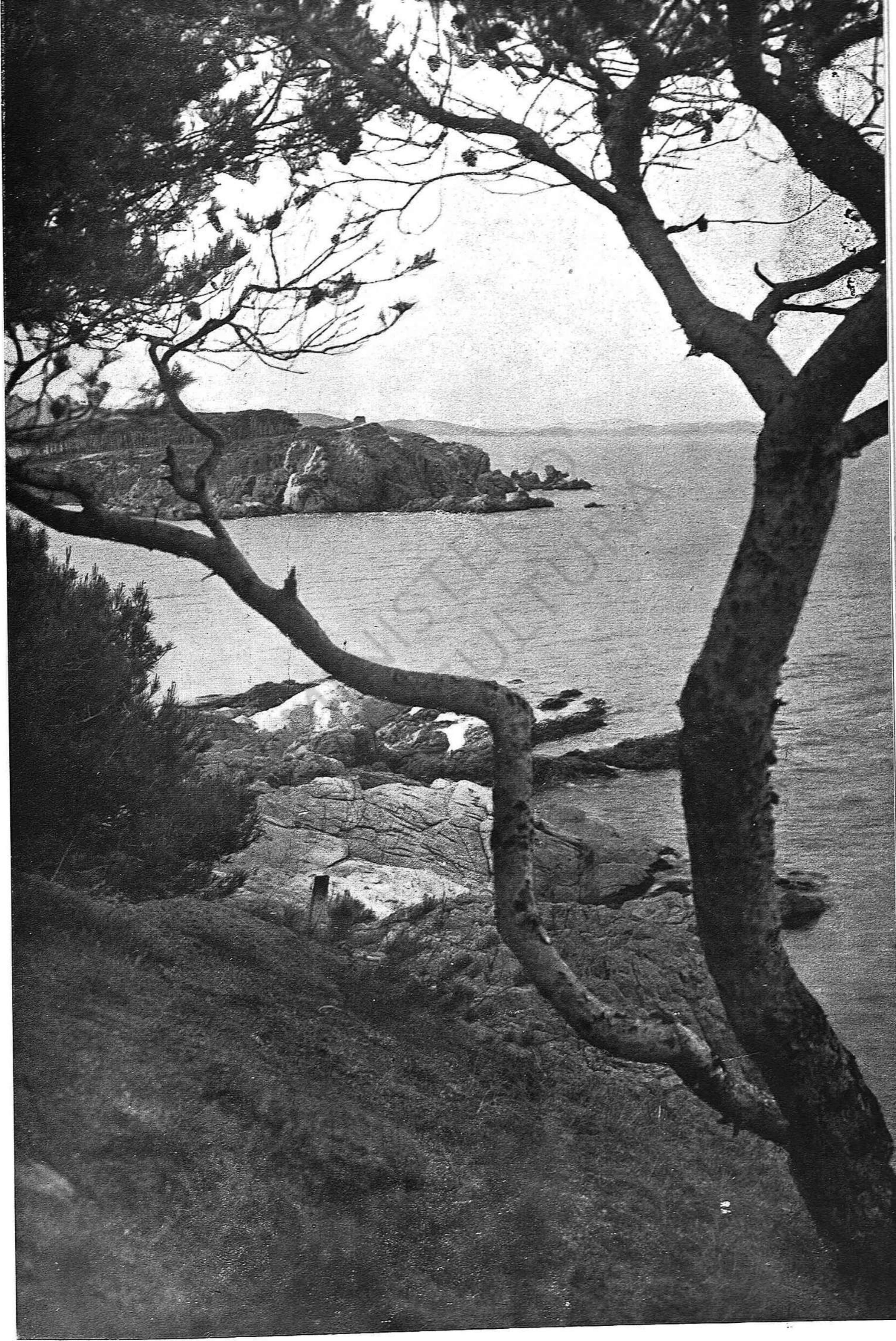
No deixa, però, d'ésser veritat que la religió ha estat defensada per la ciència i l'eloqüència dels doctes i mantinguda per les virtuts i els miracles d'alguns ignorants que tenien una saviesa que confonia els simplement doctes. Tot i això, dir aquell erudit abans esmentat, «Daniel posa que els justos brillen com estels i els intel·ligents — els doctes —, com el firmament. Vet ací la diferència entre la rusticitat justa i la justícia docta. Ara, si cal triar entre una rusticitat piadosa i una blasfèmia docta, triaré la primera. Hom ha de sembrar primer en justícia i aplegar fruits de vida eterna, després vindicar-se la ciència. De res no aprofita l'erudició, si no ens corona la ciència de Déu. Cal ésser millor que els doctes mundans. El filòsof és un animal afectat de la glòria i del favor popular, marxant d'opinions. Si hom estima la ciència munda-

na, reduït per la seva bellesa, cal que la despulli dels atractius superflus i desviadors.» Així ell va lligant de tant en tant en les seves lletres la doctrina i la sátira, aproximadament al que poden donar a comprendre les nostres paraules de lliure traductor.

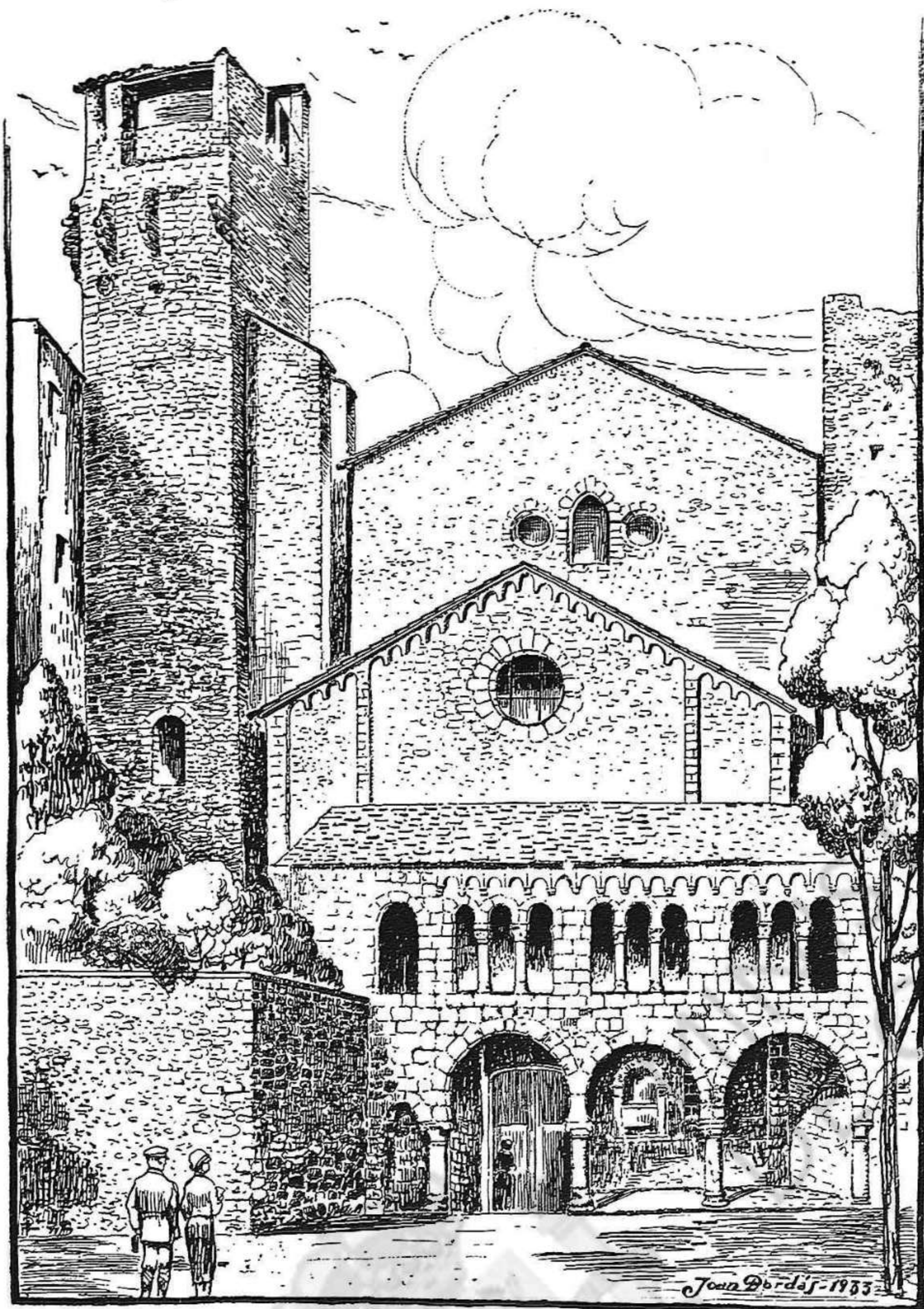
La cosa que l'home ha de voler més decididament, és la vida i desfer-la de tot destorb, puix en això hi ha la felicitat. Cal adquirir i respectar la ciència si ha d'ésser un ajut per a assolir-ha. Ara dir mal de la ciència per a donar prestigi a una vida fàcil o valer-se del nom de ciència per a desentendre's de les coses feixugues o els deures de la caritat, és cosa ben abominable.

Joan Ayats.

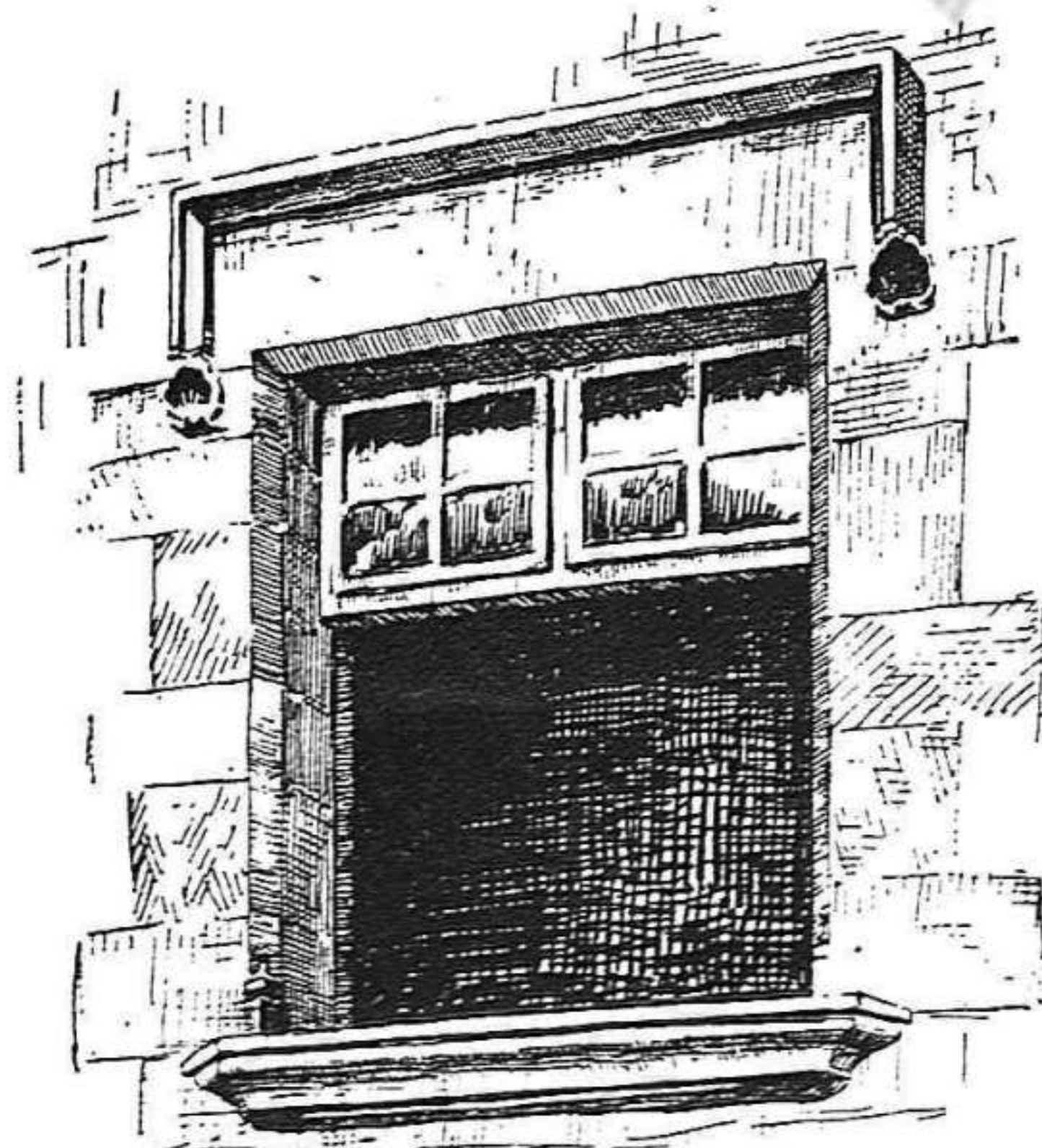

Es insospitada la placidesa de la mar al llarg de la COSTA BRAVA. Asserena l'esperit, convida a la calma, apaivaga el neguit del viure modern i hom reposa tranquilament prop del roquissar, acaronat per l'oreig, com l'infantó es amoixat per la mare. I els pins, tan selvatges, cobricel·len vostre llit ossut i embaumen vostre redol amb la sanitosa aroma que llagrimreja dels companys fidels, com benaurada rosada.

I.—Visió de la façana de la primitiva església romànica guixolenc. (Croquis)

divideix amb evidència el carreu de la primitiva façana ben diferent del que va afegir-se després al segle XVIIIe. Les faixes lombardes ben conservades a la part inferior continuen en el mateix estil, encara que fragmentàriament, fins a la part superior en el lloc on acabava la nostra suposada façana. Finalment, perquè no ens podem allargar més, al posar al descobert la paret que cau al damunt de la galeria, varen trobar-se trossos de teulada de pissarra, element constructiu emprat també en la galeria del porxo i en les arcades inferiors. Com nova dada hem de fer constar que les parets laterals que pel llarg continuaven a cada cantó del monument, són també de carreus romànics.

III. Finestral gòtic. Carrer Joan Goula

LES RESTES DEL BARRI ANTIC GUIXOLENC

Entenem per barri antic guixolenc el que estava enclavat dintre les muralles medievals. Aquestes foren aixecades a la segona meitat del segle XIVe, en virtut del privilegi concedit per En Pere el Cerimoniós als Jurats de la vila, a 5 d'octubre de 1356: l'emplaçament es féu damunt unes altres que destruïren els francesos en 1286; les medievals també ho foren pels mateixos veïns en 1696. La línia d'aquestes muralles era la següent: carrer de la Volta, Plaça de la Re-

La primitiva església de Iecsalis

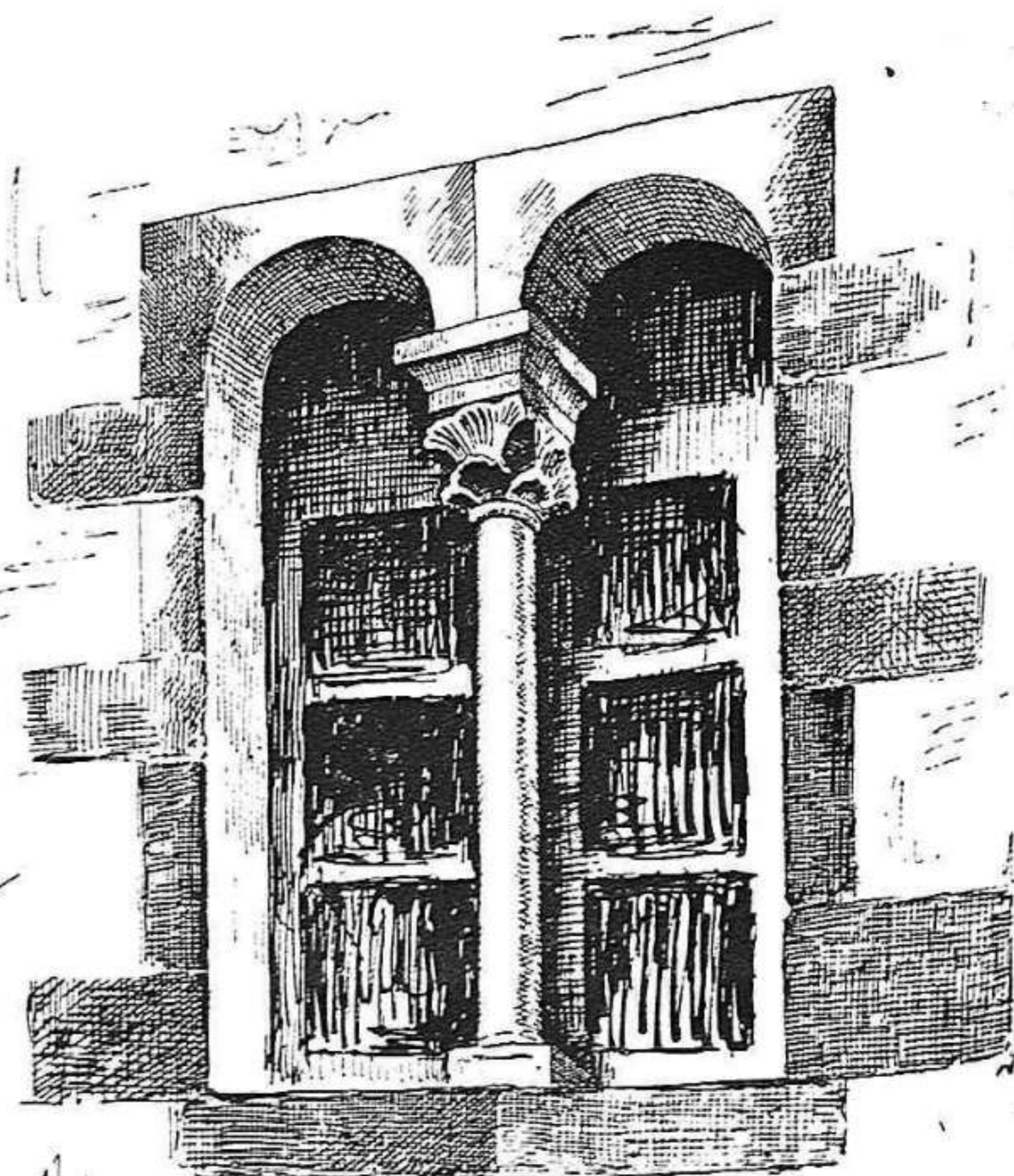
Les restes del barri antic guixolenc

Les creus de terme de la nostra ciutat

La meva congoixa, concebre projectes i bastir-los i tenir fundament premeditades en la meua pensa coses gairebé oposades, ara s'ha apaivagat. N'estic content. Són unes estones que puc dedicar als meus estudis preferents; escorcollar el passat. Enguany per aquest número extraordinari he cregut oportú donar alguns detalls de les tres qüestions que rotulen aquestes ratlles. Siguem-hi, doncs.

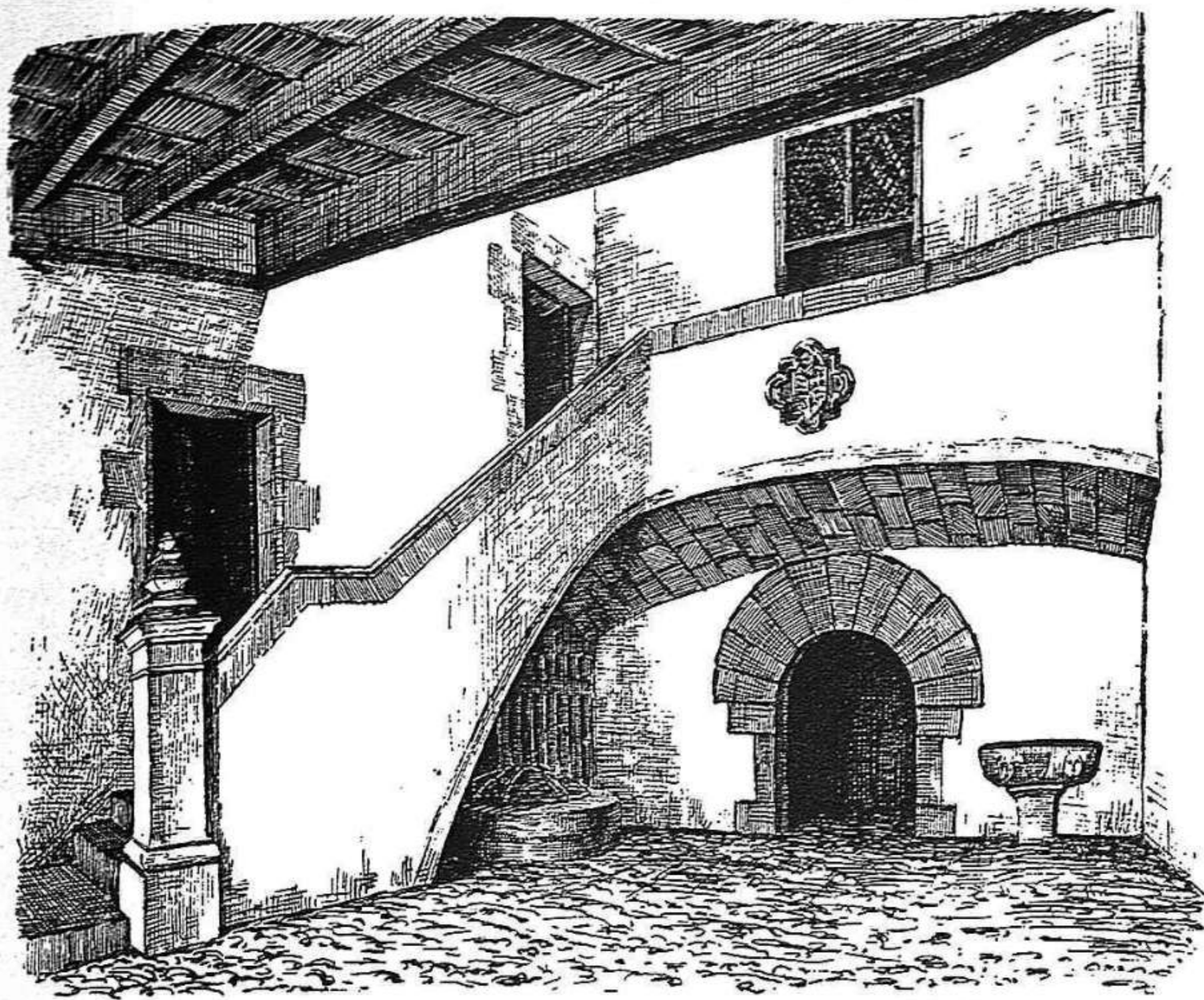
LA PRIMITIVA ESGLÉSIA DE IECSALIS. La restauració de la porxada de la Porta Ferrada ha plantejat aquesta qüestió. És aquest monument preromànic part d'una primitiva església de la Iecsalis dels segles XIe i XIIe? Al nostre entendre i davant la realitat del monument, la resposta deu ésser afirmativa.

Contempleu el gravat primer (1) que acompanya aquestes ratlles, amb la imaginació prescindiu de les torres i de la volta gòtica aixecada a continuació de la romànica en segles veniders i tindreu el que seria la primitiva església romànica de *Iecsalis*, nom aquest amb què era nomenada la ciutat de Sant Felip en els segles VIIIe, IXe, X^e i XIe, segons consta clarament en els documents d'aquells segles. Proves del què diem? Examinem amb detenció la paret a la qual encara hi ha adossat el susdit pòrtic i veureu que en l'arcòsoli existent en la mateixa i que contenia un sarcòfac, hi ha el típic arc de ferradura exacte al de les arcades que sostenen la porxada, el mateix dels capitells de la galeria i de l'arqueria cega. Els carreus romànics van des de baix fins a la paret del sobre de la galeria i albirareu clarament en el lloc on s'ha construït el rossetó, un triangle que

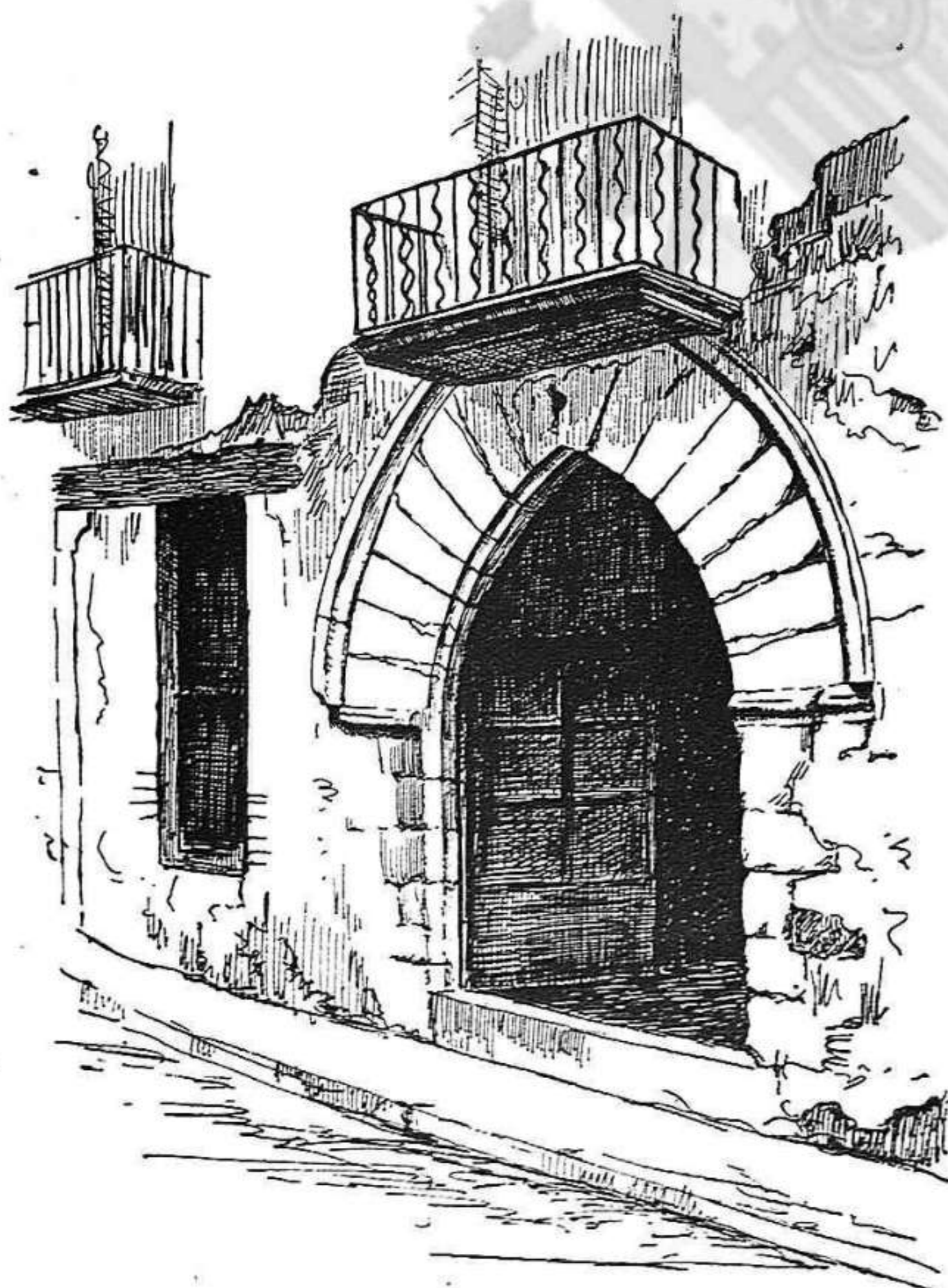
II. Finestral romànic. Carrer Joan Goula

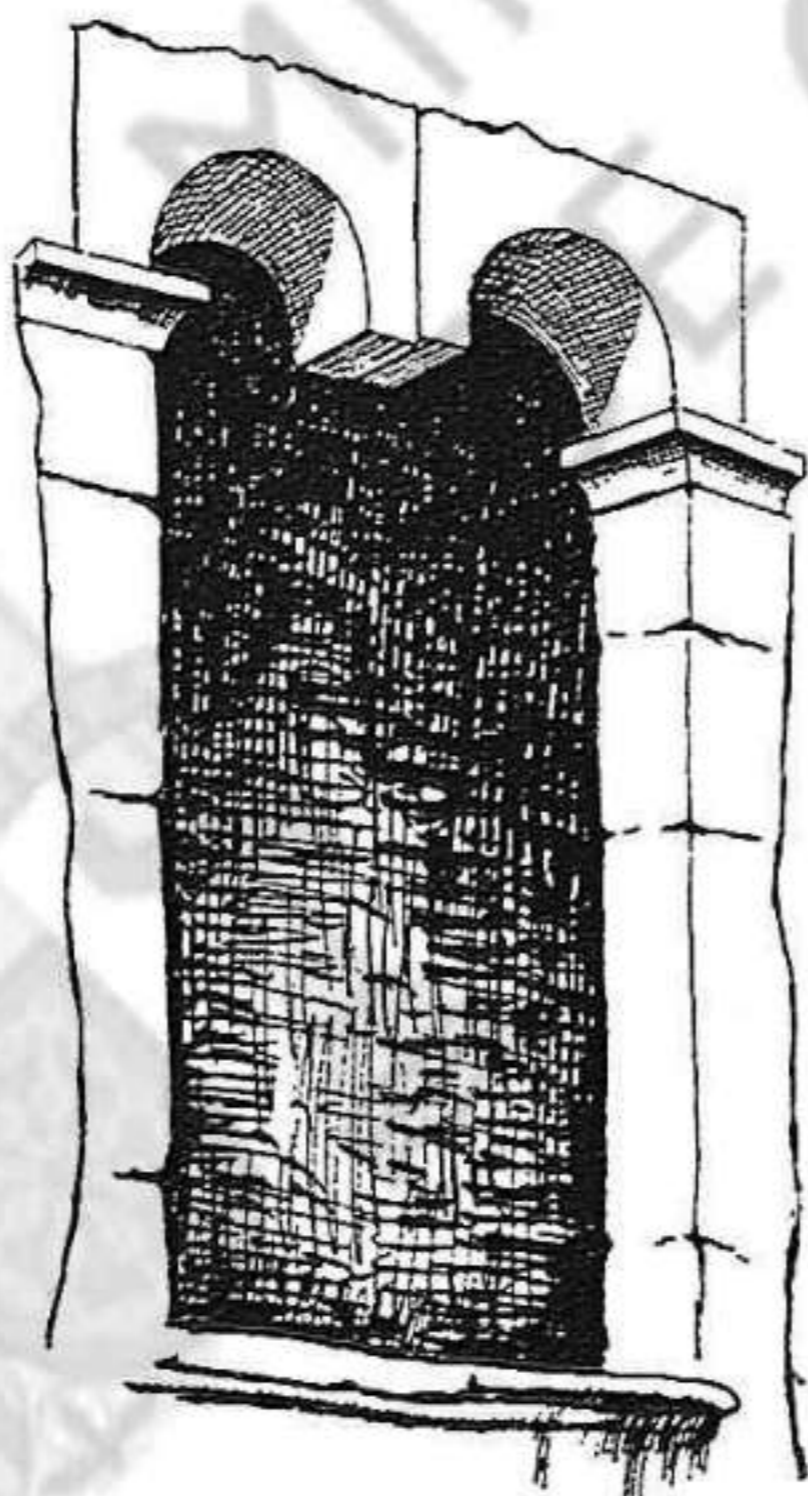

IV.—Pati gòtic. Carrer Joan Goula, n.º 8

finestral romànic, (gravat segon), de factura notable, en el carrer de Joan Goula; els finestrals gòtics i tota la casa número 8, (gravat tercer), del mateix carrer amb el seu clàssic pati d'entrada i escut senyorial, (gravat quart), on avui hi ha l'Escola de Catecisme i el grup de la F. J. C. Altre finestral gòtic, (gravat cinquè), en el carrer de la Notaria, ostentant escaients animals simbòlics, i fragments d'altre del mateix estil en el carrer de la Volta, (gravat sisè). Una casa gòtica del carrer dels Especiers, (gravat setè), amb els seus corresponents finestrals que donen al carrer de Sant Joan, (gravat vuitè), i finalment les finestres barroques de les Cases Consistorials, (gravat novè), amb la columna que hi ha a l'entrada del Laboratori Municipal, (gravat desè), que porta esculpit i policromat un escut de la ciutat. Cal remarcar l'element decoratiu de les petxines o curculles, que és el predominant i molt encertat en una població marinenca, com la nostra. És clar que de fragments més petits n'hi ha a totes les altres cases, llevat de les que han estat totalment reformades, espe-

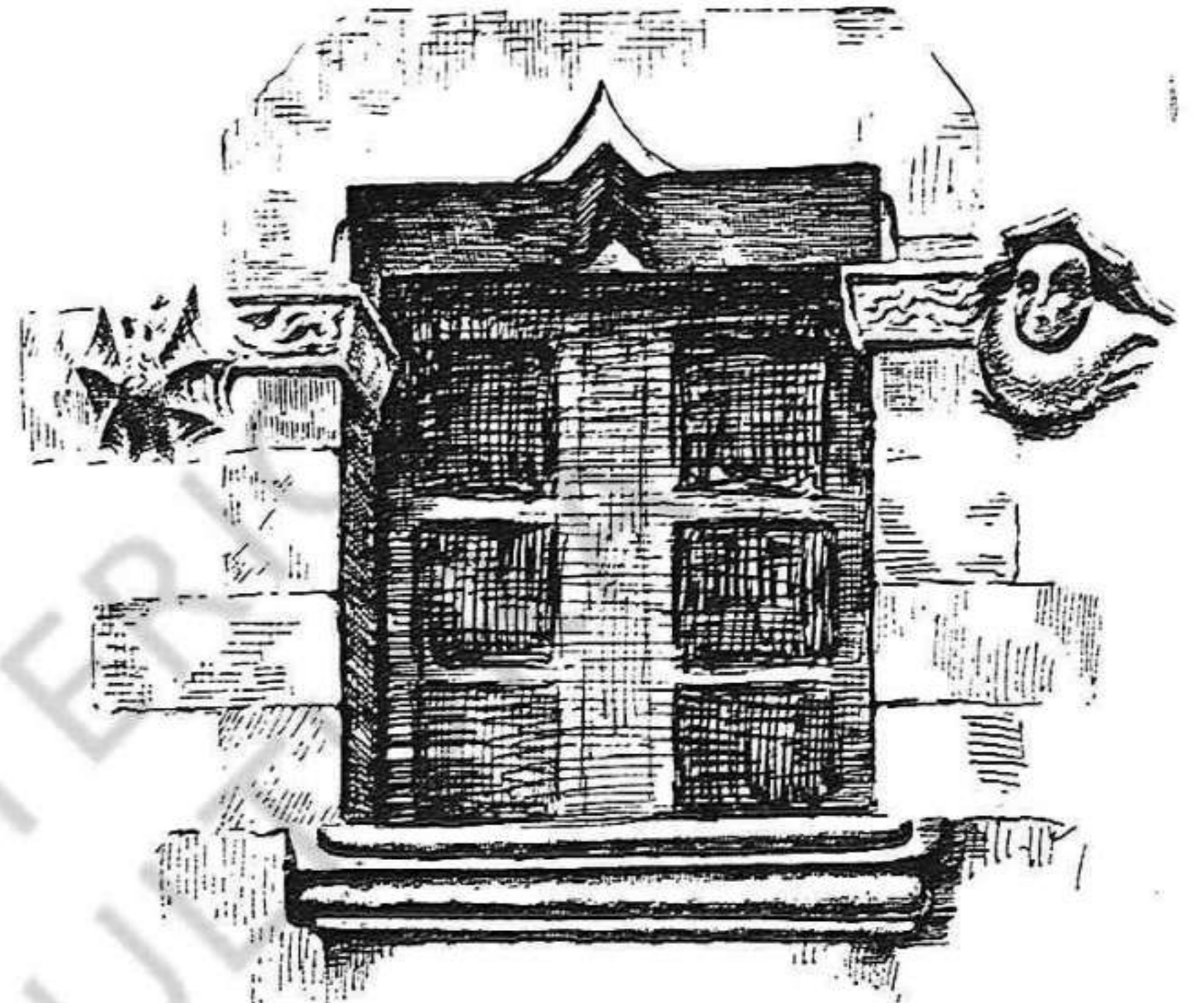
VII.—Portalada gòtica. Carrer Especiers.

VI.—Finestral gòtic. C. de la Volta.

popularment. Les creus de terme guixolenques eren emplaçades al camí de St. Amanç una, altra al lloc encara conegut per creu de Sant Pol, la tercera davant el Portal de Mar, gairebé a l'indret de les escoles municipals i la del carrer de la Creu a la cruïlla del susdit carrer i el de Macià, davant la farmàcia Rusalleda. Aqueixa avui es conserva al pati de la casa del metge Dr. Nadal, propietat de la família Vaguer i és la que anem a estudiar. Té una part gòtica, la superior, la creu propiament dita, que prové de l'any 1563 segons la llegenda que hi ha al peu immediat de la imatge i que diu «Any de 1563». La cara principal ostenta el Crist agonitzant, d'escultura, artísticament tre-

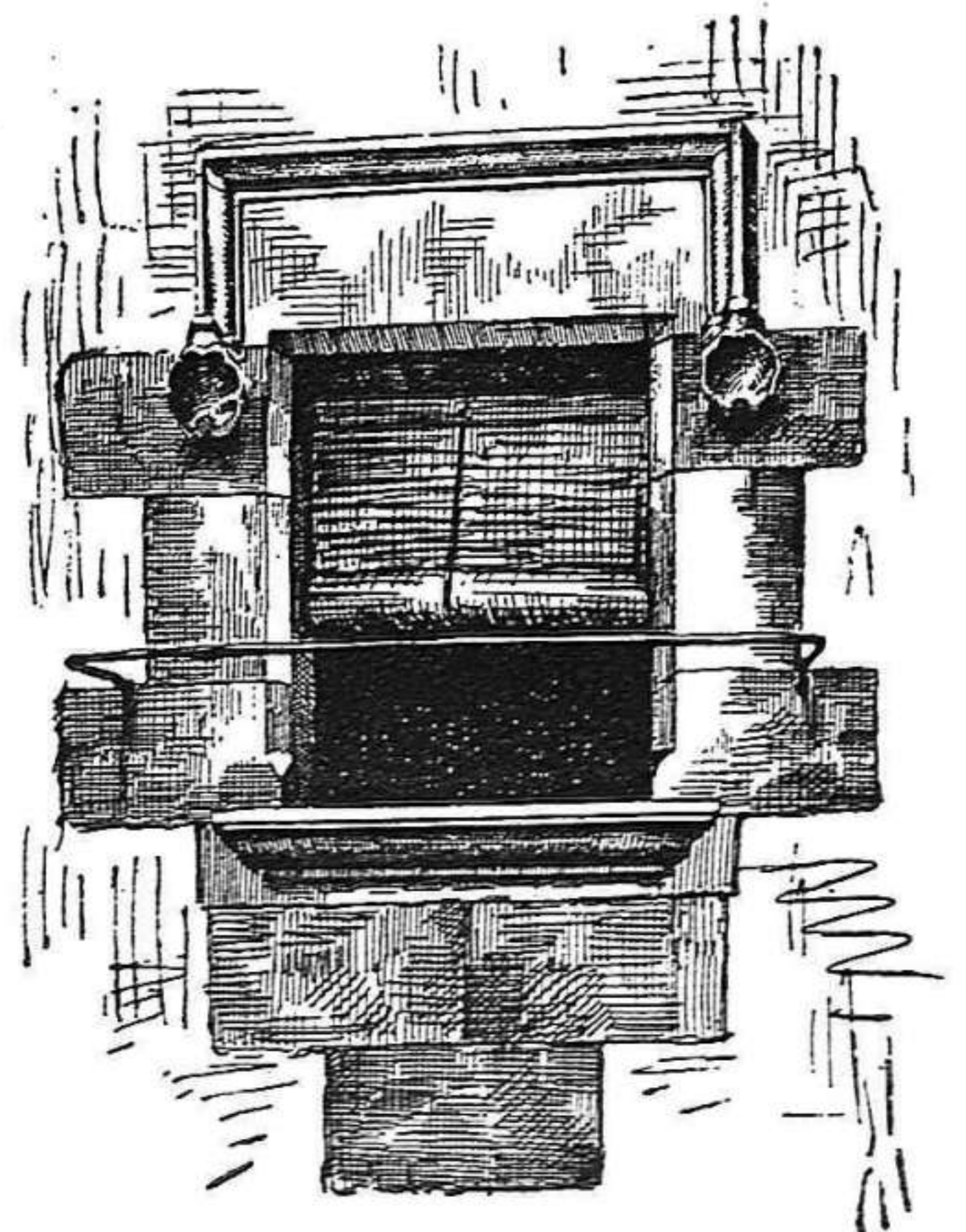
pública en el mateix indret del susdit carrer, passeig de Mar fins a la cruïlla de la Rambla Vidal, tot el llarg d'aqueixa fins a Sant Joan i després pel carrer de la Notaria es tornava a unir amb el de la Volta. Quines restes queden de les cases medievals? Ben poques; les suficients però per a venir en coneixement del què seria el barri esmentat. Deixant apart uns finestrals gòtics que va comprar l'Ajuntament de la noble casa dels Marquet quan es varen fer les obres en l'edifici on hi ha avui la taberna Saura de la plaça de la República i que no havem pogut esbrinar on són i un fragment que serveix, per ignominia nostra, de vorera en el carrer d'Anselm Clavé, enumerarem les principals. Un

V.—Finestral gòtic. Carrer Notaria.

cialment en les dels carrers de Joan Goula, Especiers i Sant Joan, però a l'aimant del passat guixolenc o de les restes arqueològiques, li serà suficient el que acabem d'assenyalar per a que pugui fer-se complet càrrec del què seria la vila guixolenc, en l'edat medieval.

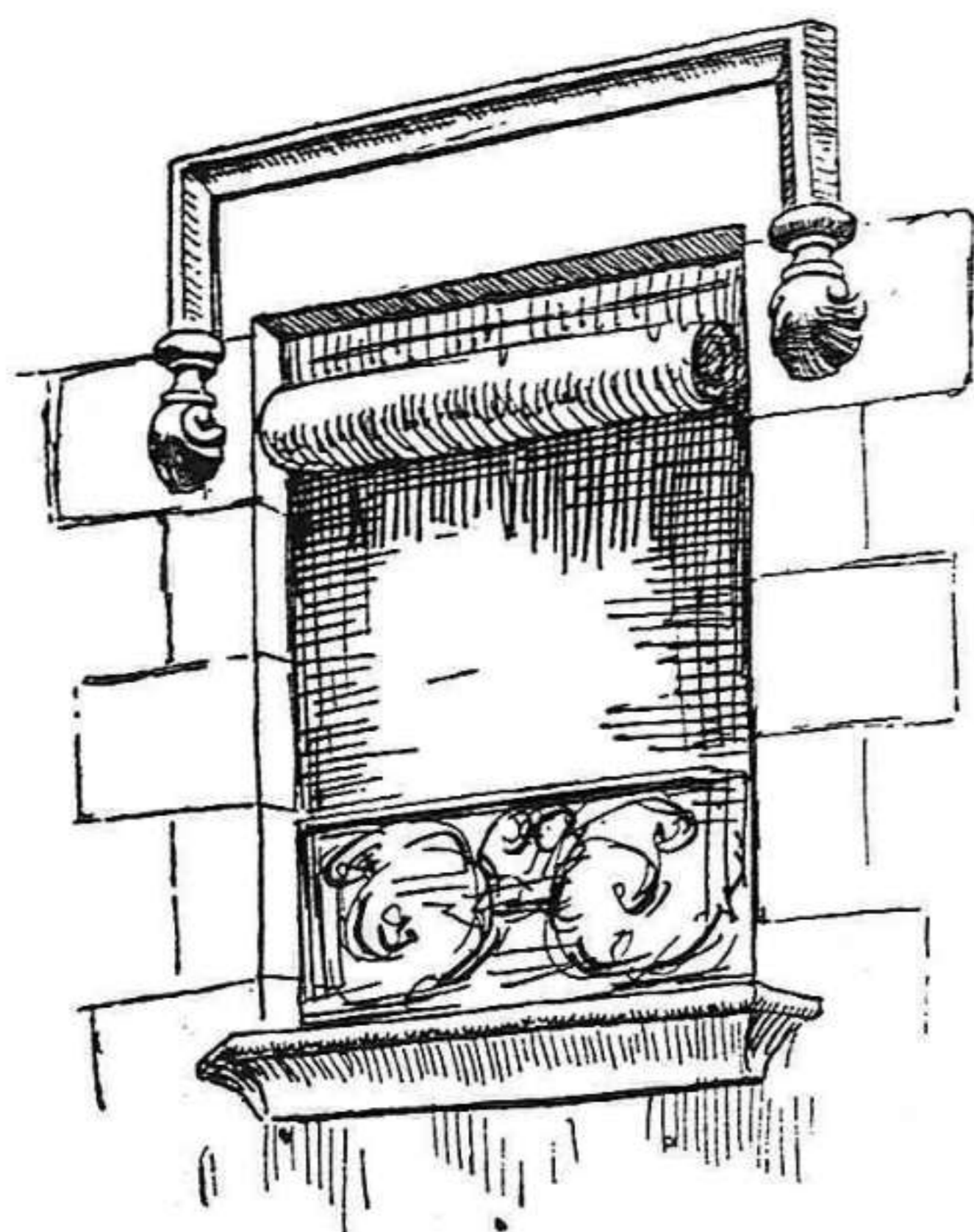
LES CREUS DE TERME DE LA NOSTRA CIUTAT. Ningú ignora el destí que tenien. N'hi ha tantes encara sortosament en els pobles de Catalunya! Assenyalen l'entrada a un vilatge, llogaret o ciutat i són un monument al Crist i a la seva Mare, la Verge Immaculada, sota l'ombra dels quals han crescut i s'han fet grans els pobles de la nostra terra. De les quatre que hi havia a St. Feliu, de què tenim notícia, se n'ha conservat una sola: la que va donar la denominació al carrer de la Creu, encara així conegut

VIII.—Finestral gòtic. Carrer St. Joan.

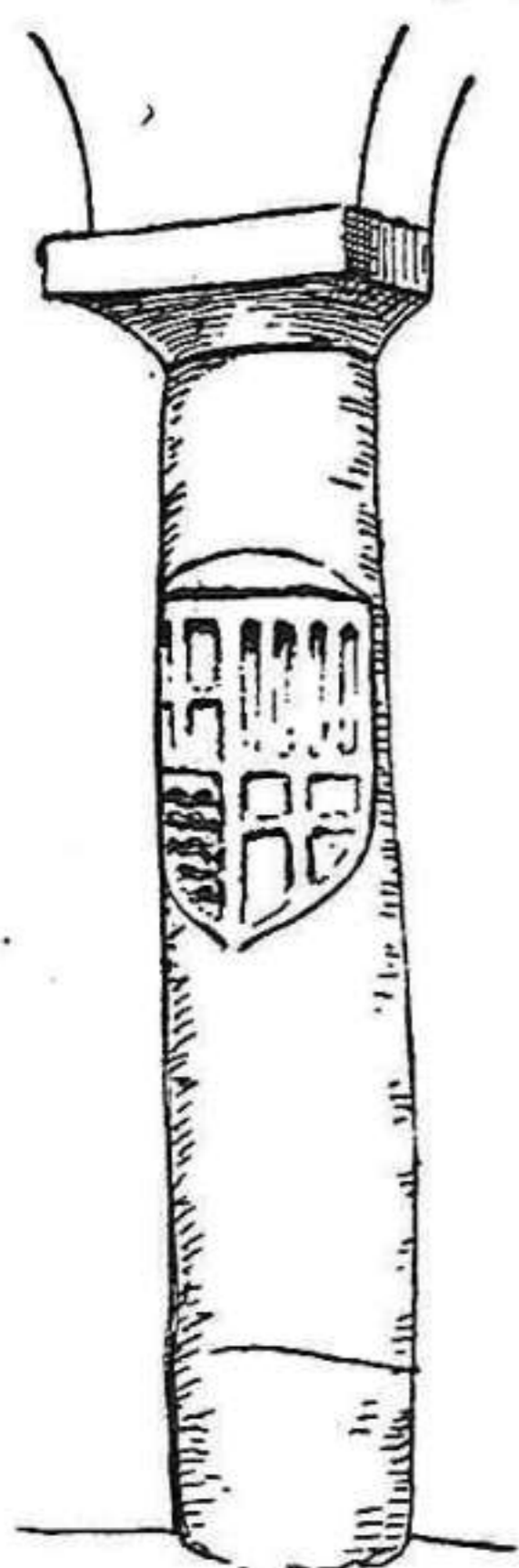
ballat, (gravat onzè) i al darrera (gravat dotzè) la de la Verge que acusa ja, amb la indumentària, l'època de transició.

En el capitell que sosté la creu, sota cada imatge principal, n'hi ha una altra de secundària; St. Sebastià i Sant Martí. Aquesta creu devia sofrir jales seves des-troces en la divuitena centúria perquè fou restaurada en 1765 per D. Joan Vaguer i Vernich,

IX.—Finestral barroc. Cases Consistorials

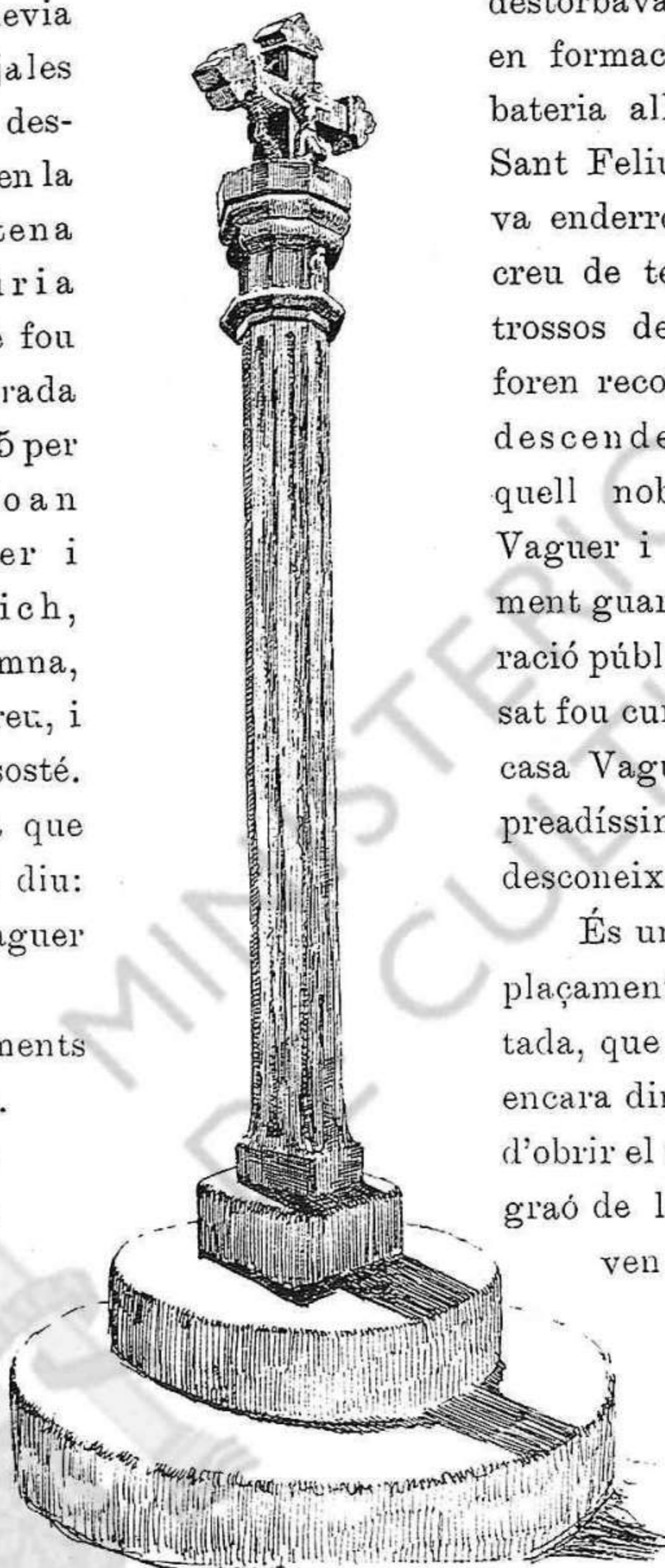
i daten de l'any que acabem d'esmentar, la columna, damunt la qual hi ha la Creu, i la socolada rodona que la sosté. Ens consta de la llegenda que hi ha al peu d'aquella i que diu: «Renovada en 1763. Joan Vaguer Vernich».

X.—Columna Laboratori Municipal

Realment aquests elements són barroquisme pronunciat.

Com ha passat aquest tresor artístic a mans de la família Vaguer? Quan desaparegué de la via pública? Per les dades recollides en l'arxiu municipal, l'Ajuntament atorgà al noble Sr. Joan Vaguer i Vernich restau-

XI.—Creu de terme

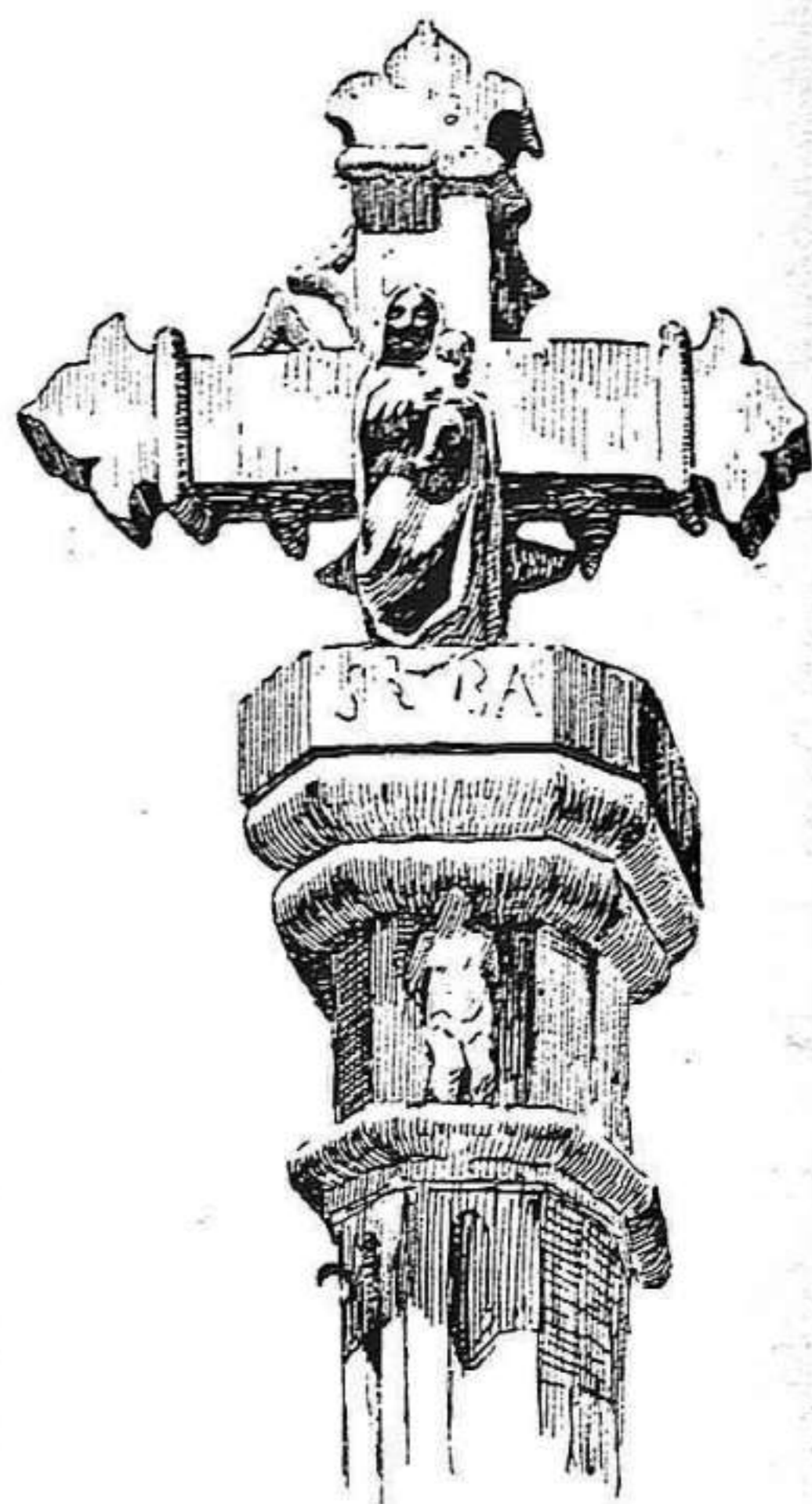
rar la creu «qui es devers lo portal de Palamors»; per aquesta causa, més tard, la família Vaguer reclamà en ella un cert dret. En la revolució del 1835, sembla amb consentiment de l'Alcaldia, perquè els iconoclastes al·legaven que la creu

destorbava el pas en formació de la bateria allotjada a Sant Feliu, de nit va enderrocar-se la creu de terme, els trossos de la qual foren recollits pels descendents d'aquell noble Joan Vaguer i amorosament guardats. Després de quatre centúries de veneració pública, més tard, a les darreries del segle passat fou curosament refeta i col·locada en el pati de la casa Vaguer, on encara avui es conserva, aquesta preadíssima joia arqueològica, l'existència de la qual desconeixen la immensa majoria dels guixolencs.

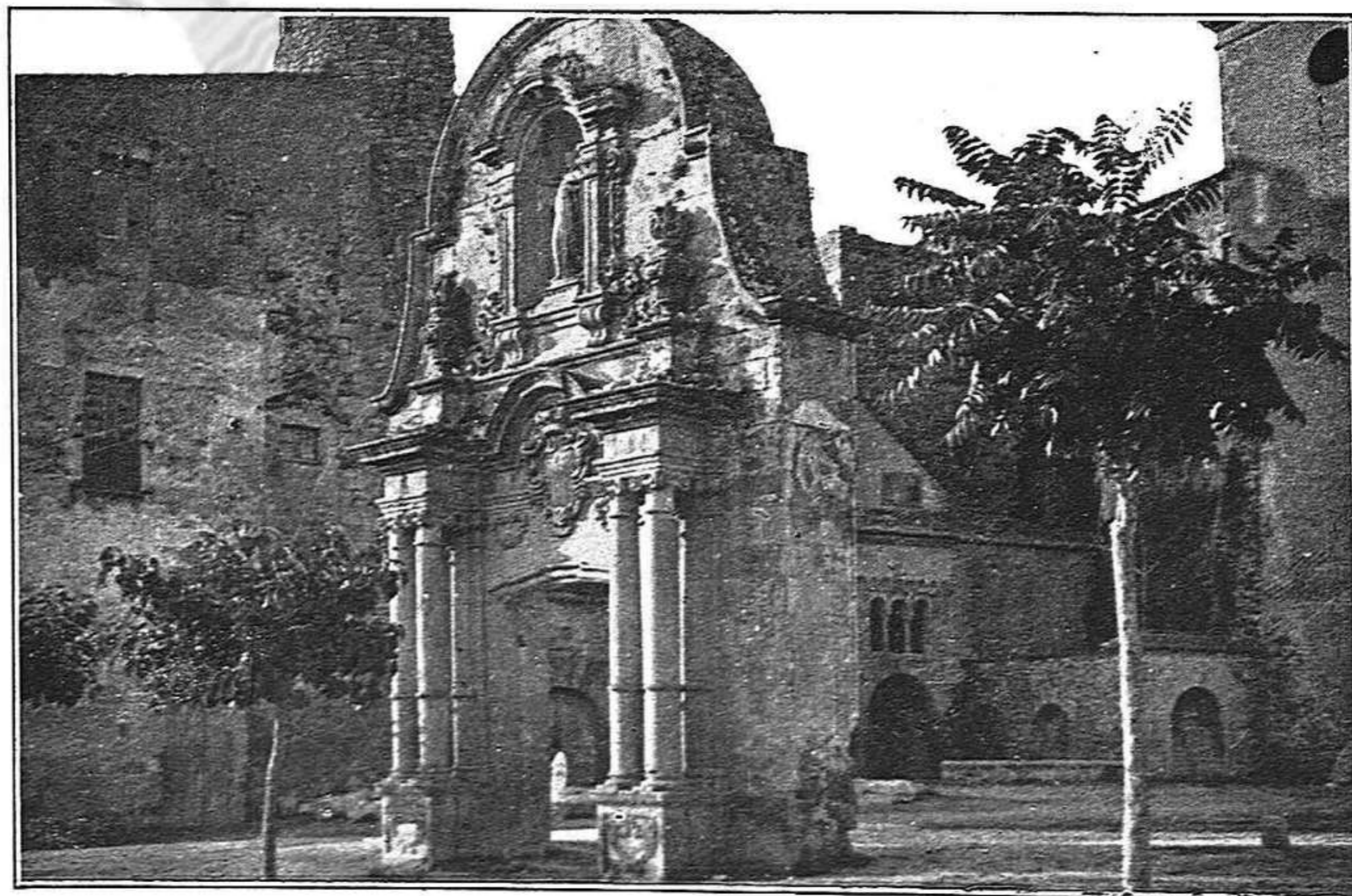
És una prova fefaent, per acabar, de què l'emplaçament de la susdita Creu era en la cruïlla esmentada, que fa unes dues o tres anyades va trobar-se encara dintre el terreny del susdit carrer, en ocasió d'obrir el subsòl per a la construcció d'un albelló, un graó de la socolada i les pedres del qual es conserven en altre lloc. Els bon fills de la ciutat de St. de Feliu Guíxols mai agrairan prou a la família Vaguer i als seus avantpassats l'amor amb què han guardat aquest notable tresor.

Llambert Font, pvre.

(1) El dibuix primer que il·lustra aquest article és obra de l'arquitecte de la nostra ciutat En Joan Bordàs; tots els altres dibuixos han estat executats pel pintor i professor En Nolasc Valls.

XII.—Creu de terme. (Detall)

Arc de Sant Benet. Porta d'entrada de l'ex-convent. Segle XVIIIè.

La psicologia del pagès català i la qüestió de la terra

El nostre pagès no coneix el règim d'assalariament, tal vegada perquè a Catalunya la terra sempre ha estat ben repartida: en lloc d'estar aplanat per l'extensió territorial, el pagès català s'ha sentit abraçat a la terra, i sempre ha sentit la possibilitat de fer-se-la seva. És un punt de mira territorial, que explica moltes coses. El pagès de Castella, privat de la masia, es troba davant d'una extensió immensa; és un home que d'una manera gairebé panteística queda absorbit per la terra, mentre que el nostre pagès, amb la seva masia i amb la terra que conrea i que pot voltar sempre en un dia, sent la possibilitat d'atraure-se-la.

I és un fet, que podria comprovar de mil maneres, el desig de propietat que té el nostre pagès, fins al punt que si hagués de condensar en una fórmula l'esperit de la nostra pagesia davant del problema actual de la terra, diria que el nostre pagès té fam de propietat, té fam de terra.

És una aspiració molt legítima. Gràcies a aquesta fam territorial, hem trobat sempre en la nostra pagesia el principi de sustentació de tot el poble de Catalunya. I no es tracta solament d'una fam territorial. El pagès sent no solament l'aspiració a la propietat immoble, sinó abans que tot a la propietat moble. Per això no creu en els títols del Deute ni en els valors, i els seus guanys els inverteix en adquirir o posar bestiar, o en comprar terra o una finqueta, si a tant arriba.

Jo no sé si algú de vosaltres ha assistit a una d'aqueixes reunions preliminars per a fer capítols entre gent pagesa; però

és molt probable que molts de vosaltres conegueu l'obra *A cal notari o uns capítols matrimonials desfets*, de Ramon Ramon i Vidales, passant de notaria, que no va fer més que traspasar a l'escena, el que havia vist en la realitat de la seva notaria. Jo he vist desfer capítols per un moble i per coses insignificants. He de remarcar el fet que els nostres pagesos, baldament no siguin més que masovers, practiquen d'una manera rigurosa i estricta la institució de l'hereu, amb més rigor que entre els propietaris rurals on la dita institució passa un moment de crisi. Usant de la confiança amb què alguns pagesos m'han consultat al voler fer capítols o testament, els he hagut d'advertir mantes vegades que no tallessin tan curt al fixar la llegítima als fadrins externs. I no és que tinguessin la idea d'eliminar o de postergar els dits fadrins externs, sinó que els obsessionava l'afany de conservar la casa en la persona de l'hereu. És un sistema successori que està lligat a l'afany de possessió moble i immoble, a què abans m'he referit.

He fet aquestes observacions, perquè jo crec que ni la Monarquia, ni la Dictadura, ni la República, ni qualsevol altra forma de govern extrema que ara vingués, ha canviat ni canviarà aquesta psicologia fonamental de la vida pagesa. I com que la política és sempre adjectiva, per això el legislador ha de partir d'aquestes condicions ineludibles a l'intentar la reforma agrària.

Tomàs Carreras i Artau

Professor de la Universitat de Barcelona i diputat del Parlament de Catalunya.

EL COR DE LA TORTUGA

Llegenda popular rumana

Una vegada quan Nostre Senyor i Sant Pere anaven pel món, un dia, va esdevenir que feia molt sol i el camí era llarg, llarg que mai no s'acabava.

Com que ja feia hores que caminaven, s'havien cansat d'allò més i tenien set i gana i a tot això anaven mirant si veien alguna masia que els poguessin afavorir.

Finalment, allà lluny, ben lluny, els va semblar que veien una casa de pagès.

Hi arriben que ja no podien més i demanen a una dona si els faria caritat.

— No tinc pa a casa, però si us espereu un xic, puc fer unes coquetes.

— Si sou tan amable! ens n'anirem una estona a l'església del poble veí.

La dona es posa a amassar i per tal que la pasta pugés, la tapa amb un drap abans de coure-la.

Fa les coquetes i les posa al forn, i vet-aquí que la una que l'havia fet més petita per als forasters, va esponjar-se i es va fer grossa, daurada i rossa, que enamorava. L'altra en canvi va restar empatañada, sense créixer ni méixer, com se sol dir, i no es va estarrufar gens, de tal manera que tot i haver-la fet més grossa, resultava que no hi havia tant menjar com a la petita.

La cobdícia va temptar-la i de seguida ho va tenir resolt: guardaria per casa la que havia resultat més grossa i l'altra la donaria als forasters, més que més quan s'havia cremat i encendregat tota.

Encara va fer un altra cosa, va confessar bé a la nena i li va dir:

— Mira, quan vinguin aquells forasters els dius que jo he tingut de marxar, i no els he pogut fer la coca, i ella per tal de fer-se fonedissa es col·loca damunt del taulell d'entrar la pasta al forn i diu a la nena que li posi la pastera damunt, boca per avall, però, amb la qual cosa va restar invisible.

Quan va estar amagada així vénen els forasters i segons les instruccions rebudes els diu la nena:

— Si, mireu, la mare se n'ha tingut d'anar i no us ha pogut fer la coca.

El bon Jesús va fer de contesta:

— Està bé, no hi ha res ha dir; que s'estigui allà on és.

I van seguir el seu camí.

Quan van ser fora, la nena que corre a alçar la pastera, però, que és cas! tan fàcil que va resultar de col·locar-la-hi a sobre, per més esforços que va fer, no li va ser possible d'alçar-la. La dona es va quedar allí sota la pastera, que va convertir-se en una closca de tortuga i forcejant, forcejant, va poder treure les mans i les cames, les quals, però, se li van tornar petites i el capet menut.

Veus-aquí com una dona egoista posada damunt d'un taulell d'anar al forn amb una pastera d'amassar i un taulell a sobre va quedar convertida en una tortuga. En una tortuga de mal cor.

A darrera la porta hi ha un fus acabat amén Jesús.

Valeri Serra i Boldú.

Si hi ha unes catedrals i uns monestirs que per llur bellesa i antigor venerable han passat a ésser com a tresors de la nació, hi ha també aquesta nostra llengua catalana que ha estat ajudada a créixer, a desenrotllar-se, a florir i a conservar-se, durant alguns segles de la major decadència, a l'ombra, o millor, a l'escalf de l'Església.

La primera manifestació coneguda de la llengua catalana són les així dites *Homilies d'Organyà* del segle XII al XIII. En elles ja hi ha una frescor de llenguatge tal, que fan preveure la vida i la gràcia de què és susceptible el català en unes plomes més hàbils o en ànimes ben emotives girades per l'art, com el B. Ramon Llull o Mossèn Verdaguier.

Mentre que els trobadors catalans seguiran més o menys fidelment les normes de «trobar clus», el B. Ramon Llull romprà francament amb aquesta subjecció i, deixada la inspiració amorosa, la suplirà per la religiosa, i catalanitzarà l'art i la forma. Certament, no totes les composicions trobadoresques, i menys encara les d'autors catalans, són sempre convencionals; però el geni de Randa té, entre tantes glòries seves, la d'haver emprés decididament la poesia cap al camí de la sinceritat, dels temes verament humans, tot obeint l'impuls diví. I més meravellosa és encara, en tots conceptes, la seva prosa. Un cop publicades les seves obres, l'home que emprendre la feixuga tasca de dreçar un vocabulari complet lul·lià, demostrarà que el B. Ramon Llull ha estat el creador del nostre llenguatge, i que ensems amb l'espontaneïtat més corprenedora, tocant moltes vegades a l'expressió familiar, ha format una terminologia filosòfica i teològica precisa i clara. Gràcies a ell, d'entre les llengües romàniques, la catalana fou la primera que serví per a l'alta especulació, i amb proporcions insospitades.

Després del beat mallorquí una altra figura eminent crida l'atenció: Fra Francesc Eiximenis, fill de Girona. Tot i no haver pogut realitzar els seus plans literaris, és gran i valuosa la llista dels seus escrits. El seu propòsit era fer veure la força única del cristianisme i, alhora, les exigències de perfecció a què ha de sotmetre's el cristià. Per això en aquests escrits abunda la filosofia i la teologia, i, com a proves experimentals i notes amenes, la història, la llegenda, els contes i els acudits. I com ell es dirigia a tota mena de gents, inclosos els simples i llecs, s'agradava de reproduir el llenguatge popular. I, en aquest aspecte, són moltes les pàgines d'Eiximenis que ens permeten d'assaborir la llengua catalana al segle XIV, i que trobem encara vivents en els parlars dialectals, malgrat les intromissions estranyes que hi ha.

I aquesta llengua catalana es féu sentir en gran part d'Europa, no tant pel poder de guerres i diplomàtics com per les activitats apostòliques de St. Vicenç Ferrer. El fanatisme polític, interpretant arbitràriament el Compromís de Casp, ha volgut veure un ésser fatal en el sant valencià. Però tot quant és sap amb seguretat de la vida d'ell, mostra com serví millor la llengua i la pàtria que no pas aquests patriotes quasi sincers.

En la decadència de Catalunya és l'Església que manté l'ús de la llengua, oposant-se conscientment a la substitució d'aquesta pel castellà, quan els estaments poderosos i els escriptors de terres catalanes espontàniament acceptaven la llengua forastera.

I, modernament, ¿qui ha fet lluir i vibrar la nostra parla tan sobiranament com un sacerdot, Mossèn Jacint Verdaguier? En el seu llenguatge, abundós com en cap escriptor d'ara, el català fa olor de farigola i de romaní i de totes aquestes flaires que embalsamen els aires dels nostres boscos i de les nostres serres. Però la inspiració cristiana, profundament cristiana, fa més nostre, més humà, aquest llenguatge del poeta de Folgaroles. El renaixement dels nostres germans de Provença, del Lenguadoc i del Rosselló no ha aconseguit la fortuna que a Catalunya. I és que tal moviment no pot obtenir el favor del cel si no es recorden més de Déu. Tot llegint poesies i proses d'ells, he trobat que tenen per a un amant de la tradició cristiana un aire de forasteria: hi manca la presència de Déu; hi ha el fang, però no l'alè diví que el vivifiqui.

Heus ací una constatació recent. En el «Diccionari general de la llengua catalana» de Pompeu Fabra, el lector assidu troba una profusió d'exemples d'encuny ben cristià; molts d'ells tenen una bellesa singular. És clar que Fabra no se'ls ha inventats, puix que hom comprova que són reproduïts del «Diccionari Aguiló», i que el filòleg mallorquí els extragué dels escrits antics o de l'expressió familiar vivent.

Diguem, tot passant, com és d'errònia l'opinió dels que afirmen que el català és bast i és dur. Un alemany ha pogut provar que la nostra llengua té més varietat de sons que la de Cervantes. I d'aquesta varietat sàviament combinada neix una major harmonia. Cert, el català, tal com és comunament parlat, té quelcom de lleig. Però, quan hom el tornarà a la seva puresa nadiua, recobrarà aquella beutat que difícilment hom pot trobar en altres llengües ja descolorides. Un dia parlava amb un baró venerable pels anys i per la ciència, i em deia que en la seva joventut havent-li vingut a les mans no se quines pàgines de català antic, es meravellà ell, i altres, de l'harmonia de la nostra llengua. Cal que desfem aquesta llegenda del català dur, llegenda que nosaltres mateixos hem ajudat a formar. Ultra les pàgines del superficial i incoherent Bernat Metge, hom pot adilitar-se en la suavitat d'expressió de molts escrits de caient religiós, i més especialment, devot.

I, ara, per acabar, cal dir que ni la persecució del cristianisme a casa nostra no s'avé amb el passat català, ni l'ús innoble que de la llengua fan certs escriptors, i avalotapobles, i periòdics, no té res a veure amb la tradició que ha forjat Catalunya i la seva parla. Cal dir, així mateix, que el dolor que al nostre cor de catalans causa aquest espectacle de la llengua descristianitzada per alguns sectors, prové que, després de la misericòrdia de Déu, és l'amor de la nostra llengua el que ens commou més fortament i dolçament.

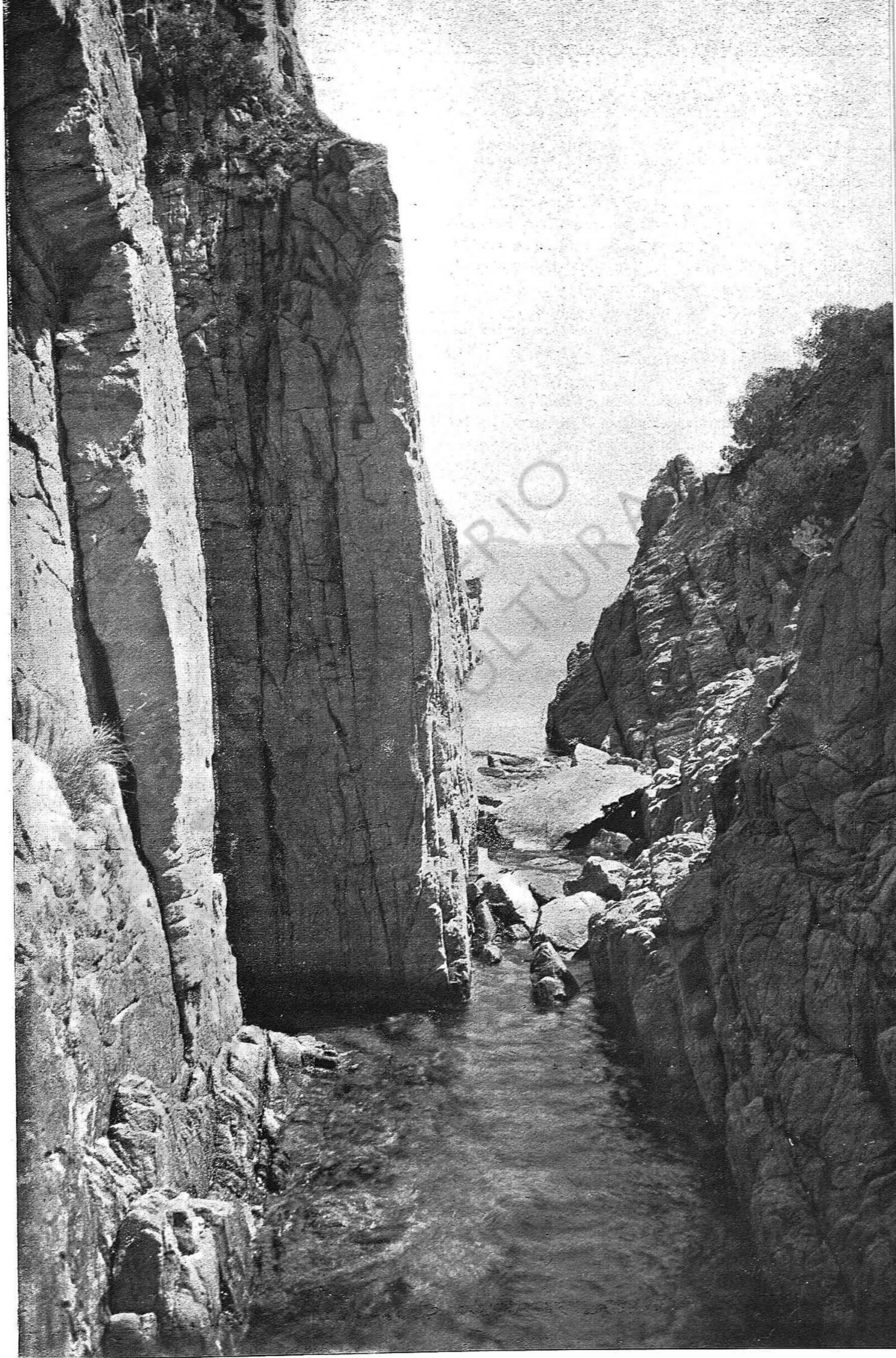
A Joan Maria Guasc,
poeta subtilíssim

*Estany ombriu, oques que hi neden;
desmais lassats de tant amar;
boires al lluny que al lluny es queden
com temeroses d'avançar.
Camins deserts; catifa verda;
molsa arrapada en un pedrís;
hi apunta arreu la gràcia gerda
d'una herba humil, i el degotis
de les fontanes que somiquen
quan els jorns blaus veuen finà
rera els vells faigs que es glorifiquen
daurats pel sol, serres enllà.
Jardí d'oblit. Eures i roses
i el foc sagrat de les mimoses.*

Josep Maria de Puig Surós

Palau Sacosta, M.CM.XXXIII.

Joan de Bas

¿Els indòmits monstres gegantins de la COSTA BRAVA evocadors de les mil·lenàries lluites entre llurs perfilats cantells i la mar enfurismada. Ara, ella guarda en el seu si, bo i amanyagant-la amb l'aigua blava, qualche desferra arrancada a esgarips de la pètria ossada, mentre el vencedor corona els seus espadats i cimals amb els reïnosos llorers d'una victòria inacabable.

ENYORANÇA DE LA PLENITUD PATRIÒTICA

Estem celebrant, enguany, el Centenari del nostre Ressorgiment. Dos sentiments el precedeixen: la sensació que tot el que hem fet, en el camp cultural, no és sinó un començament; la sensació que, en el camp cívic i polític, hem estat defraudats.

I com us diria l'enyorança d'aquesta plenitud patriòtica? El símbol de Raquel i Lia, utilitzat pel nostre Alcover, s'ajusta també a la nostra actualitat política; i jo trobo l'estat sentimental d'un patriota català, en l'actual avinentesa, en l'estat sentimental de Jacob, segons el cèlebre sonet de Lluís de Camões que diu:

Sete annos de pastor Jacob servia
Labão, pai de Rachel, serrana bella,
Mas não servia ao pai, servia a ella,
Que a ella só por premiõ pertendia.

Os dias na esperança de um só dia
Passava, contentando-se com vê-la:
Porém o pai, usando de cautela,
em logat de Rachel lhe deu a Lia.

Vendo o triste pastor que com enganõs
Assi lhe era negada a sua pastora,
Como se a não tivera merecida;

Começou a servir outros sete annos,
Dizendo: Mais servira, se não fôra
Para tão longo amor tão curta a vida (1).

Així nosaltres: així Catalunya. No set anys; ja fa un segle que l'ànima constant del nostre poble s'esmerça en el somni de la seva llibertat; i tots nosaltres, Jacobs innumerables, de cara a una prometença futura, hem esmerçat el millor de la nostra força espiritual, de la nostra il·lusió i del nostre neguit, en sacrifici i pagament de la realització d'aquell somni. Els dies, els anys, tot un segle, hem passat en l'esperança d'un sol dia: el del nostre premi, el de la plenitud de llibertat. Aquest dia és vingut; i llavors, tanmateix, amb argumentacions cauteloses, per comptes de la Raquel, completa i perfecta, ens han donat Lia, com si l'altra no la tinguéssim merecudada. I nosaltres hem acceptat Lia, malgrat els enganys. Com Jacob, ens hem disposat a viure, lleialment, amb ella. Però no ens acontentem quel'acontentament fora vilesa i fora la negació del nostre amor. Ens disposem, per contra, a servir, a esmerçar tots els anys que encara calguin, a obtenir la Raquel de la nostra il·lusió. I en aquesta voluntat només una limitació indefugible ens reca. I és: que la vida de cadascú de nosaltres sigui tan curta per l'amor tan gran que portem a Catalunya: la nostra Catalunya perfecta i completa.

Cal no donar, però, les culpes als altres, cercant responsables fora de casa o prenent creure que la malvolença dels homes i de la història ens ha condemnat a la mediocritat, obstruint per enveja o per rancúnia les vies de la nostra il·lusió. Cal tenir el coratge de reconèixer que si, espiritualment i cívicament, no hem obtingut plens resultats, només podem atribuir-ho, humanament, a la nostra imperfecció. O potser també

perquè la nostra ànima burgesa no ha volgut saber que no és suficient, tot i essent fonamentalment necessari, el gest dels profetes, ni la mateixa benvolença divina, per a crear i assegurar una cultura, un esperit.

Sens dubte no podia renéixer una pàtria, no podia reencarnar-se un esperit, sense l'anunci augural i angèlic dels poetes. Però era massa beatífic de pensar que ja la música del verb portaria màgicament tots els elements per a produir el miracle. No; cap cultura no és infantada sense sofriments. Cap poble no és restaurat sense energia. Els iniciadors que a l'alba ens desvetllaren cantant, no pensaven, ni els calia pensar ho, quines lluites hauriem de sostenir al migdia, a ple sol i a plena angúnia. Però nosaltres haviem de saber-ho.

Com haviem de saber que tota creació, individual o col·lectiva, és fruit d'una tragèdia íntima, d'una discordància interna, però supremament harmònica, en el mateix centre vital de l'ésser o de la col·lectivitat. Per aixó jo no soc d'aquells que demanen a l'individu unes conviccions dogmàtiques i al poble una pau sense solta, ni àdhuc una pau entre els mateixos catalans. Jo demano que tots estiguem a l'altura del nostre destí col·lectiu, que

Tela de Francesc Pausas. Pescador sortós.

(1) *Versió literal*.—Set anys de pastor Jacob servia Laban, pare de Raquel, pagesa bella.—Però no servia al pare, servia a ella,—que a ella sols per premi pretenia.—Els dies en l'esperança d'un sol dia—passava, acontentant-se de veure-la:—tanmateix el pare, usant de cautela,—per comptes de Raquel li donà Lia.—Veient el trist pastor que amb enganys—així li era negada la seva pastora,—com si no la tingués merecudada;—començà de servir altres set anys,—dient: més en serviria si no fos—per a tan llarg amor tan curta la vida.—

Tornant de la pesca. Tela de Francesc Pausas.

ensem en la realització de la nostra grandesa. La més alta cultura no està pas renyida amb la viva lluita ciutadana. Ben al contari; el que cal, però, és que els lluitadors, en mig de la barreja, tinguin el cor i el pensament prou alts. No em fa por la fúria del combat; em fan més por les idees covardes dels combatents.

Troblem la tragèdia en el punt d'origen de les civilitzacions. La trobem en les renaixences. La passió renovadora ha de trencar per força, fins a aniquilar-les, les formes postisses. La vida renaixent disloca els costums sobrepousats. Sollevats per aquest moviment vital, que ve de les entranyes de l'ésser col·lectiu, que ve de les mateixes profunditats de l'univers, els homes de renaixença esberlen la crosta de l'habitudo petrificada i morta. Salut a l'energia; benvinguda la lluita novatriu; benvinguts, després dels poetes aurorals, els herois del pensament i de l'acció.

Joan Estelrich

Diputat de les Corts Constituents

juliol 1933.

SANT GUIM

Sant Guim és un poblet tot esparvillat que cabrioleja ran d'una timba de les Guilleries, si cau o no cau damunt el ventre ample i fecund del riu Ter. El caseriu s'estén de cara al sol, en alegre desordre; per això, les seves ales—els teulats—rumbegen el punt dolç d'una morenor infinitament matisada de molsa i llicorella.

I al bell mig de Sant Guim s'alça la torre del campanar, blanca, esvelta, gentilíssima, com un lliri qui hagués crescut en una flota de roveïols.

A l'hivern és un poblet com tants d'altres, nu, amb el plugim de la tristesa a les espatlles, amb molt de fang i vent i unes pedregades que fan tremolar els grandiosos roquisers dels voltants. Cap al tard, l'hostal s'omple de fum i de fletomies ensopides, i els diumenges l'escorrialla de la joventut que encara no ha baixat a ciutat, descabdella a la sala, amb un manubri asmàtic, quatre balls endarretrits.

Quan el fred talla, aquesta és la vida de Sant Guim. Però així que la terra fa un gran sospir i del sospir esclaten fulles als arbres i agafen els camps llur tendra color primaverl, veureu que la vida truca a cada porta; les portes s'obren de bat a bat, que ja és l'hora del sol per als vells i la mainada, i la tristesa fuig, perquè arriben a cavall del temps el gust de totes les fruites, l'ombra frescal dels castanyers, el clarí de les fonts desitjades, i, pel

damunt de tot, la joia d'un cel blau, límpid com una mirada d'infant, somni diví de llum, inefable somni...

Tomàs Roig i Llop

Collidora de raïms. Tela de Francesc Pausas.

Urbanització Sant Elm. Camí de l'Ermita.

El repòs de les barques a les hores diürnes.

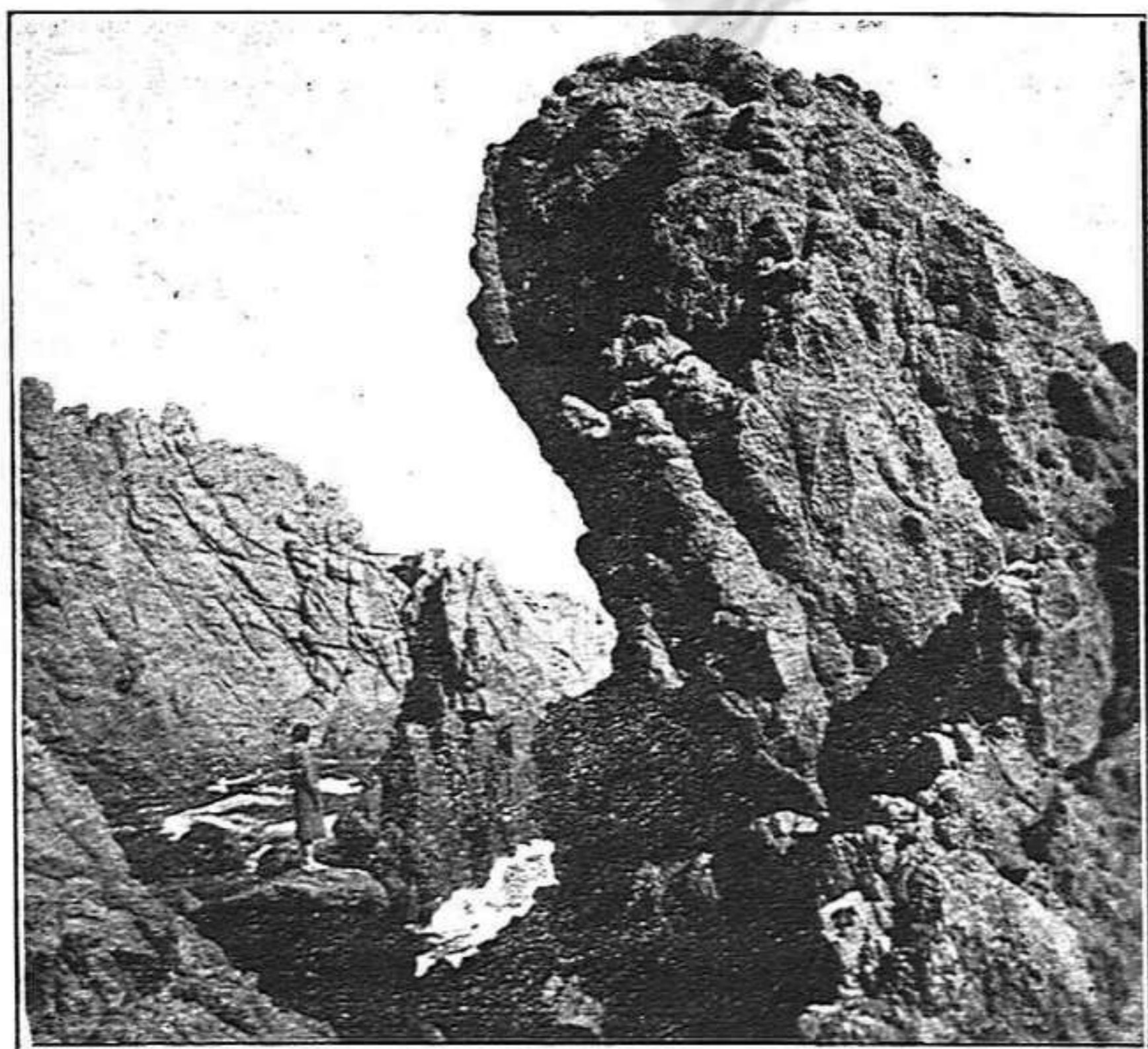
U N A T A S C A U R G E N T

L'any passat, per atendre una gentil invitació, repetida enguany, de col·laborar al número extraordinari de «La Costa Brava» parlava, si mal no recordo de la gran tasca cultural que podien realitzar els setmanaris locals. Avui, pres esguard de l'enorme desorientació que pateix el nostre poble, m'atreveria a afirmar que aquest estil de publicacions es troba en primer rengle entre aquelles de què podem esperar la veritable tasca salvadora. Tot el mal de l'hora present és afavorit per una enorme confusió en les idees de la gent afavorida per les circumstàncies i per l'interès dels que extreuen d'aquesta confusió un benefici polític. És una confusió que permet els més rars equilibris personals i que a la llarga amenaça d'idiotitzar tot el poble. Dretes, esquerres, liberalisme, democràcia, laïcisme, tot plegat es barreja i es fa circular sense atènyer-se al seu exacte significat o—en alguns casos— a la seva manca absoluta de significat. I la bona gent que no veu les coses clares i no té unes conviccions definides es deixen dur cap on bufa el vent creant aquesta massa indefinida i altament mal·leable que és el

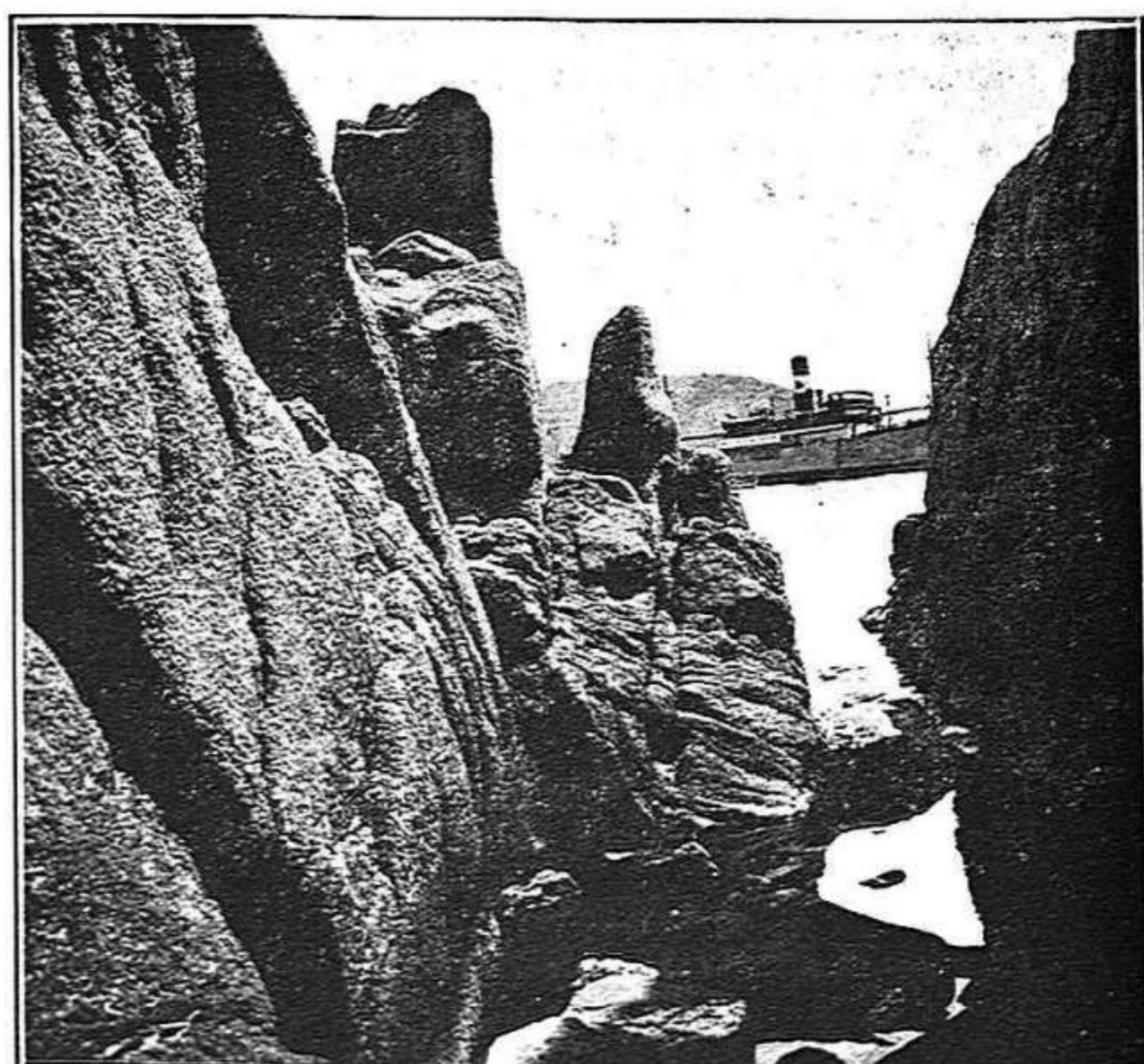
pedestal de totes les dictadures i que per a totes serveix igual. Si volem donar un sentit a les nostres coses, si volem una política no del tot divorciada d'una veritable cultura, si desitgem que el govern del poble sigui per al bé del poble, hem de començar per desfer aquesta boira de confusions perquè tothom sàpiga on va i la gent tingui allò que en molts moments fa nosa a les ambicions o a les comoditats personals, però que sempre ha d'ésser a la base de tota política honesta: conviccions. Per això aquells que més a prop es troben del poble són els que més probabilitats tenen de realitzar amb eficàcia aquesta tasca endegadora. Són els que tenen més probabilitats d'eficàcia i són els que també poden patir més i ésser més molestats si la realitzen. Això dona a llur activitat una qualitat heroica. Aquest heroisme no manca ni ha mancat mai en alguns setmanaris comarcals. No manca ni ha mancat mai a «La Costa Brava», i nosaltres el saludem com la millor de les nostres esperances.

Pau Romeva

Diputat del Parlament de Catalunya.

Tant a St. Feliu com a S'Agaró, el rocam de la costa és imponent.

Sant Elm. "Els Penjats". Formes capricioses de les roques.

S'AGARÓ. Xalet i jardins.

Foto ortocromàtica Sabater

D'UN ANY A L'ALTRE

Una data commemorativa és una fita en la vida: ho és en la dels pobles com en la dels homes; tot una parada que convida a reposar un moment per a reflexionar sobre el camí recorregut.

En escaure's la data present, ens hem de preguntar: quin camí ha recorregut Catalunya des de la de l'any passat? quin avenç ha fet i quins guanys ha assolit?

L'esbrinament interessa perquè en resum, quan es parla de Catalunya, es parla dels catalans, i el que toca a Catalunya, toca als catalans, que som nosaltres.

Què hi compteu més en aquest any, els encerts o les errades? l'avenç o les desviacions, i, en definitiva, els guanys, les pèrdues o l'estancament?

Els períodes, com els que Catalunya està passant són dels més exposats a l'enlluernament. Són temps en els quals a voltes han d'aparèixer les paraules inflamades, les grans perspectives i les roentors ideològiques, és a dir mots propicis per a provocar-lo. Continuar enlluernat és com avançar amb una bena als ulls; el resultat perillós molt d'ésser una marrada, quan no una caiguda.

Les dificultats d'aquests períodes de trànsit, provenen, en bona part, de la necessitat de mantenir l'esperit vibrant, sense treure-li la serenitat de judici; és a dir, d'agermanar l'entusiasme que cal per a consumir, àdhuc un sacrifici, amb la fredor que cal per a raonar assenyadament.

Si l'esperit no manté l'equilibri entre aquests dos estats antagonics, la desviació és gairebé segura. Allavors, ve la decantada cap a l'extremisme verbalista, pletòric d'apariències i encobridor d'un endarreriment, perquè avançar errant el camí, no és avançar sinó endarrerir-se.

És que, en un any, els guanys han estat tan fermes, que ja no veiem davant ni ombres que ens destorbin? És que Catalunya ja ha aconseguit resoldre tots els seus problemes?

Que cadascú es contesti aquesta pregunta segons el que les realitats ensenyen i si el resultat de l'observació no és satisfactori, si li diu que no som pas a port ni les dificultats vençudes que entengui que l'únic procediment per a avançar en endavant és tenir cura de no deixar-se caure en el que en llenguatge estratègic se'n diuen divisions.

En la tàctica militar, una de les maniobres considerades de major eficàcia és la de distreure l'enemic amb gestes que li facin abandonar les defenses.

En política aquest truc és freqüentíssim i els catalans ho sabem per pròpia experiència. Durant la monarquia, quan Catalunya vibrava i Madrid temia, sorgia una vaga general sense saber com, l'empenya catalana s'esmoreïa i Madrid anava fent de les seves.

El recurs, de tant utilitzar-lo ha quedat gastat, però en sorgeixen de nous, i un dels més a l'abast és el que constitueix l'essència en l'estratègia; sobreposar un objectiu secundari al principal, i esbravar l'energia d'aquell que es vol vencer en finalitats que el distreguin de l'essencial.

Per a Catalunya, l'essencial és l'interès català, que és el de tots nosaltres sense excloure-ne cap, perquè si d'aquesta totalitat n'excluïssim algun ja no fora de Catalunya sinó d'una part de Catalunya contra l'altra que quedaria excluida i desheretada. Un poble no ho és sinó comprèn tots els que el formen i per tant, totes les ideologies, tendències i partits en què es destria.

Per aquest motiu sobreposar un interès polític a un interès nacional, de tots els que som part de Catalunya, seria caure en el parany de gastar-nos nosaltres mateixos i les nostres forces, en lluitar per a una finalitat secundària, que deixa abandonada la cabdal i de tots; la de Catalunya, que no és un estament, ni un partit, sinó que els comprèn tots.

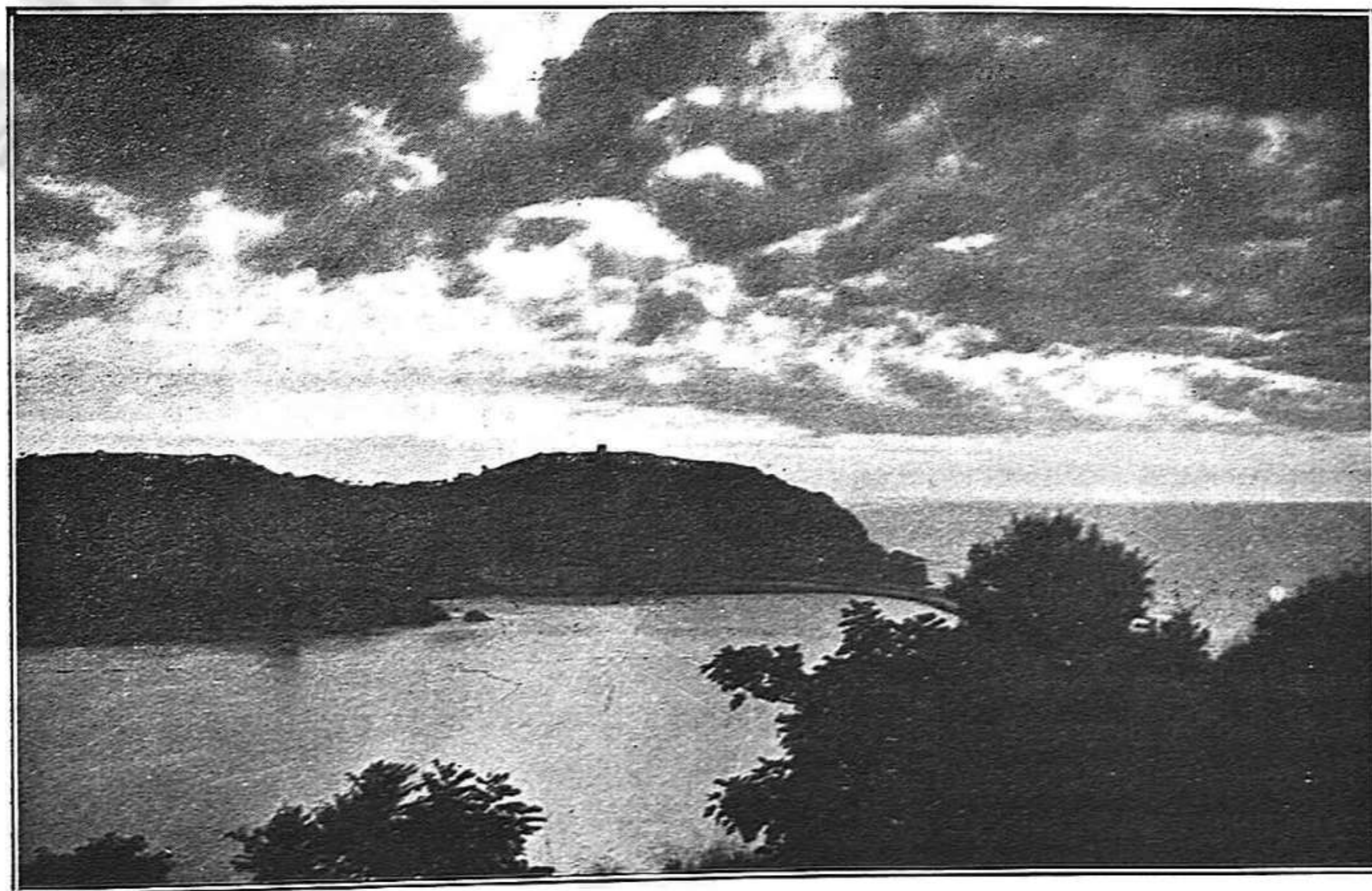
La història dels segles passats és, una mostra del resultat d'aquesta manera de fer. Els catalans s'embrancharen en esbravaments polítics i s'oblidaren de reconquerir la personalitat i els drets de Catalunya; uns lluitaren per D. Carles, altres per Isabel II, altres per la federal; una hora s'entusiasmaren amb la República i proclamaren la del 68; després entraren en els maneigs de les conspiracions i restauraren la monarquia.

Quins resultats obtingueren? Amb un sol queden definits els guanys que en varen treure; els catalans ens hem trobat després, amb què pagàvem una tercera part de tot el pressupost espanyol, amb què treballem per a mantenir mig Espanya i en què seguim havent-ho de pagar.

És una lliçó que, amb eloqüència posa al viu els resultats de repetir aquella dita que Pitarra posa en boca de l'Alcalde de Collbató — primer és el partit que tot! És a dir, de sobreposar les polítiques de partit, d'estament, o de clientela, a l'única que pot salvar Catalunya, que és la de Catalunya; la que té per finalitat aconseguir que es pugui governar a si mateix lliurement i per a son interès, de tenir possibilitats de solucionar els seus propis problemes, i d'evitar que els hi vinguin a solucionar els no-catalans que fa bastantes centúries que ens estan demostrant, que treballem per ells, no per nosaltres i saben el camí de casa seva.

Apendrem els catalans el de casa nostra, abans de la fita de l'any que ve?

F. Maspons i Anglasell

Contrallum a la nostra badia.

FERRAN AGULLÓ

Circumstàncies d'ordre familiar i les estades que feia en aquesta localitat ben sovint, farien oportú de retreure i -plànyer en aquestes pàgines la mort de Ferran Agulló, si el seu prestigi personal i l'enyorança viva que en sent tota la nostra terra no justificuessin ja aquest esment.

D'altra banda, aquesta costa brava, no sols havia inspirat a Ferran Agulló mants dels seus poemes, sinó que seguia essent constantment un dels seus temes preferits. La vitalitat lírica d'un escriptor radica, no solament en el fet de la seva continuïtat i de la seva persistència, sinó principalment en el de la fàcil juvenesa, en el de l'eufòria permanent, de les seves facultats. I la poesia de Ferran Agulló, en les seves darreres produccions, quan assolía una major fluïdesa, quan un oreig més fi de sensibilitat inflava el ritme turgent dels seus versos i de les seves estrofes, era quan els esbandia en les lluminositats del cel i en les blavors de l'aigua que acompanyen i integren aquest paisatge llevatí, en què la gràcil fortitud empordanesa del terrer s'ajunta a les clàssiques virtuts de la llatinitat perennal.

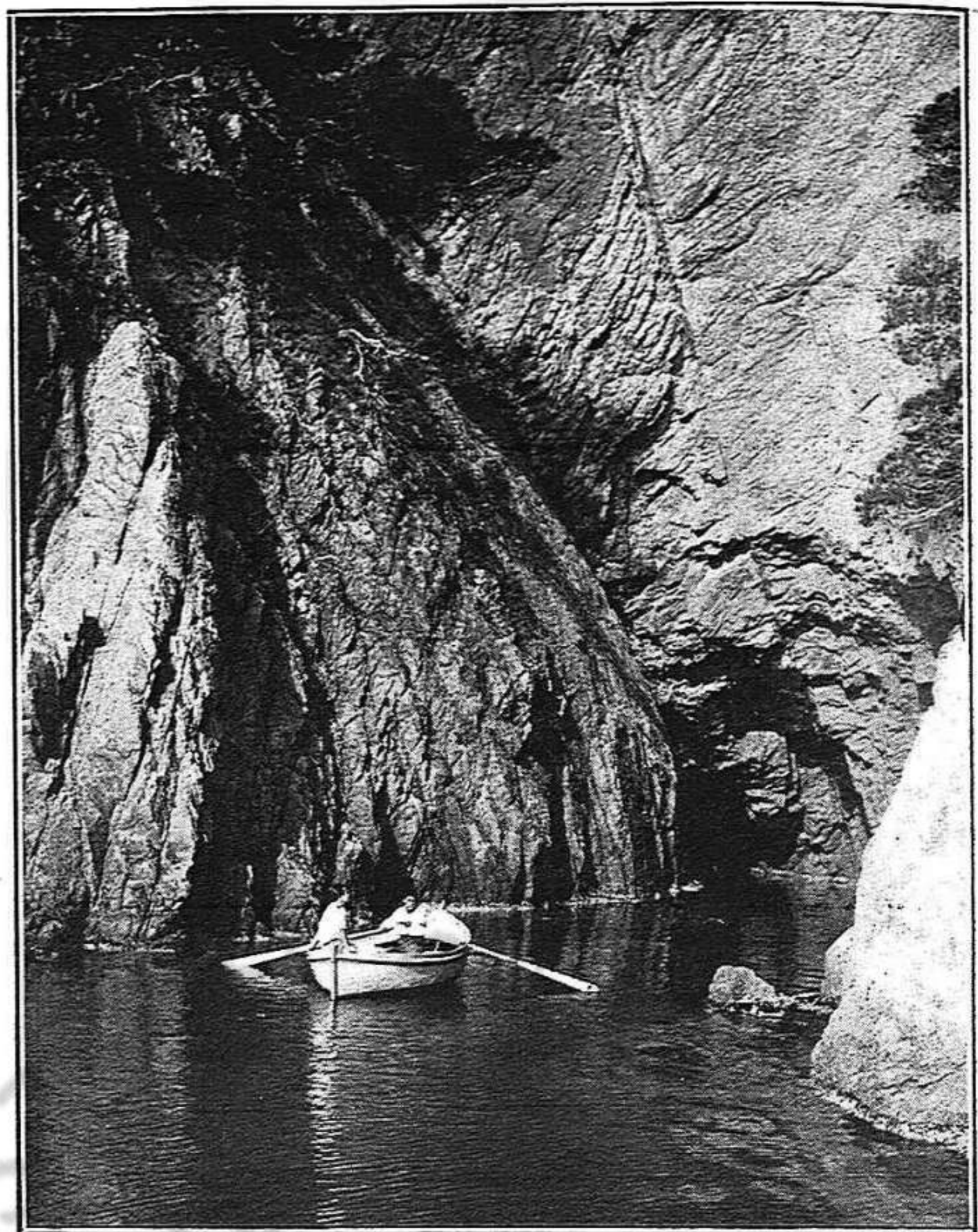
Ferran Agulló, però, era potser l'únic català que oimés, s'havia redimit d'aquella tara literària circumstancial dels primers homes del vuitcents, baldament fos per a ells un elogi del punt de mira patriòtic estant. Agulló començà a escriure en català (versos, periodisme), quan l'emprar la nostra llengua era sobretot una professió d'idealisme pairal, i quan molts catalans hi esmerçaven en aquest sentit facultats literàries que els mancaven. Aleshores, el nostre lirisme fou principalment un vehicle d'expansió sentimental per a fer camí i per a tornar conscient una afirmació autòctona. Els versificadors espontanis eren instruments d'una finalitat superior. Agulló, no gensmenys serví, amb millor lucidesa i capacitat que ningú, l'una i l'altra: la llengua i la literatura per un cantó, el catalanisme i el nacionalisme, estructurats i en funció d'ideal polític, per un altre.

El nostre record d'avui, el dels ciutadans, catalanistes i literats, escriptors i homes de la terra que som fills de tot aquell procés, davant de figures com la de l'Agulló, ha d'ésser, en justícia, en consciència i en sentiment, una veritable remembrança filial. Però en aquest cas, a més a més, podem dir que la reconeixença ha d'ésser col·lectiva i tot, perquè l'Agulló fou

LA PLATJA NUA

Mal no en pensin d'aquest estrident rètol els redactors exemplars de *La Costa Brava*, creditors als vitors de la gent de bé, per haver l'any passat compost un voluminós i artístic extraordinari sense la menor nota nudista, tot i il·lustrant precisament costes i platges, és a dir l'escenari essencial del naturisme. No sé pas si les platges daurades de la noble Ieusalis i dels voltants són com les altres de Catalunya, mercats i aplecs de carn humana, durant els mesos de la suor. Si també el flagell els ha envaït, els planyo. Si n'estan lliures per misericordiosa providència, jo em permetré d'aquí estant una iniciativa.

Hi ha pel món, encara que amagada sovint, derrotada i reclosa, molta gent honesta, moral i decent. Tota aquesta gent és fina d'esperit; sols les ànimes conreades saben les exquisides delicadeses de la castedat, i saben també gustar la formo-

Costa Brava. Les coves entre Sant Feliu i S'Agaró

SABATER

l'home que donà possibilitats als mitjans d'expressió i de triomf del nostre ideal polític, i que amb la seva tasca inicial i perseverant obrí i assegurà veritablement el camí de les aspiracions i reivindicacions catalanes.

Ferran Agulló avui, com Jaume Bofill ahir, han estat dos grans catalanistes que ens han deixat al moment de consolidar i donar eficàcia a l'obra de l'autonomia i en què, paradoxalment i tristament, el catalanisme sofreix una crisi profunda; en l'instant, doncs, que ambdós ens podien encara fer més bona feina, en l'hora que positivament ens faran més falta. Valor insubstituïble, Agulló restarà com el patriarca del catalanisme integral, en convicció i en pràctica, la intensitat de treball del qual en pro de Catalunya i dels seus drets mai no podrà fàcilment superar ningú.

O. Saltor

sor del món i l'esplendor de la natura intacta. A tot arreu on els *slips* no haguessin davantejat, proposaria jo guanyar-los per mà, i tancar la platja, deixant només lliure pas i moviment als braus pescadors. Privar la platja a banyistes, nudistes, higienistes i tota aquesta fauna. Prohibir-hi el bany i àdhuc—llevat dels pescadors—la circulació; de lluny, tan sols posant-hi en llocs estratègics, tribunes o balcons per a poder mirar i contemplar—fent pagar, i tot, l'espectacle—la meravella de Déu que és, davant de la mar espurnejant la platja tota sola, despullada de gent, la sorra nua.

I aquest espectacle grandios i diví, d'una platja amb pinedes i roques i esculls com les vostres, guixolencs, una platja sense banyistes ni arrossaires, una platja on es banyi únicament el sol, una platja verge, decent i *cristiana*, fer-ne un reclame grandios entre el públic honrat i els homes d'esperit. Jo formaria de seguida un tren blanc per a visitar-la.

R. Rucabado

ORTOGRAFIA FUTURISTA

No han mancat mai esperits primaris que demanen que les llengües «s'escriuin tal com es pronuncien». Subratllo els mots, perquè ells constitueixen una suprema neciesa. Digueu-li a un anglès que no escriu tal com pronuncia, i no us entendre pas. Cada signe de l'escriptura té un so determinat dins cada llengua i dins cada situació en el mot, o enara potser segons un ús determinat per l'origen. Un so respon a un signe, per bé que no «un sol so» a «un sol signe».

El que volen dir, o que haurien de dir, els inventors de la malastruga frase, és que llur desig és el d'una ortografia fonètica; això és un sistema gràfic tal que a cada so correspongués un sol signe o lletra, i a cada lletra correspongués invariablement un únic so.

Per veure si això és viable, no cal sinó provar-ho.

Si examinem el nostre alfabet, ens trobarem primerament amb el fet especial de la confusió de les dues vocals *a* i *e* en síl·laba feble, confusió que fan més de la meitat dels qui parlen català; així mateix la confusió en síl·laba feble de les vocals *o* i *u*. Si passem a les consonants, veurem la confusió de la *b* i *v* com a fenomen general, per bé que comporti alguna excepció; veurem després un so determinat que, segons els casos, pot ésser representat per *c*, *ç*, *s*, o *ss*; un so representat adés per *g*, adés per *j*; una lletra, *x*, amb dos sons ben distints, un de simple i un de compost. No exposem ací, totes les «anormalitats» ortogràfiques del català, sinó sols algunes; però voldria encara fer notar aquells fenòmens que passen desapercibuts a la vista de la massa del públic; per exemple, el d'una *b* amb so de *p*, com al mot *àrab*, la *d* amb so de *t* com al mot *adquirir*, la *g* amb so de *k* com al mot *epileg*, i a la inversa; fenòmens tots que contribueixen a desfer la fesomia dels mots en voler establir una ortografia fonètica. Ultra això cal tenir en compte el nombre respectable de lletres de les anomenades mudes, amb la circumstància que, llevat la *h*, la pèrdua del so es deguda a

condicions especials. Si no em mancava l'espai, encara podria retreure els canvis de so de certes consonants sota la influència de les veïnes; però no perfilem més.

Assagem d'establir l'ortografia fonètica d'un text, tot defugint un rigorisme foneticista. Establím una ortografia on sols les línies principals de la nostra fonètica siguin respectades. Donem a la vocal neutra un sol signe, que serà *a*; representem *b* i *v* pel signe de la primera; representem la *s* sorda per *s* i la sonora per *z*; el so de la inicial de *gel* per una *j* com correspon, ja que *g* representa el so de la inicial de *gat*; el so de la *c* en un mot com *cal* per una *k*; i prescindim de tota lletra muda; assenyalem, encara, l'accent de totes les vocals tòniques.

Establertes aquestes convencions, vegem de transcriure un text com el següent:

«L'espectador serè de la bellesa sent l'ànima afligida cada vegada que, amb motiu de diades de molt de renom, s'omplen els aparadors de les botigues. Per cada cosa on la forma declari la distinció amb una essència graciosa, n'hi ha milers d'estòlides, de matusseres, d'antipàtiques, d'excessives, d'anèmiques».

Contempleu i admireu:

«L'aspaktadó sarè da la ballèza sèn l'ànima aflijida kàda bagàda, ka, am mutíu da diàdas da mól da ranòm, s'omplan alz aparadós da laz butígas. Par kàda kòza ón la forma daklàri la distinsió amb úna asènsia grasióza, n'í à milés d'astòlidas, da matušéras, d'antipàtikas, d'aksasíbas, d'anèmikas».

Noteu que aquesta transcripció no ha exhaurit pas tots els recursos per a acostar-se a una escriptura fonètica.

¿Us agrada aqueix panorama ortogràfic? Si us abelleix, recomaneu-lo als qui troben l'ortografia normal del català massa complicada.

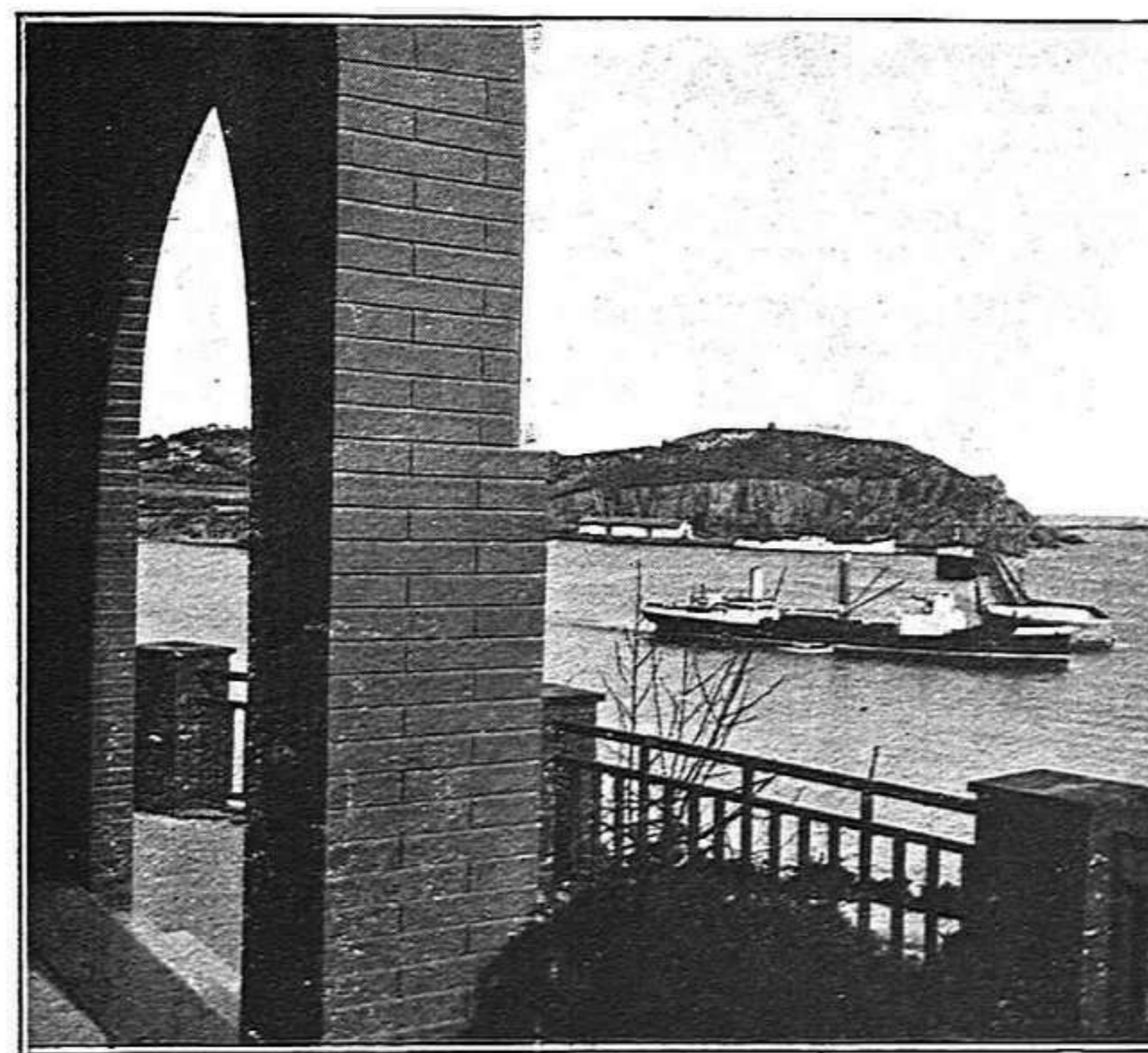
Emili Vallés

NOCTURN

La pupil·la hipnotitzada. — Quan s'escau de trobar-vos a la platja, cara a la mar, i en el front vostre, penjat a un pam de l'horitzó d'aigües, se us encara el disc colossal de la lluna, un ample riu d'argent estableix una comunicació entre vosaltres i l'astre: mai no havieu estat tan a prop els uns de l'altre. Aleshores, la grossa pupil·la atreura les vostres petites pupil·les i les encomanarà un començ de somni de *guignol* i *mariionetes*. No obstant, és una suggestió ben tènue, tot seguit us doneu compte que els llaços que uneixen vostres esguards no poden ésser més fluixos; penseu que la pupil·la de la lluna no serveix per a pupil·la d'hipnotitzador. Per massa vaga i exànime. Tan poca resistència trobeu, que esteu segurs de poder hipnotitzar-la vosaltres, a ella. Sí, sí, esteu segurs d'això... Però, Déu meu!, voleu dir que la lluna no està ja completament hipnotitzada?

Un mariner canta. — Al port, tot dorm a mitja gorja del silenci nocturn. Enganxada al moll, la silueta compacta d'un casc de ferro, una alta xemeneia i uns pals. La guinyada verda i roja d'uns fanals. Hi ha trencats reflexes a l'aigua. Deixen veure paraules rogalloses i absurdes, de gent del llunyà Nord.

Més pals, un veler. En la quietud pregonia flueix ara la melodia d'una cançó. Cançó dolça, que interpreta l'assossegament i la suavitat de l'instant: una subtil cadència, lleument apassionada, verbs d'amor. Diríeu que és l'ambient que passa a través d'un cor humà. Cançó estrangera — si hom pot dir que sigui estrangera —, que el cantaire haurà après en una altra nit com aquesta, tal volta a Nàpols o bé al Lido.

El port des dels xalets de Sant Elm.

Aquest cantaire a la força ha de veure quelcom diví en son interior, perquè canta d'amor, sense perdre el ritme assossegat de tot ço que el volta.

JOAN TORRENT FÀBREGAS

TOSSA DE MAR

De jovenets, coneixíem la Costa de garbí pam a pam. De Calella a Tossa hi anàvem de qualsevol manera, amb un bot de vint pams, un tros de drap per vela, un fogó, una manta, una tenda i uns volantins per fer peix per anar menjant. Passat Sant Feliu, la costa s'eleva i fins a Tossa té una grandesa impressionant. En aquella època era encara tota plena de pins, que feien una olor aspra i poixent. Ara n'han tallat molts, han acabat la cinta de la carretera i la costa sembla un animal pelat i estrany que fuig arrossegant una corda que li han lligat al coll... A l'ombra dels pins perfumats de la cala de Pola, hi hem menjat moltes paellades de peix fresquíssim acabat d'agafari a Giberola hem fet arròsos d'una importància sensacional. L'arròs de peix es feia molt bó, en el meu temps, a la Costa Brava. La llagosta, la gamba i el calamars, fan l'arròs fort, però una mica moll. El millor peix per a fer arròs és el congret, els sublimes congrets verdosos, de carn dura i fina dels reclans de Giberola. El sofregit de l'arròs era un paradís terrenal. Hi posàvem el marisc corresponent —el musclo, el cabrot, la pallerida— i el trinxadet d'all i ceba amb la tomata ben dolça. Els perfums del sofregit, barrejats amb l'aspror dels pins i amb la salabor del mar ens feien mirar el món amb ulls enlluernats. L'arròs posat sobre aquesta base, sortia sòlid, aeri i perfumat. L'arròs vol un vi negre, de cos, aguantat. Aquest vi dona alegria a la forquilla, la fa saltar sobre el plat i fa menjar l'arròs amb uns ulls brillants. Ben menjats i ben beguts preniem un café de barretina, amb els contraforts del conyac, que ens donava una somnolència il·luminada, de tant en tant, per uns llampecs de lucidesa blanca i blava. Ageguts sota un pi sentíem el ventet de mar que ens passava per darrera l'orella, per la galta, que ens pujava calces amunt com una pessigolla vaga. Passava una vela ara un pas ara un altre i el sol tenia sobre la mar una reverberació enlluernadora i les menudes onades morien, inútils i indiferents sobre la platja.

Arribats a Tossa fèiem tenda al recer de llevant. Mossèn Riera ens mirava del seu hort estant i després quan el sol baixava ens venia a veure, paternal i bonàs. Mossèn Riera havia estat ecònom a Palafrugell i ens estimava. A Tossa tenia una casa rectoral magnífica, era molt respectat i tenia un hort tan fi que treia els millors ensiams, els llegums més tendres, els tomaquets més exquisits de la comarca. Ens portava a la rectoria. Ens presentava els vicaris joves i místics. Donava unes ordres. Després sortíem. Donàvem un tomb per la població, pujàvem a la sorprenent vila-vella, anàvem a veure encendre el far. Després ens convidava a passar per l'església a dir el rosari. Un capvespre, a l'altar major, veiérem una enorme quantitat de roses de Sant Ponç d'una rojor sumptuosa, d'un perfum directe, terrenal, gairebé aspra.

Mossèn Riera havia comprès que després de la vida que havíem fet a les cales ens convenia una cuina lleugera i delicada. Ens donava una sopeta lleugerament tocada pel llegum més tendre de la temporada i després una carn d'olla fina, inconsútil i d'una vaguetat extremada. El senyor rector observava l'agraïment que posàvem a les seves tendreses amb una

S'Agaró. Pergola Ignasi Iglésies i la cala Padrosa.

SABATER

mitja rialla paternal i dissimulada. Si en aquella època haguéssim tingut la cultura que tenim ara, li hauríem recordat que Balzac diu que la cuina popular és la cosa més essencial de la política i li haguérem recitat una plana de Goethe, escrita a l'època de la campanya de França, sobre el *pot-au-feu*, que ven fer a una pagesa i que és el plat francès que correspon a la carn d'olla catalana, Mossèn Riera haguera agraït aquesta erudició positiva, perquè era un home que sabia idealitzar les coses més menudes i insignificants de la vida diària.

A Tossa fa molts anys que hi ha gent. Diu que pels voltants de la població troben vestigis de les civilitzacions més reculades. Ningú sap quan la vila fou fundada ni quina mena de gent la fundà. A jutjar per les sopetes i carn d'olles que hem menjat a casa del senyor rector de Tossa, però, aquells primers habitants devien ésser persones com cal, bones persones perfectament imposades de l'excel·lència dels llegums i dels tubèrculs, de les gallines i pollastres, del peix que es cria pels voltants de Tossa. No crec pas que amb aquests elements a la vora tinguessin tendència a dedicar-se a l'antropofàgia. En tot cas, els habitants de Tossa no abandonaren pas així com així els límits de la seva vila malgrat la incomunicació en què ha romàs fins fa quatre dies. A l'edat mitjana, la gent es rodejà d'una forta muralla i així els pirates i moros de la costa hagueren d'ensumar de lluny els perfums culinàris que Tossa deixà transpirar per sobre les muralles.

Aquesta Tossa de vila-vella, militar i enmarletada té un aspecte dur i decidit a tota mena de baralles. És comprensible. Els moviments més purs de la vida dels homes, els més elevats es lliguen generalment amb la defensa de les coses més sòlides i enraonades. Quan davant d'una d'elles es pot parlar de Goethe —oh l'ombra de Mossèn Riera tan estimada!— és que aquest plat i aquesta tradició es pot defensar a canonades.

Josep Pla

del llibre «Viatge a Catalunya»
en preparació

Visió de Tossa.

EL SILENCI FECUND

En aquests dies de bullici estival i de festes ¿hi seria de més pensar una estona en la poesia de la solitud i del silenci? Trobem en molts passatges dels poetes el meravellament pel silenci. ¿És que el silenci es lliga amb la poesia? I de quina manera?

El silenci poètic o fecund, vol dir l'extinció de tota veu i soroll que distregui, perquè llavors l'ànima pugui oir distintament aquella música de què parla Sant Joan de la Creu, i que només és perceptible en mig d'un gran silenci:

*la música callada,
la soledad sonora.*

Saber trobar aqueix silenci, saber inhibir-se del bruit que ens envolta, no és cosa fàcil i planera. Gatsby, en el seu llibret meravellós, *Les sources*, — que seria tan útil a la joventut de Catalunya — es planya del poc silenci que sabem fer, del poc repòs que sabem tenir. «El repòs és el germà del silenci, ve a dir; no és pas que no treballem, però som estèrils per falta de repòs. Avui dia no sabem de reposar. Després de l'agitació de la feina, ens donem a l'agitació del plaer, i després de l'una i de l'altra, ve la postració i l'aplanament». Avui, fins les arts, aquestes amigues del silenci, aquestes bones reposadores, les volem sense repòs, les volem agitades, estridents: música sense melodia, pintura sense dibuix, poesia sense vers ni coherència. Obres sortides del brogit, i no pas del silenci.

En Maragall, que coincidia molt amb Gatsby, deia i repetia sovint l'esforç que calia per desfer-nos de la boira de frases fetes i trobar, en el silenci, la veu pròpia, sincera i natural. «Desfer aquesta boira amb el raig de llum petit o gros que un porta a dintre, es pot dir que és haver arribat a la mestria de l'escriure pel públic». De vegades, per assolir aquesta quietud interna i oir la pròpia veu, acudim a la solitud exterior. ¿No

ens imaginem el Petrarca en la solitud de Vallclusa? Mes en una vida espiritual intensa, aquesta solitud, hem de saber trobar-la en mig del brogit habitual del viure. I per això el gran mestre de l'esperit, Sant Francesc de Sales, — de qui m'agrada parlar-vos cada any des d'aquestes pàgines — aconsella amb vehemència que sapiguem tenir allò que ell en diu recés espiritual: «Així com els ocells tenen nius en els arbres per fer-hi llur recés sempre que els calgui, i els cervols tenen llurs boscatges on es celen i es posen a cobert, prenent-hi la frescor i l'ombra a l'estiu, així, Filotea, els nostres esperits han de pendre i escollir algun lloc cada dia, sia damunt del Calvari, sia a les plagues de Jesús, o qualsevol altre lloc vora seu, per fer-hi recés en ocasions de tota mena, i allí alleugerir-se i adeltar-se en mig dels afers exteriors... Benaurada l'ànima que pugui dir verament a Déu: «Sou la meua casa de refugi, el meu mur segur, la meua teulada per la pluja, i la meua ombra en la calda». Recordeu-vos, doncs, Filotea, de tenir sempre molts moments de recés en la solitud del cor, mentre corporalment estigueu en mig de les conversacions i afers; i aquesta solitud mental de cap manera no us serà impedida per la munició d'aquells que us voltin, perquè no voltin pas el vostre cor, sinó el vostre cos, talment que el cor roman solitari en la presència de Déu».

* * *

Voldria que us adonéssiu d'aquesta concordància, que ens sembla meravellosa i és molt natural, entre el silenci tan útil per a una vida equilibrada, tan fecund en les arts i tan indispensable per a l'elevació de l'ànima envers Déu.

Josep Maria Capdevila
Director d'«El Matí»

PETITS CLIXÉS

*En ma cambra, xica, xica,
veig passar l'ocell rabent.
¡Com és dolça la música
que la pluja fa caient,
mentre el brollador somica
dolçament!*

*Per la finestrella el sol
a ma cambra ve tothora;
ella és franca a l'oratjol
que de mi prou s'enamora
i no para de saltar
per ma faç acalorada
amb un aire tan germà
que em té l'ànima encisada.*

*La finestra mira a mar
blau i ample en llunyania:
si l'oreig me'n duu sentors,
bé me'n duu el sol l'alegria
d'una vela sobre el blau
de l'aigua, quan és de dia;
i, de nit, tremoladis
raig d'allà l'estel m'envia.*

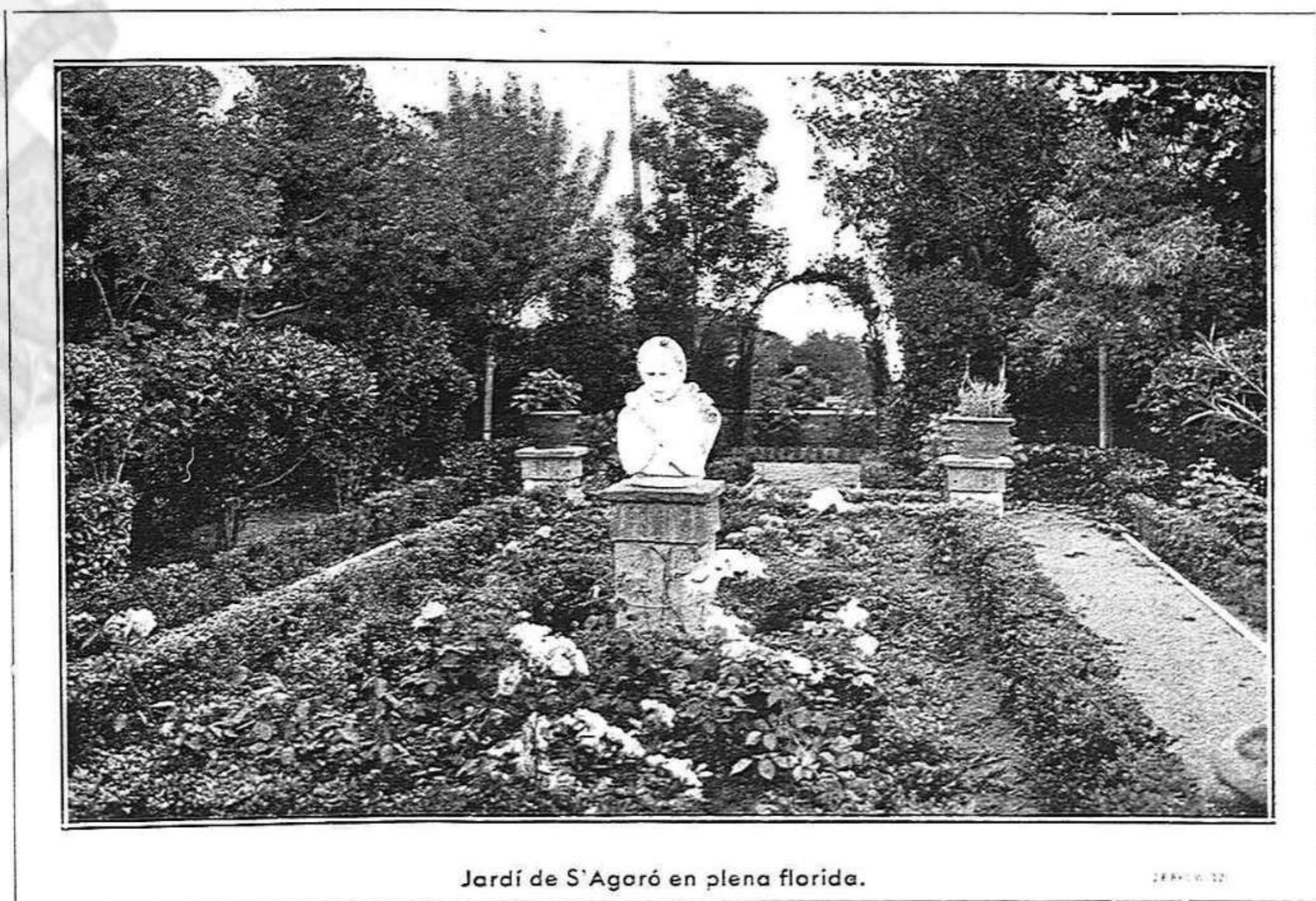
*La pineda veig encara
d'ací estant: en el pendis*

*és onada verda i clara,
quan hi passa aquell ventis
que es perfuma en la verdor,
afalac de mon esguard.
Allí neix l'àgil cançó
tots els dies, cap al tard.*

També em mostra un tros de cel:

*blau, encès i ple de sol;
i l'estimo amb cada estel
i amb l'ocell que el ratlla al col.
Es retalla en la carena
abaixada dolçament:
ve d'allà la pau serena
que em sadolla plenament.*

Josep Alsina

288-10-22

FESTA MAJOR DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

PROGRAMA DE FESTES

FESTES RELIGIOSES — Església Parroquial

Dia primer d'agost: Festa de Sant Feliu.— A les 10 del matí: Solemníssim ofici amb acompanyament d'orquestra. El Cor Parroquial cantarà la missa «Mater Immaculata» a 4 veus, de Martí Rodríguez. Al final, cant dels Goigs a Sant Feliu.

Dia 2 d'agost: Festa de Nostra Dona dels Angels. A les 10 del matí: Solemníssim ofici amb acompanyament d'orquestra. L'esmentat Cor cantarà la «Missa in honorem Cordis Eucharistici Jesu» a 4 veus, de Josep M.ª Vilà. Al final, cant dels Goigs a Madona dels Angels.

FESTES POPULARS

NOU CASINO «LA CONSTANCIA».—Cada dia a dos quarts d'una: concert per l'orquestra «La Principal» de La Bisbal.

A les 4 de la tarda, sardanes per la Cobla «Girona»

A dos quarts de 8, sardanes per les Cobles esmentades.

A les 10 de la nit: concert per «La Principal» de La Bisbal.

A les 11 de la nit: ball extraordinari a l'envelat per l'Orquestrina que forma la Cobla esmentada i sardanes per la Cobla «Girona» davant la terrassa del Casino.

Dia 2: els mateixos festeigs del dia anterior, i endemés concert a l'envelat per «La Principal» de La Bisbal, a les 6 de la tarda.

Dies 3 i 4: concert matinal com en els dies anteriors.

A les 6 de la tarda: ball a l'envelat per «La Principal» de La Bisbal. A dos quarts de 8, sardanes per l'esmentada Cobla.

A les 10: concert per l'orquestra bisbalenca i a les 11, ball extraordinari a l'envelat per la mateixa corporació i sardanes davant la Societat, per la Cobla «La Principal» de Palafrugell.

CASINO «EL GUIXOLENSE»

Diàriament en el matí i tarda, audicions de sardanes per la Cobla «Barcelona-Albert Martí». A la nit, Sardanes o Concert i seguidament gran ball de gala en el saló d'espectacles a càrrec de l'esmentada corporació, a base d'orquestrina.

CASAL LLEVANTÍ

Tots els dies: sardanes, matí, tarda i nit per la Cobla «Barcelona». Concerts i gran ball de nit a càrrec de l'orquestrina guixolenc «Dazzling Jazz».

BALNEARI SANT ELM

Matí, tarda i nit concerts diaris per l'orquestrina barcelonina «Olympics Jazz». Tots els matins, proves de natació i partits de water-polo.

S'AGARÓ Banys i Restaurant

Banys d'onatge. Acurat servei de Bar.

CAMP D'ESPORTS DEL CASAL

Dies 1 i 2: Interessants partits de futbol entre els primers equips «Casal F. C. Guixols» contra «Apolo F. C.» de Badalona, disputant-se la magnífica copa «Comerç».

Dia 5.—Una empresa aprofitant l'avinentesa de la festa major donarà unes festes de comiat, que consistiran:

A les 5 de la tarda—Ball a l'envelat del N. C. La Constància per la cobla-orquestra «La Principal» de Cassà de la Selva.

A les 8 i a les 10—Sardanes davant la susdita Societat per la mateixa cobla cassanenca.

A la tarda ball popular a la pista del Camp d'esbarjos de S'Agaró i a la nit extraordinària reparició de la «Companyia de Sarsuela» de Brito al «Saló Catalunya».

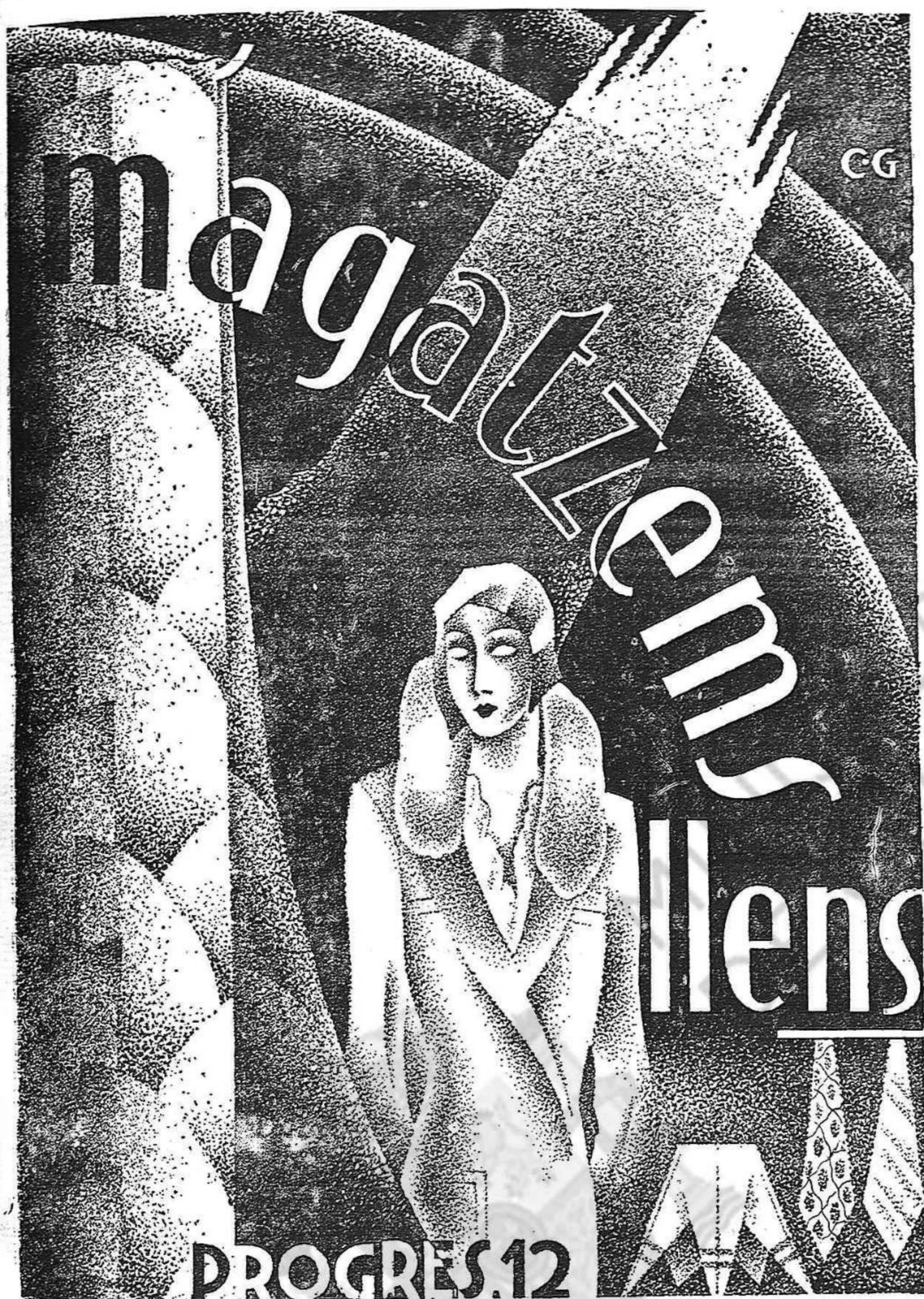
EXPOSICIONS. Escola d'Arts i Oficis

Exposició dels treballs dels alumnes en el local de l'Escola (edifici del Convent). Podran visitar-se en els dies 1, 2, 3 i 4 de 5 a 6 de la tarda. Escola d'Arts i Oficis

(Fundació Remus) Exposició de treballs dels alumnes en els baixos de les Escoles Municipals del Passeig de Mar. Podran visitar-se en els dies 1, 2, 3, 4 i 5 de 9 a 1 del matí i de 3 a 7 de la tarda.

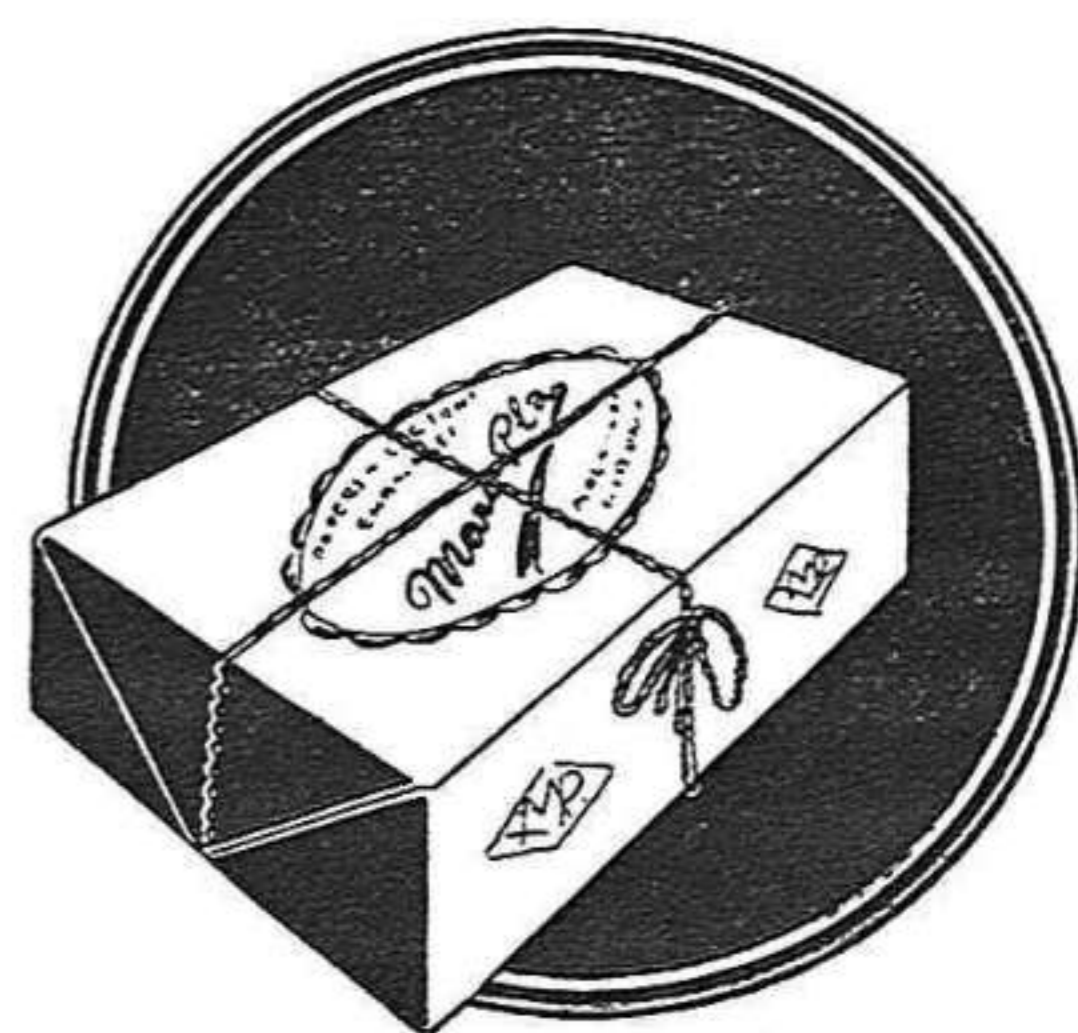
PROGRES.12

GIRONA

TELEFON 300

E
M
I
L
I
C
O
M
A
D
I
R
A

COMERCIANT!

un article embolicat amb bon paper, té sempre millor presentació i guanya moltíssim en qualitat

PAPERS,
CARTRONS, EMBALATGES
Llibres ratllats :-: Tintes d'impremta

Maria Pla

Plaça del Carril, núm. 2 - 3
Telèfon núm. 363. GIRONA

Taxis Vilossa

A les ordres del públic
Fermí Galán 71. Tel. 80

FINQUES

Administració i compra-venda
J. VILARET XARNACH

Transports V. BERTRAND, S. L.

Avinguda Eduard Maristany, 23 - BARCELONA
Telèfon 15.538 Telegrams: VALBERTRAN

Casa especialitzada en el transport de
MOBILIARIS i OBJECTES FRAGILS

Embaladors especialistes : Vagons Capitonnés : Vagons botes

Transports Internacionals : Duanes : Assegurances : Grupatges

Port-Bou - Cerbère - Irun - Hendaye

GUARDA-MUEBLES MODERNO
CON COMPARTIMIENTOS RESERVADOS

AUTO-CAMIONES CAPITONES

TRANSPORTS I AUTOMOBILS DE LLOGUER
DOMINGO OLIVER

SERVEI DIARI D'ENCARRECS ENTRE
PALAMÓS I BARCELONA

Servei entre Palamós i Caldes de Malavella i de Pala-
mós a Sant Feliu de Guíxols i viceversa

BARCELONA: Pau Iglesias, (abans Princesa-Tel. 19844.
Urgell, 25 - Telèfon 32783; Rech, 18 - Telèfon 10302
PALAMÓS: Passeig Cementiri, 2 i 4 - Telèfon 46

RECOMANEM

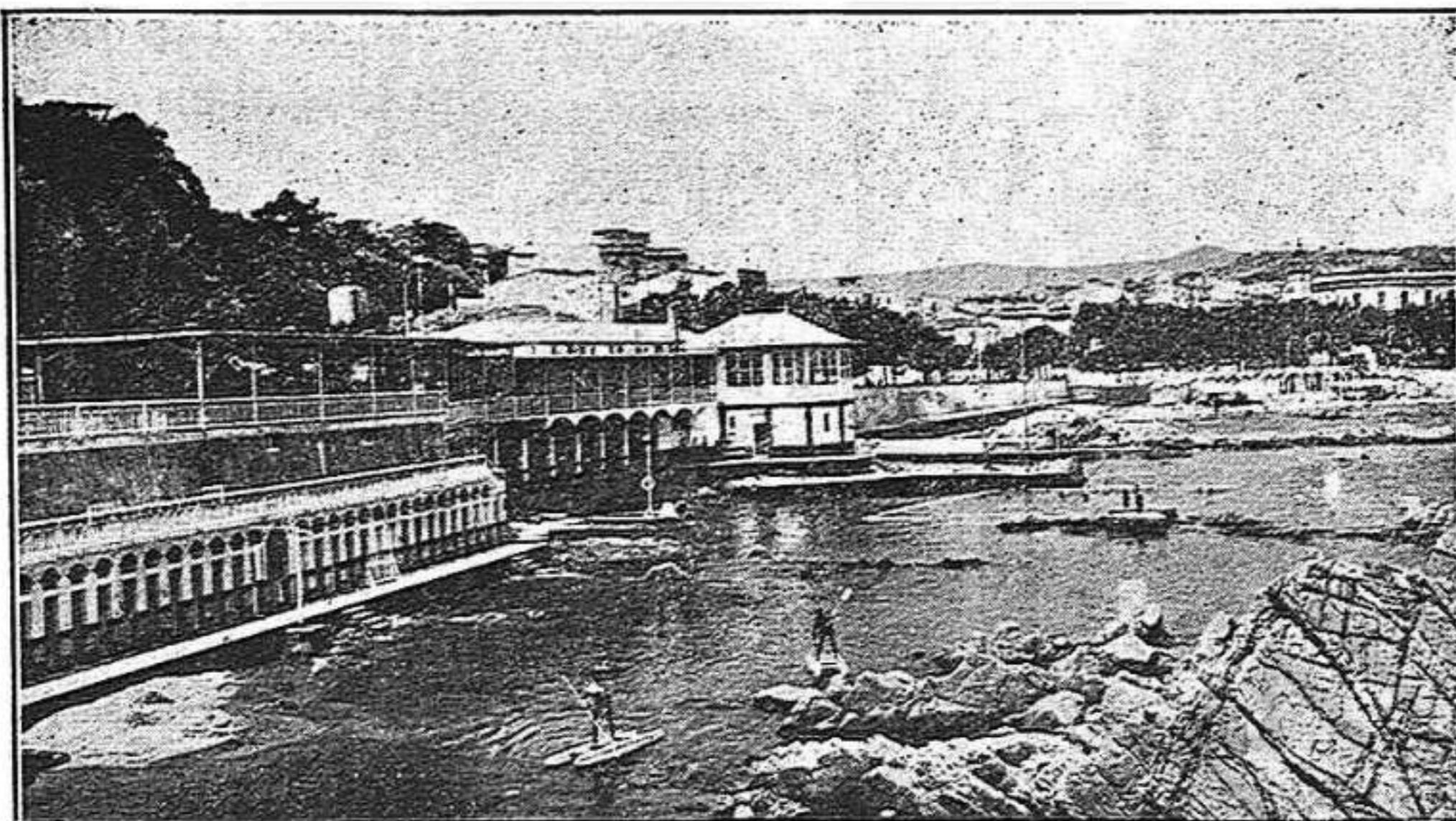
l'anís de qualitat

EL

TROMPO

Fabricant:

RAMON BONET - St. Feliu de Guíxols

BANYS "SANT ELM"

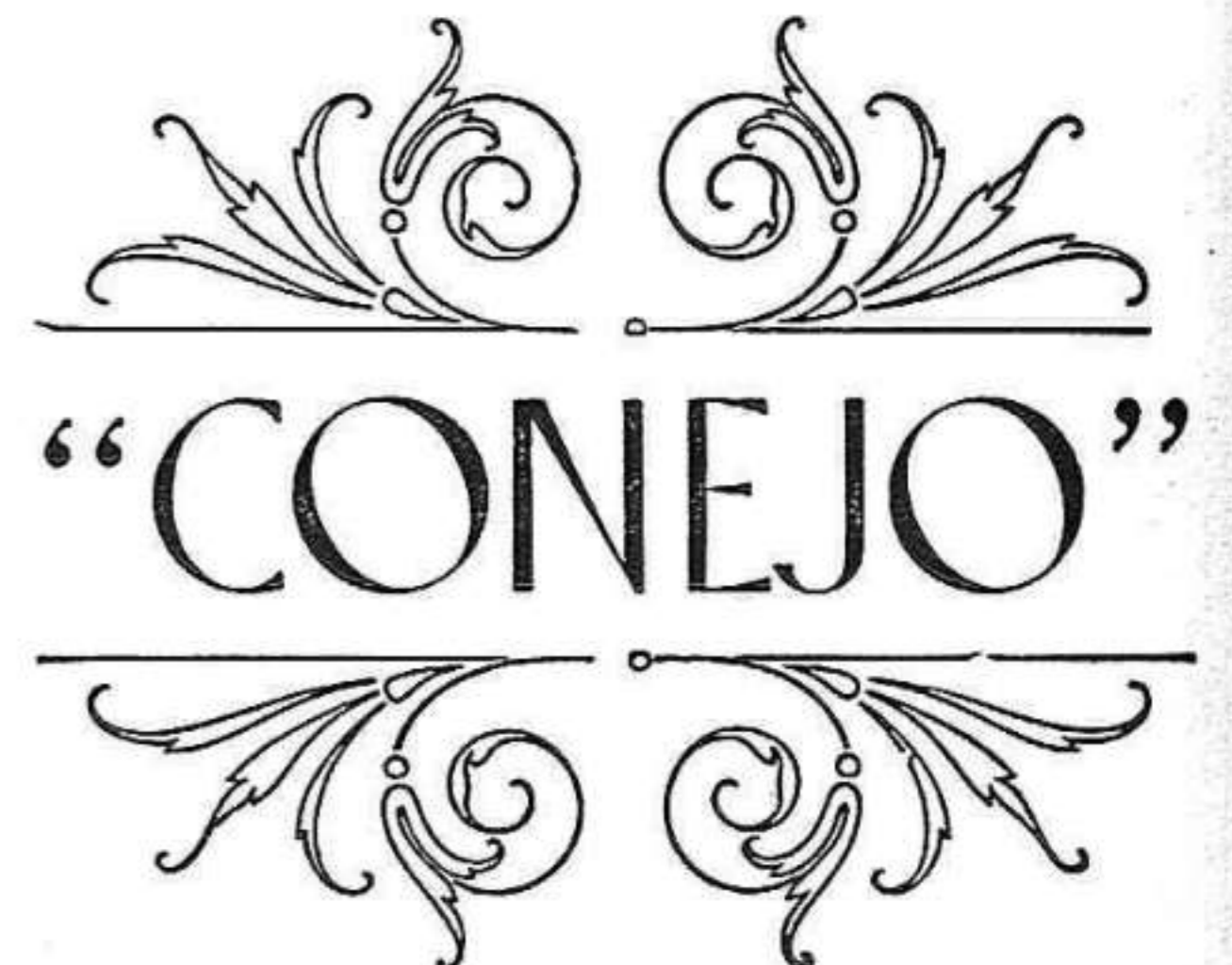
SANT FELIU DE GUÍXOLS

Banyeu-vos en la magnífica Platja del Balneari SANT ELM de sorres lleugerament granades i aigua claríssima, amb totes les comoditats, casetes, dutxes, renta-peus, seients per a la cura de sol i repòs. Banys de Pila (d'aigua de mar calenta) per a guarir el dolor de tota mena; reuma, artrisme, etc., i també d'aigua dolça per a banys higiènics. Dutxes vàries i de manguera calenta i freda. :: Diversions pels nedadors: palanques per a salts, patins, barquetes, partits de Natació i Waterpolo. :: Assabentem al públic de Guíxols en general i a tots els forans, que tenim establert un bitllet Especial de BANYS de 6 a 8 del matí i de 2 a 7 tarda al reduït preu de 25 cèntims. :: Amb el mínim temps i màxima economia podeu fer d'un modo còmode i agradable la vostra temporada de banys. **TOTHOM AL BALNEARI SANT ELM.**

Lleixiu de qualitat

Preferit per a les senyores

marca

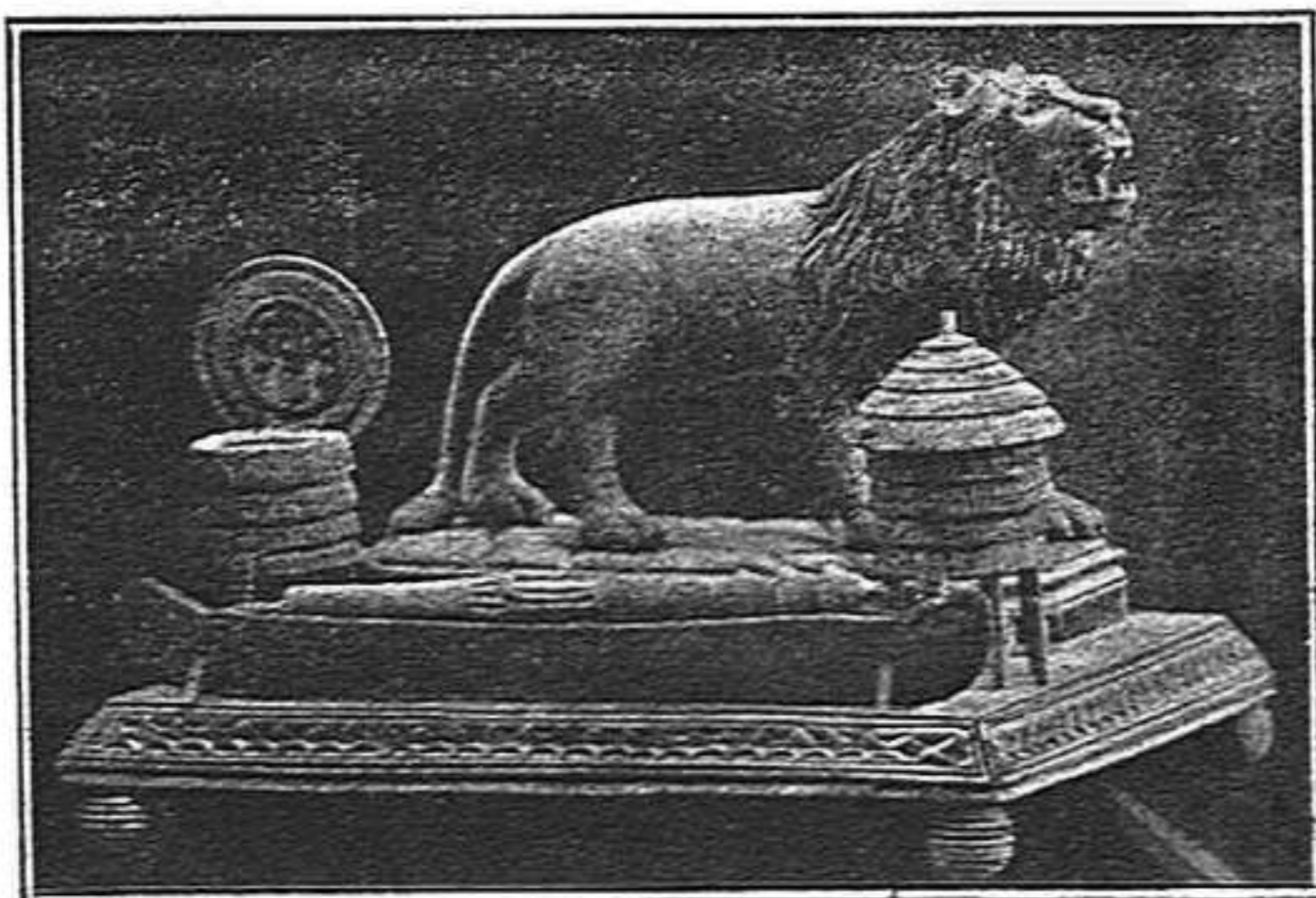

(Embotallat)

S'aconsegueix netedat, blanccor i desinfecció, evitant el contagi de les enfermetats microbianes, pesta bubònica, grip, còlera, tifus, etc., etc.

Les ampolles sense càpsula ni prescinte són falsificades

EXPOSICIÓN Y VENTA

DE ARTÍCULOS ARTÍSTICOS DE
CORCHO PARA REGALO

Roberto Remus

Calle Gerona. 57

SAN FELIU DE GUIXOLS

ACEPTO ENCARGOS

Fábrica de hilados de algodón y tejidos de lino y algodón en Capellades

Especialidad en pañolería de bolsillo y lienzos

GUASCH HERMANOS

Dirección Telegráfica: «CADES»
Despacho: Alta San Pedro, 72 y 74
Teléfono 18423

BARCELONA

Les mitges i mitjons

Goliath

Vesteixen molt i duren més

Es fabriquen en seda, natural i
artificial; fil i llana
Proveu-los i no en gastareu d'altres

◆ Fabricant: JOSEP MARTI
MATARÓ

Hotel Restaurant Costa Brava

Platja d'Aro

Prop.: L. Prats

Entre magnífiques platges
i envoltats de pinedes,
és un lloc d'esbarjo
ideal per l'estiueig.

Serraria Mecànica

Antoni Rufi Mundet

Sant Feliu de Guíxols

Taller de construcció
ràpida de tota mena
d'embalatges de fusta

Tallers Mecànics de Fusteria i
Construcció

J. ANGLADA

SUCCESSOR DE COMAS I ANGLADA

SANT FELIU DE GUIXOLS

RIERA, 7 i CARRER DE GIRONA, 18

Agència en aquesta ciutat de la
Casa URALITA, S. A.

TALLERS "HERPU"

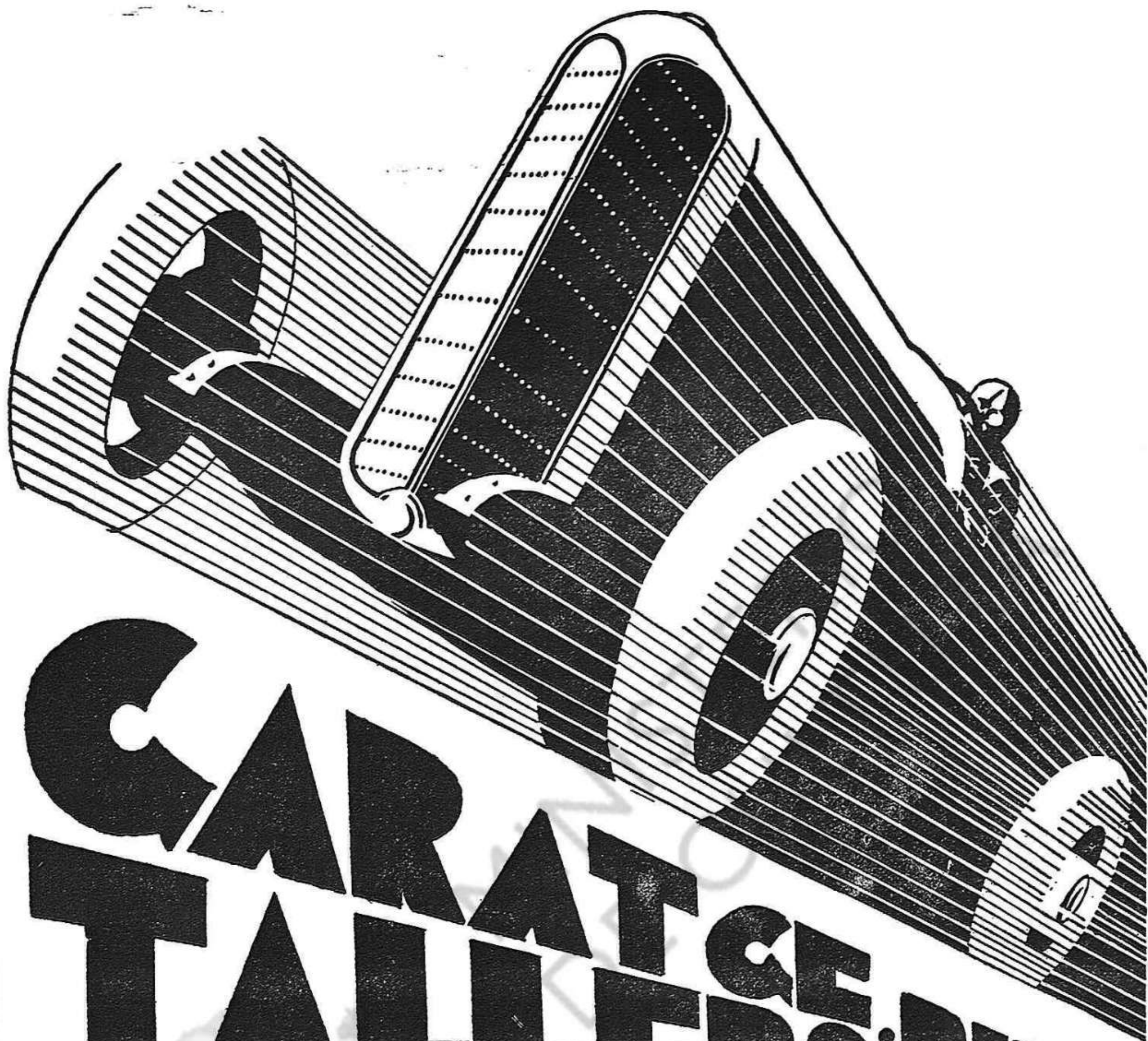
RDA. DR. ROBERT, 35 -- Telèfon 201

A. BOHER

GIRONA

RECAUXUTATS i Vulcanització de cobertes i cambres.-
Grans existències en neumàtics d'ocasió. - Recanvis per a
Ford i Chevrolet, accessoris, juntes, bateries, hermètic,
pintura, etc. - Neumàtics nous de les millors marques als
més bons preus del mercat.

Representant oficial de PHILIPS RADIO.

CARATALLERS PUIG.

CONCEPCIÓ 12-14 • TEL. 56

ST. FELIU DE GUIXOLS

EXQUISIDA AIGUA DE TAULA

SUBSCRIVIU-VOS A

LA COSTA BRAVA

Servei esmerat a la carta i tota classe
de coberts

Especialitat en Banquets

Hostal de la Llagosta

DE MIQUEL MONTANYA

instal·lat davant la platja de S'AGARÓ

Muscles, Mariscs, i tota classe
de peix fresc

DICCIONARI ENCICLOPÈDIC

DE LA LLENGUA CATALANA
AMB LA CORRESPONDÈNCIA CASTELLANA

Nova edició re-
dactada segons les
normes de "l'Institut
d'Estudis Catalans" la
qual conté tots els
vocables, modismes i
aforismes, mots tècnics
de ciències, arts i in-
dústries, biografies de
personatges cèlebres,
antics i moderns, nom
i descripció de pobla-
cions, rius i munta-
nyes, de les comarques
on és parlat el català
en qualsevol de les
seves variants.

Formarà quatre vo-
lums. Es publica per
fascicles de 160 pàgines,
il·lustrat amb moltes
làmines, mapes impres-
sos en negre i colors i
nombrosos gravats en
el text.

Es troben publi-
cats els volums primer
i segon, els quals són
venuts degudament
relligats, al preu de

61 PESSETA
cadascun.

DE VENDA A TOTES LES LLIBRERIES DE CATALUNYA

Punts de subscripció a Sant Feliu de Guíxols

IMPREMTA O. VIADER
Rambla, Vidal, 37

LLIBRERIA J. PASCAL
García Hernández, 4

SALVAT EDITORS S. A.

Mallorca, 41 - 49

BARCELONA

ANTONIO ARGIMÓN

CORTES, 718 - TELÉFONO, 55043.

BARCELONA

Correas EVERFLEX, las más flexibles, trabajan sin tensión

◆
Aceite THE CONSERVING, para correas, da flexibilidad, resistencia, adherencia y conservación

REPRESENTANTE:

JAIME VIVES

SAN FELIU DE GUIXOLS

OLIS MINERALS

ALASKO

IMPORTACIO DIRECTA

J. SALA SALA

BARCELONA

Passatge Riera, lletra A. núm. 5 - Telèfon 33020

SUCURSALS:

MADRID - Castelló, 29

TARREGA - Raval del Carme, 17

SARAGOSSA - Sobrarbe, 8 B.

SEVILLA - Marqués Tablantes, 53

OLIS I GRASSES ESPECIALS
PER A AUTOMOBILS I
INDÚSTRIES

Representant a Sant Felin de Guíxols:

R. i R. PUJOL

Magatzem de Ferros

Escoté i Valls

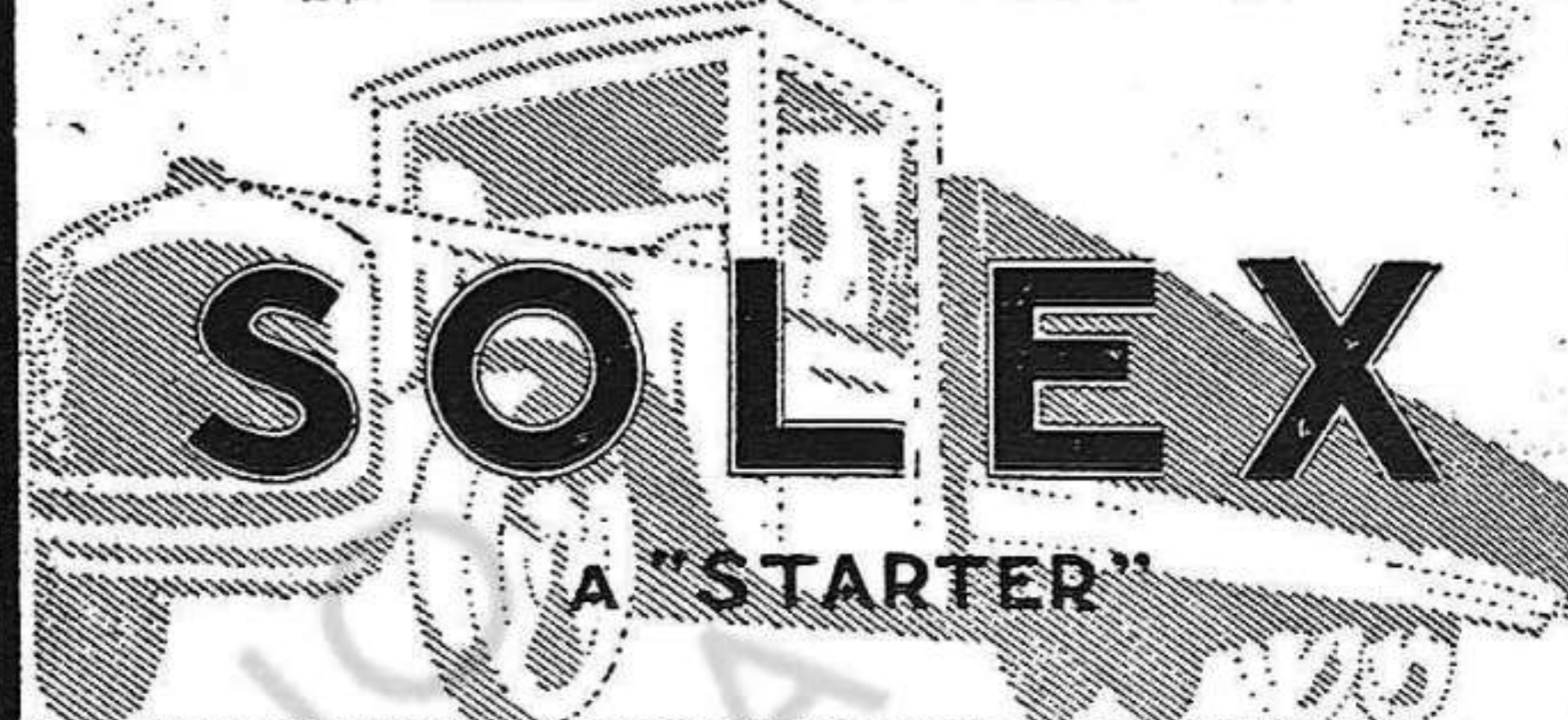
Antiga Casa FRAYS

Mendizábal, 15 - Telèfon 19701

BARCELONA

Con igual infalibilidad
que en los coches
de turismo
el nuevo carburador

PARA VEHICULOS PESADOS

asegura el arranque
en frío inmediato

REPRESENTANTES EXCLUSIVOS:

AUTOCESORIOS
HARRY WALKER
SOCIEDAD ANÓNIMA

BARCELONA MADRID VALENCIA

Industrial Bolsera

S. A.

ARTICLES DE COTILLÓ
FESTES A L'AMERICANA
FOCS D'ARTIFICI
FABRICA DE CONFETTI,
SERPENTINES,
BOLES DE NEU
BOSESSES - PAPERS
MANUFACTURA DE
TOTES CLASSES
SECCIÓ D'IMPRESA

Telèfon 89

Sant Feliu de Guixols

CASA CENTRAL: Ronda Universitat, 12

Barcelona

P. PASCÓ VIDIELLA

TINTES PER A TOTS ELS
PROCEDIMENTS GRAFICS,
TIPOGRAFIA, LITOGRAFIA,
OFFSET, GRAVAT-BUIT

OR FI I FALS EN FULLS,
PURPURINES, etc. - - -

MONGAT

(Barcelona)

AIGUA!

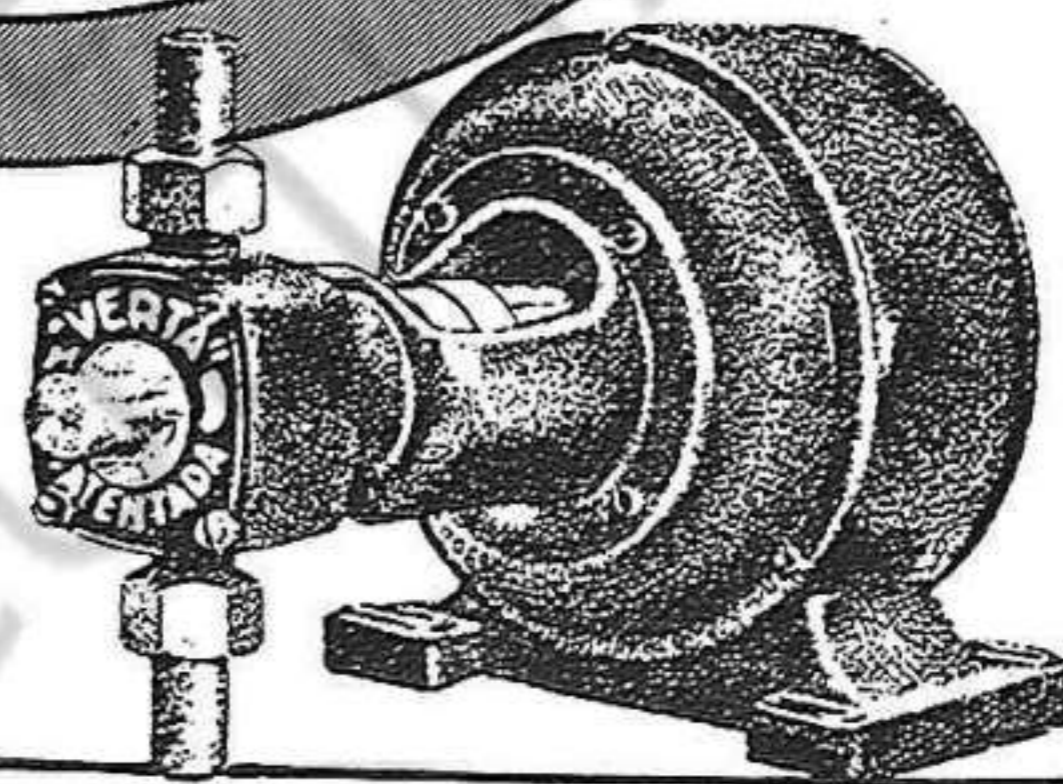
En el cabal que interressi i a l'alçada
que convingui s'obté fàcilment, còmoda i
econòmica, instal·lant una

BOMBA VERTA

Grups complets des de 218 pessetes
(motor, bomba i vàlvula) Garantia amplíssima

Venuda per les cases més
acreditades del ram.

Pizzala i Crory S. A.
Llúria, 20 i 22; Casp, 31
BARCELONA

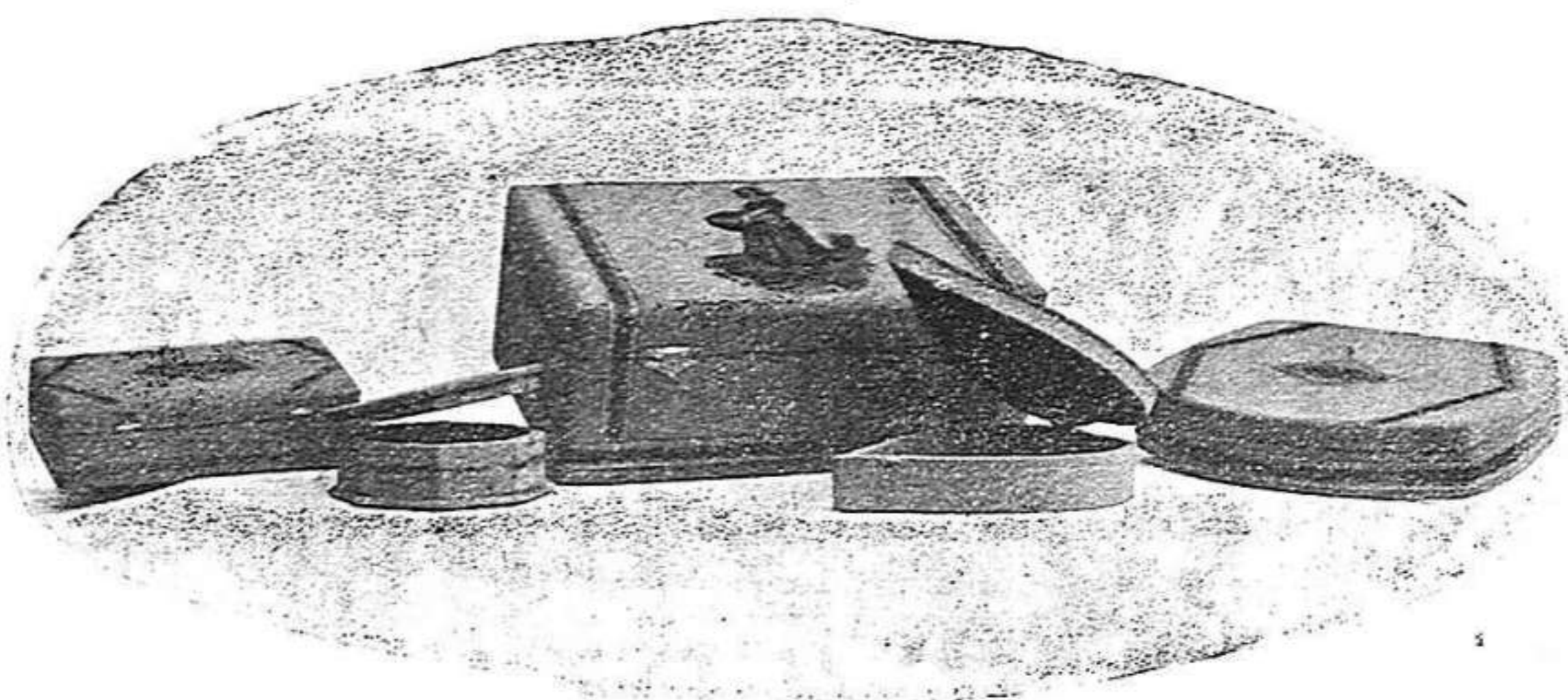

XOCOLATA REGINA

La marca Preferida

Fabricant: Joan Sabater St. Feliu de Guíxols

SUBER C. DE P.

SANT FELIU DE GUÍXOLS

Fàbrica d'Aglomerats de Suro

Capses de luxe
 Capses d'injectables
 Capses per a mostres
 Capses per a confiteries
 Planxes per a sortida de bany
 Planxes amb sanefa.

Estoretes plegables de suro
 Estoretes plegables d'aglomerat
 Estoretes plegables de fusta
 Plaques per a calendaris
 Cinturons salvavides
 Armilles salvavides
 Bosses salvavides

I TOTA MENA D'ARTICLES D'AGLOMERAT DE SURO

PREUS LIMITADÍSSIMS

LLUÍS SIBILS

SANT FELIU DE GUÍXOLS

COMERÇ DE
FUSTES ESTRANGERES
I CARBONS MINERALS

MAGATZEMS I DESPATX

A SANT FELIU DE GUÍXOLS:

Carretera de Palamós — Telèfon, 71

A GIRONA:

Carretera de Santa Eugènia — Telèfon, 295

Banc Comercial de Barcelona

Capital 25.000.000 de ptes. totalment desemborsat.

Casa Central: Barcelona, Passeig de Gràcia, 3 i 5

AGÈNCIA DE SANT FELIU DE GUÍXOLS:

Rambla d'Antoni Vidal N.º 7 — Tel. N.º 1

SUCURSALS I AGENCIES:

TARRAGONA, GIRONA, LLEIDA, PALMA DE MALLORCA.—Amposta, Arbós, Badalona, Berga, Figueres, Gandesa, Granollers, Igualada, Inca, Manacor, Manresa, Montblanch, Mora d'Ebro, Morell, Olot, Port-Bou, Puigcerdà, Villa-Puigcerdà Estació (Canvi de Moneda), Ripoll, Santa Coloma de Farnés, Santa Coloma de Queralt, Seo d'Urgell, Tarragona Bolsin, Tàrraga, Torredembarra, Tortosa, Valls, Vendrell, Vic i Vilaseca.

TOTES LES OPERACIONS DE BANCA I BORSA.

OPERACIONS D'ESTALVI.

Des de 1.º de juliol de 1933 i en virtut de la norma del Consell Superior Bancari d'observància general i obligatòria per a tota la Banca que fa operacions a Espanya, aquest Banc no podrà abonar interessos superiors als següents:

I.—COMPTES CORRENTS:

A la vista. . . . . . 2% anual

II.—OPERACIONS D'ESTALVI:

a) Llibretes ordinàries d'estalvi de qualsevulla classe tinguin o no condicions limitatives . . . . . 3 i mig % anual.

b) IMPOSICIONS:

Imposicions a plaç de 3 mesos . . . . . 3% anual.

Imposicions a 6 mesos . . . . . 3'60 anual.

Imposicions a 12 mesos o més . . . . . 4% anual.

Regiran per als comptes corrents a plaç els tipus màxims assenyalats en aqueixa norma per a les imposicions a plaç.

FARMÀCIA CARRERA

CLAVÉ, 11
SANT FELIU DE GUÍXOLS

ADROHER GERMANS GIRONA

Electricitat - Atwater-Kent Radio - Neveres
elèctriques - Automòbils - Maquinària
Taller de reparacions

Banc Urquijo Català

Domicili Social: BARCELONA - Pelai, 42

Delegació de St. Feliu de Guíxols

COMPRA - VENDA DE VALORS
CUSTÒDIA DE VALORS. - NEGO-
CIACIÓ DE CUPONS - COMPTES
CORRENTS EN PESSETES I MONED-
DA ESTRANGERA I TOTA CLAS-
SE D'OPERACIONS BANCÀRIES

Banc de Palafrugell

Palafrugell - Sant Feliu de Guíxols
La Bisbal - Torroella de Montgrí

Sucursal de Sant Feliu de Guíxols

Es dedica a tota mena
d'operacions bancàries
Tarifa de condicions
mínimes - Compra i
venda de valors al
comptat i a termini

OBRE LLIBRETES D'ESTALVI AMB INTERÉS DEL 4%

Gèneres de Punt i Perfumeria

Gran assortit casa **Vilaret**

Sastreria Eclesiàstica BARTHOMEUF

“LA UNIÓN CATÓLICA”

Via Laietana, 61, (abans Bilbao)

Apartat Correus, 96 - Telèf. 19195

BARCELONA

VINS
DE
R. I. A. CASTELLS

(MARCA REGISTRADA)

Pujades, 87. (Xamfrà Dos de Maig)

Telèfon, 51410

Direcció Telegràfica: Castellijos

BARCELONA

Renteu amb sabó

AMARILLO

R

Fabricant: Benet Ferrer

BARCELONA

Pensió Mayoral

DE 1.º ORDRE

Situació immillorable al centre de la ciutat, entre
els grans hotels i els principals teatres

Tot confort, 50 habitacions amb aigua corrent, freda i ca-
lenta; banys, habitacions amb cambra de bany
i telèfon, calefacció, salons

Preus especials per a temporada

Rambla del Centre, 21 i 27

Plaça Macià, 1 i 3 (entrada carrer Colom)

Telèfon 14680

BARCELONA

FILL DE

MIQUEL MATEU

FERROS • MAQUINÀRIA

CONSTRUCCIONS

METÀL·LIQUES

Telèfon, 24782

ANGELS, 3

BARCELONA

Juli Matas

*Consignatari de vaixells
Carbons nacionals i estrangers*

Palamós

JOGUINES

PAPERERIA : OBJECTES

D'ESCRITORI : LLIBRES

RATLLATS: : : : : : : :

C. OLIVERÓ

Baix de Sant Pere, 37.

BARCELONA

Barrau i Companyia

ADOBS I DROGUES

FABRICA A MONGAT

Despatx a BARCELONA: Fussina n.º 6 baixos

Telèfons 16661 i 16662

TORRAS

HERRERÍA Y CONSTRUCCIONES
SOCIEDAD ANÓNIMA

FÁBRICA DE HIERROS Y ACEROS LAMINADOS

Hierros comerciales, Vigas y Construcciones
metálicas y mecánicas - Puntas y alambres

TALLERES DE FORJA Y FUNDICIÓN

FÁBRICA: Igualdad, 49 (Pueblo Nuevo)
Teléfono 51510

TREFILERIA: Enna, 102 (Pueblo Nuevo)
Teléfono 50186

OFICINAS: Ronda San Pedro, 74
Teléfono 11500

Els antics papers de fumar

Jaramago Valadia i Palma

són encara els més acreditats.

Fàbrica a Barcelona: Aribau, 166

Despatx: Sant Pau.

◆ Venda a l'engrós i detall de pipes,
boquilles, petaques, cartes, jocs de
dominó, escacs, parcheesis, etc., etc.

Lluís Rull

BARCELONA

Vidres - Metalls - Articles Sanitaris-
Escalfador «Kal·lidus» per a bany.
- - - És el més pràctic i econòmic.

Casa Central: Lladó 13. Sucursal: Saló Sant Joan
(Arc de triomf)

ACEITE PURO DE OLIVAS SUPREMO

MARTÍ

BARCELONA

CONTENIDO 4 LITROS

PRECINTO GARANTIA

GARANTIA

GARANTIA

GARANTIA

GARANTIA

EXISTEN PRODUCTOS SIMILARES, NO OBSTANTE...

EL ACEITE MARTÍ es el único que merece mi confianza absoluta.

La garantía de calidad SUPREMA convence a cualquiera.

BOIGÓS Y TROLESKI

Agent exclusiu per a la venda a St. Feliu de Guíxols D. Ramón Bonet

MINERVA, S. A.

Compañía Española de Seguros Generales

DOMICILIO SOCIAL: AVENIDA PI Y MARGALL, 16 - MADRID

CAPITAL ESCRITURADO: PESETAS 10.000.000

CAPITAL SOCIAL EN 6 DE FEBRERO DE 1933

Suscrito . . . . . Pesetas 4.034.200

Desembolsado . . . . . » 1.434.865

Compañía genuinamente española, inscrita en el Registro que establece la Ley de 14 de Mayo de 1908, por orden ministerial de 25 de Febrero de 1933

SUBDIRECCIÓN

para la provincia de GERONA:

N. RIBAS FORTÓ

Calle San Lorenzo, 32

SAN FELIU DE GUIXOLS Teléfono: 129

Las tarifas y pólizas de MINERVA, S. A. han sido aprobadas por la Comisión permanente de la Junta Consultiva de Seguros, y, por tanto, autorizadas debidamente por el Ministerio de Trabajo

PRINCIPALES CLASES DE SEGUROS EN QUE OPERA ESTA COMPAÑIA

EN EL RAMO DE VIDA

Seguro vida entera, pagos vitalicios y temporales, con y sin cupones de incremento de capital; seguros temporales y mixtos con y sin cupones de aumento de capital; mixtos dobles, mixtos con vencimiento a edad determinada; de capital diferido; término fijo; rentas vitalicias, inmediatas y diferidas, y otras múltiples combinaciones

RAMO DE INCENDIOS

Seguros de edificios, fábricas, mobiliarios, cosechas, etc.
Garantía de incendio, motín, paralización de industria, etc.

RAMO DE ACCIDENTES

RESPONSABILIDAD CIVIL: automóviles, coches, carros, farmacéuticos: médicos, líneas eléctricas, etc.
SEGURO A TODO RIESGO para automóviles. Seguro contra los accidentes personales, denominado SEGURO INDIVIDUAL. (Este seguro puede garantizar los casos de accidente y enfermedad conjuntamente).

RAMO DE TRANSPORTES

SEGUROS MARÍTIMOS Y TERRESTRES (cascos, máquinas, mercancías y otros intereses del cargador). Seguros contra los riesgos de envío de valores, títulos, billetes de Banco y Lotería, por correo o ferrocarril.

RAMO DE ROBO

Seguros contra el robo, mobiliarios, mercancías, cajas de caudales, etc.
Robo sobre las personas (cobradores, cajeros, empleados). Infidelidad de empleados, robo de automóviles.
Seguro combinado (robo, expoliación e incendio). Seguro de motín, etc.

(Autorizado por la Inspección General de Seguros)

Representant a Sant Feliu de Guixols: **Josep Massegué - Caimó, 100**

Cerqueu el repòs d'una excursió per
LA COSTA BRAVA

**A l'Hostal de la
GAVINA**

Obert-tot l'any

Gran Confort

Instal·lat amb el màxim bon gust

**Al Restaurant de
S'AGARÓ**

Cuina excel·lent

Kan de la mar

Lloc preferit del públic selecte

Sota la direcció de: Manuel Monell - Telèfon 23 de Sant Feliu de Guíxols

Ambdós establiments estan adscrits a la H. U. S. A. (Hoteles Unidos S, A.) la més important organització de la península

S'AGARÓ BANYS

Platja de moda
Lloc ideal d'esplai
Festes durant tot l'estiu

Servei permanent d'auto-cars des del
Passeig del Mar de Sant Feliu de
Guíxols.

Parada de tots els trens de la línia de
Girona al parador de la Platja a 5
minuts de S'Agaró.

Tennis

Pat-Golf

Natació

Canotatge

Regates a vela i motor

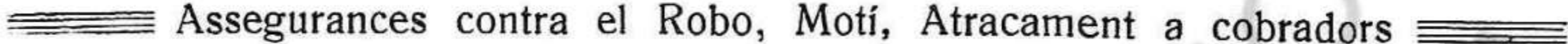
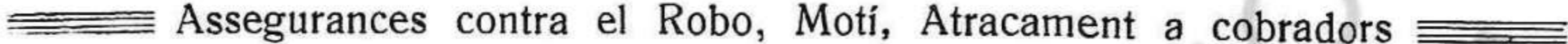
Out-boards, etc. etc.

COMPANYIA D'ASSEGURANCES

“LA PRESERVATRICE”

PARIS - Fundada l'any 1864

Assegurances contra els Accidents del Treball: Mort i Incapitat permanent, Incapacitat parcial incluí el servei facultatiu. o Assegurança total; Assegurances agrícoles (Llei 9 de setembre 1931 i 4 de juliol 1932), Responsabilitat civil (automòbils o carros); Assegurances combinades Automòbils; Assegurances Individuals; Assegurances contra el Robo, Motí, Atracament a cobradors

Delegació General a Espanya: Alcalà 16 Pral. - **MADRID** - Telèfon 11,028
Agència General a St. Feliu de Guíxols: **D. SALVADOR BURCET CARRERAS**
Passeig del Mar, 2 - Telèfon, 121

EMILI RAMON

SASTRERIA
DE PRIMER ORDRE

TEIXITS EXCLUSIUS DE LES MILLORS

MARQUES I QUALITATS

RAMBLA VIDAL, 16

SANT FELIU DE GUÍXOLS

RAMON ILLA

RECADER DE
SANT FELIU DE GUÍXOLS

A BARCELONA

Rech, 87

Petxina, 4

Plaça Comercial 10

Telèfon, 16682

NOU SERVEI D'AUTOS DE LLOGUER

Florenci Corredor

AMB LUXOSOS COTXES

Carrer de Girona, 3 - Telèfon 87

SANT FELIU DE GUÍXOLS

GALLETES PLAJA

• • • • • GIRONA • • • • •

EL MILLOR SABÓ

PAR

El millor Sabó en pols

“Grasas y Jabones, S. A.” - Clot 127. Barcelona.- Tel. 53049

Gran Hotel Les Noies

Establiment completament reformat
disposant de 70 habitacions -- Gran
saló i terrassa-menjador -- Sales de
bany -- Garatge propi -- Magnífica
situació

Telèfon, 30

SANT FELIU DE GUÍXOLS

RECAUTXUTATGE, REPARACIÓ

i venda de neumàtics, cambres, etc. etc.

Accessoris per a automòbil

JAUME SALAT COMAS

Oficines i Tallers: Telèfon 73445 Rambla Catalunya 125

BARCELONA

RENOVA

CASA COMERC

RAMON BONET

Sant Feliu de Guíxols

Telèfon, 51

EXPORTACIÓ -- IMPORTACIÓ
COMISSIONS -- REPRESENTACIONS

Drogueria, Comestibles, Confeiteria, Colo-
nials, Objectes d'escriptori, Ferreteria,
Papers pintats

DESTIL·LERIES BONET

Fabricació de les especialitats

Gran Licor

ESTOMACAL BONET

Anís Refinat

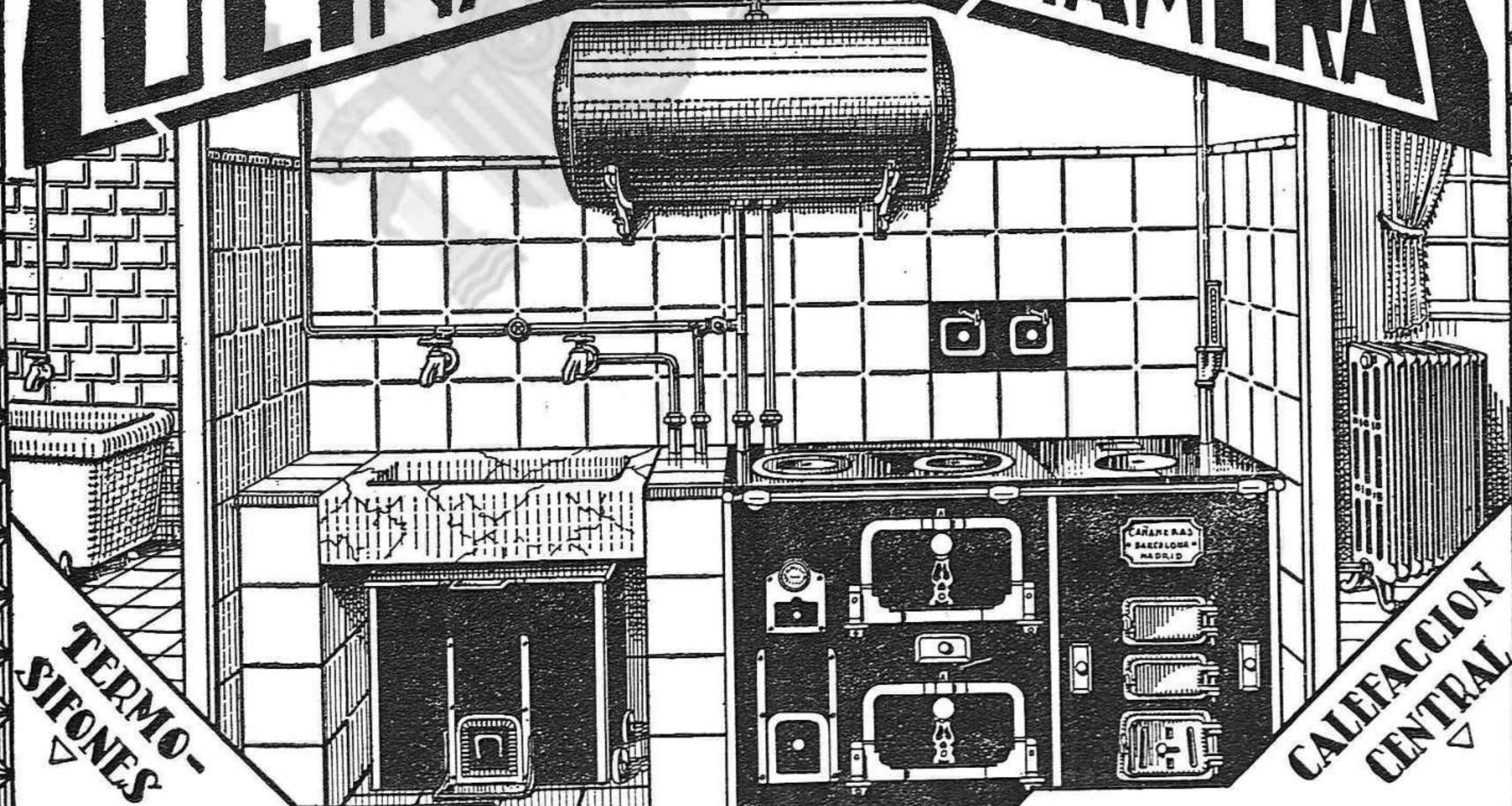
EL TROMPO

COCINAS

CAÑAMERAS

J C E
MARCA REGISTRADA

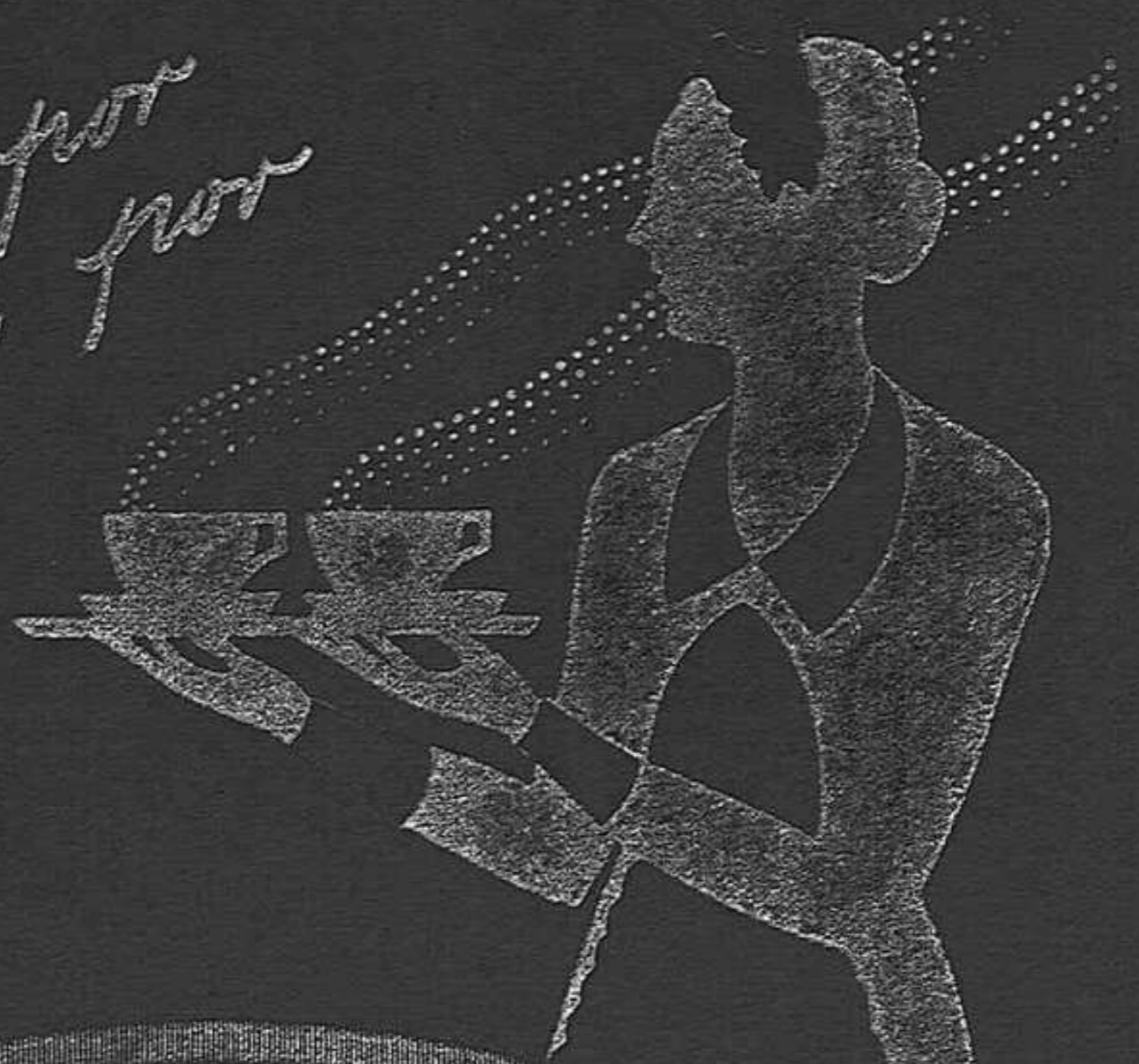
TERMOSIFONES

CALEFACCION CENTRAL

BARCELONA
DIPUTACION 415-423

MADRID
CARDENAL CISNEROS 78

*Nescao
es muy rico por
la mañana, por
la tarde... y
a todas horas*

NESCAO

PRODUCTO NESTLÉ

NESCAO contiene leche con toda su crema, harina de bizcocho de trigo candeal malteado y cacao. Es un producto nutritivo y positivamente rico en vitaminas, sabrosísimo, fácilmente asimilable, ideal para fortalecer a los pequeños, procurar energías a los adultos y para el régimen de ancianos y convalecientes.

Pida una muestra gratuita a Sociedad Nestlé, Vía Layetana, 41 - Barcelona

